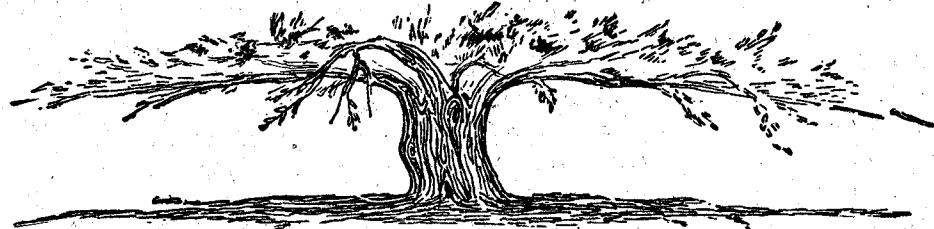

ΠΕΡΣΕΥΣ.—ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΡΑ

ΤΑ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΤΑΝΔΩΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ Γ'
28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1903

Η ΑΡΧΗ ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΕΝΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΜΕΣΗΝ

§ 1. — Ο υπομοιόραχος Ἀντώνιος Γιαννέλης, εἰς τὰς δέκα καὶ τέταρτον, — βράδυ, — ἐπήγαινε εἰς ἔνα σπίτι συγγενικόν, δπου ἀπὸ τὰς δικτώμισυ εἶχεν ἀφίση τὴν γυναικά του καὶ τὴν ἀδελφήν του. Ἐλογχιαζε νὰ καθήσῃ ἐκεῖ καμιαὶν ὥρα, νὰ κάμη κανένα πικέτο μὲ τὸν Περικλῆ, κ' ὑστερα νὰ τὰς πάρῃ καὶ νὰ γυρίσουν ἐπὸ σπιτάκι των.

Ἐπερπατοῦσε πολὺ εὐθυμος, μὲ βηματάκια γοργά. Δὲν ἔκαμνε πολὺ κρύο, — ἵτο δὰ τόσον ἀδύνατος ὁ βιοριᾶς ἐκεῖνος τοῦ φιδιοπώρου, — καὶ ὁ μαῦρος μανδύας τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἀκούμβωτος, ἐλεύθερος, ἐσείστο κ' ἐθροοῦσε μὲ κάτι χαρωπὰς πτυχώσεις, ποῦ ἐνόμιζες ὅτι γελᾷ. Ὁ οὐρανὸς ἔδω κ' ἔκει σκεπασμένος. Τὸ φῶς τῆς σελήνης, κάτω ἀπὸ ἔνα πελώριον σύννεφον παρδαλόν, ἔχυνετο λευκωπὸν καὶ ἀσκίωτον, ὡς χαραυγή. Τὰ φανάρια ὅλα σβυστά. Κάπου κάπου, ἀπὸ κανένα καφενεδάκι ἢ κανένα καπνοπωλεῖον, — τ' ἄλλα μαγαζὰ εἶχαν κλείση, — ἔβγαιναν εἰς τὸν δρόμον κάτι λάμψεις κατακόκκινες. Τ' ἀθῶ φῶτα τῆς γῆς πρὸς τὸ φῶς τούρανοῦ ἐσχημάτιζαν μίαν ἀγρίαν ἀντίθεσιν, ὡς αἴματος πρὸς γάλα. Ἀλλος ίσως θὰ ἐδυσθυμοῦσεν εἰς μίαν τέτοιαν νύκτα... Ἀλλ' ἡ ψυχὴ τοῦ κ. υπομοιόραχου εἶχε τὴν ἴδιότητα νάποδηκενή καὶ νὰ διατηρῇ τὴν εὐθυμίαν, τὴν δοϊάν αντλοῦσε καὶ ἀπὸ τὰ παραμικρότερα.

Πρὸς ὅλιγου ἀκριβῶς εἰς τὸ καφενεῖον, δπου κατὰ τὴν φράσιν του ἐπήγαινε κάποτε διὰ νὰ βλέπῃ «καμιάν μλλονστρασιδν καὶ κανένα ἀνθρωπον», εἶχε συνομιλήση μ' ἔνα φίλον του καθηγητὴν περὶ τοῦ μεγάλου τηλεσκοπίου, τὸ διάτοιον ἐσχεδίαζαν διὰ τὴν Ἐκδεσιν τῶν Παρισίων. Καλὲ ἀκοῦς ἔκει νὰ φέρουν τὴν Σελήνην εἰς ἀπόστασιν χιλίων μέτρων! "Α, μ' αὐτὸν θὰ ἥτον ἔξοχον, θαυμάσιον!" Ωστε θὰ ἥμποροῦν νὰ βλέπουν καὶ τὰ ζῷα, καὶ τὰ φυτά, καὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ δ,τι ἄλλο ὑπάρχει ἔκει-ἐπάνω; Γιὰ φαντάσου! — Καὶ ἀπὸ ἔκεινην τὴν στιγμήν, δλω αὐτὸν εἶχεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ ὁ ἀγαθὸς υπομοιόραχος, κ' ἐφαντάζετο, καὶ ὀνειροπολοῦσε κ' ἔχαίρετο, χαράν μεγάλην καὶ ἀφελῆ, διὰ τὴν νέαν κατάκτησιν τῆς ἀνθρωπότητος.

"Ἄλλον εἴδους ἀνθρωπος αὐτὸς ὁ Ἀντώνιος Γιαννέλης — ἢ καλλίτερα, ἄλλον εἴδους ἀξιωματικός. Διότι μόνον εἰς τὴν ἀσυμφωνίαν τοῦ ἐπαγγέλματος πρὸς τὸ ἔξωτερικόν του καὶ τὸν χαρακτῆρά του, ὀφείλετο ἡ κάποια του παραδοξότης. Τὸ πρόσωπον ἔκεινο τὸ παχυνόν, καὶ ἀβρὸν ὡς γυναικός τὰ μωπάζοντα μάτια μὲ τὰ χρυσᾶ γυαλιά· τὸ παχὺ μαῦρον μουστάκι, ριχμένον εἰρηνικάτατα πρὸς τὰ κάτω τὸ μέτριον ἀνάστημα, τὸ χαμηλούμενον ὀκόμη περισσότερον ἀπὸ μίαν ἀγαθωτάτην εὐσαρκίαν.

τὰ λευκὰ χέρια, μὲ κάτι γαλάζια φλεβάκια εὐγενικώτατα' ή μαλακότης τῶν τρόπων, ή ἔξιδιοσυγκρασίας τὸ μειλίχιον τῆς γλώσσης, καθαρευούσης ἔξι ἀνατροφῆς· ή σχετική ἀνάπτυξις τῆς διανοίας καὶ ή ἐπιμελεστέρα κάπως καλλιέργεια τῆς ψυχῆς,— ὅλ' αὐτά, μαζὶ μὲ κάτι ἐλαττωματάκια νευρικὰ καὶ ἀκίνδυνα, ἡμιπροῦσαν νὰ κάμουν ἔξαιρετα ἔνα καθηγητήν, ἔνα δικαστήν, ἔνα φαρμακοποιόν, καὶ ἵσως ἔνα καλλιτέχνην. 'Αλλ' ὁ Γιαννέλης ἐπροτίμησε νὰ καταταχθῇ εἰς τὴν Χωροφυλακήν, ἐλκυσθεὶς ἀπὸ τὸ γαλόνι, ποὺ τοῦ ἔξησφάλιζεν ἀμέσως τὸ δίπλωμά του, καὶ προπάντων ἀπὸ κάτι μεγάλα σχέδια περὶ ἀναδιοργανώσεως τοῦ σώματος τῆς χωροφυλακῆς, τὰ δποῖα ὁ μακαρίτης ὁ Τρικούπης κτλ. κτλ. Τὰ σχέδια εμειναν, ἐννοεῖται, σχέδια. Γρήγορα ὁ Γιαννέλης ἀπεγοητεύθη κ' ἔξητούσε νὰ παραιτηθῇ· ἀλλ' ή οἰκογένειά του, ή δποία δὲν ἐννοοῦσε νὰ χάσῃ τὴν δόξαν τῆς, ἐπέμεινε καλά, ἔως δτου ἥλθεν ἐπίκουρος καὶ ὁ προβιβασμός, ποὺ τὸν ἐκράτησε γιὰ πάντα. Οὕτως ἔξηγεῖται τὸ παράδοξον κι' ἐκπληκτικὸν φαινόμενον χωροφύλακος εἰρηνικοῦ, ὁ δποῖος οὔτε τὰ γαλόνια του ἐκαμάρωνεν, οὔτε τὸ σπαθί του ἐκτυποῦσεν, οὔτε τοὺς πολίτας ἔδερνε,— καὶ μάλιστα δταν ἐσυλλογίζετο τὰ κατορθώματα τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὴν σελήνην εἰς ἀπόστασιν χιλίων μέτρων.

'Ἐνῷ ἀκριβῶς ἐσκέπτετο δτι, ἀν τὸ τηλεσκόπιον ἥθελε πραγματικῶς ἐπιτύχῃ, ἐπρεπε νὰ κάμῃ τὰδύνατα-δυνατὰ διὰ νὰ πεταχθῇ ὡς τὸ Παρίσι, ἐστρηψεν ἀπὸ τὴν δδὸν Πινακωτῶν, δεξιά, εἰς τὴν δδὸν 'Αραχώβης, κ' ἔξηκολούθησεν ἀναβαίνη πρὸς τὰ Πευκάκια.

Εἰς τὴν διασταύρωσιν τῆς δδοῦ Μαυρομιχάλης συνητήθη μὲναν ἀνθρωπον.

Θὰ ἥτο ὁ ἔκτος ἢ ὁ ἔβδομος ποὺ ἔβλεπεν, ἀφότου ἔξεινησεν ἀπὸ τὸ καφενεῖον.

'Ἐφοροῦσεν ἔνα μακρὸν ἐπανωφόρι στακτερόν, ἀλλὰ τόσῳ πολὺ ἀνοικτόν, ποὺ σχεδὸν ἐφαίνετο ἀσπρόν. Πολὺ περίεργον ἐπανωφόρι.... Καὶ ὁ ἀνθρωπός ἐφαίνετο ψηλός.

Τὸν ἐκντάξεις μίαν φορὰν ὁ Γιαννέλης, μὲ δλην τὴν ἀδιαφορίαν διαβάτου βυθισμένου εἰς ὁραίας σκέψεις, κ' ἐπροχώρησεν. 'Ο ἀνθρωπός μὲ τὸ ἐπανωφόρι ἐμεινεν δπίσω. Προφανῶς θὰ ἔξηκολούθει νὰ κατέρχεται διὰ τῆς δδοῦ Μαυρομιχάλης.

'Αλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ Γιαννέλης ἤκουσεν δπίσω του βήματος· κ' ἐστράφη. 'Ητο ἡ πρώτη φορά, ἀφότου ἔγινεν ἀξιωματικός; ποὺ ἐστρέ-

φετο πρὸς βήματα ἀκουόμενα δπίσω του. Καὶ δμως τὸ ἔκαμε τόρα: Διατὶ ἄφα γε; 'Ισως διότι, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ, εἶχε σχηματίση τελείαν πεπούλησιν, δτι ὁ ἀνθρωπός μὲ τὸ ἐπανωφόρι θὰ ἔξηκολούθει τὴν δδὸν Μαυρομιχάλη, καὶ στιγμαίως τοῦ ἔφανη παράδοξον, διατί νὰλλα ἔξηκολούθει τὴν προσχεδιασμένην βέβαια διεύθυνσιν. Κ' ἐστράφη διὰ νὰ βεβαιωθῇ.

Ναὶ δ ἀνθρωπός μὲ τὸ ἐπανωφόρι εἶχε πάρῃ τὴν δδὸν 'Αραχώβης καὶ ἥρχετο ἀπὸ πίσω του.

"Αμα ὁ Γιαννέλης ἐβεβαιώθη, — ἀπόδειξις δτι εἶνε ὅπως εἶπα,— ἡσύχασεν εἰς τὴν ἐντέλειαν κ' ἐσυνέχισε τὰς σκέψεις του, τὰς δποίας μόλις διὰ δύο ἥ τρία δευτερόλεπτα εἶχε διακόψῃ.

Μὲ τὴν φαντασίαν του εἶχεν ὑπάγη πλέον εἰς τὸ Παρίσι. 'Εκεῖ κάπου ενδρίσκετο τώρα, — ἵσως εἰς καμμίαν μεγάλην θολωτὴν αἴθουσαν 'Αστεροσκοπείου, — κ' ἐκντάξεις διὰ τοῦ κρυσταλλίνου ὁφθαλμοῦ τοῦ Γίγαντος, μὲ τὰ δρειχάλινα βλέφαρα. Καὶ δ μέγας φαυὸς τοῦ τηλεσκοπίου ἐκεῖ-ἐπάνω, ἀνοιγόμενος ἀπέραντος καὶ φωτεινός, ὃς δρίζων νέου κόσμου, ἥτο γεμάτος ἀπὸ ἔνα κομμάτι σελήνης, ἀπὸ ἔνα τοπίον οὐράνιον, δλοκίτρινον ὡς δ χρυσὸς καὶ καταυγαζόμενον ἀπὸ μίαν αἴγλην ίλαράν. Καὶ τὸ τοπίον αὐτὸ τὸ φανταστικὸν εἶχε μέγαρα περικαλλῆ, ρόδινα καὶ λευκά, διαφαινόμενα τάχα μέσα ἀπὸ δάση δένδρων παραδόξων χρυσοκιτρίνων, καὶ καθρεπτιζόμενα εἰς μίαν λίμνην κυανίζουσαν. Τὸν ἔκαμνεν ἐντύπωσιν ἥ βαθυτάτη καὶ μυστηριώδης σιγὴ τοῦ ἀπωτάτου ἐκείνου κόσμου, τὸν δποῖον ἔβλεπε ζῶντα καὶ κινούμενον, χωρὶς νὰ τὸν ἀκούῃ. 'Η κατάπληξις τοῦ εἶχε μίαν ἐλαφρὰν ἀπόχρωσιν φόβου παιδικοῦ... 'Υπῆρχαν καὶ ἀνθρώπινα ὄντα ἐκεῖ-ἐπάνω. 'Ωμοιάζαν πολὺ μὲ τοὺς ἀνθρώπους τῆς γῆς, ἀλλ' εἶχαν κάτι τι εἰς τὰ κινήματα καὶ εἰς τὴν φυσιογνωμίαν, ποὺ τοῦ ὑπενθύμιζε μορφὰς γνωστάς, δπως τὰς ἔβλεπε καμμίαν φορὰν εἰς τὸν ὕπνον του, παραλλαγμένας κ' ἔξιδιανικευμένας. Καὶ οὕτω, μὲ μορφὴν δνείσουν ἀκριβῶς, τὴν στιγμὴν ποὺ ἥθελε πλέον νάπτοσύρῃ τὸν ὁφθαλμὸν ἀπὸ τὸ τηλεσκοπίον, εἶδεν ἐκεῖ-ἐπάνω καὶ τὸν ἀνθρώπον μὲ τὸ ἐπανωφόρι, βηματίζοντα, δπως τὸν εἶχεν ἰδῃ πρὸς ὀλίγον ἀπὸ πίσω του.

"Ἐξαφνα,— καὶ αὐτὸ δὲν θὰ ἡμποροῦσε νὰ εἰπῃ ἀμέσως, ἀν ἥτο πλάσμα τῆς φαντασίας του ἥ πραγματικός, — τὸν ἔφανη δτι τοῦ κατέβασαν ἔνα δυνατὸ κτύπημα ροπάλου ἀπὸ πίσω εἰς τὸ ίνιον καὶ τὸ ρόπαλον αὐτὸ τοῦ

ἥλθε μὲ κρότον, μὲ ξεκούφαμα ὡς κανονιάς. Μία φοβερὰ ἀστραπή, πρῶτα κάτρινη, βαθμηδὸν ἴόχρους καὶ εἰς τὸ τέλος κόκκινη, τοῦ ἐσκέπασε μὲ θάμβος τὰ μάτια—καὶ τὸ τοπίον τῆς σελήνης ἔχαμη. 'Επειτα ἐβυθίσθη εἰς βαθύτατον σκότος, ἐκλονίσθη καὶ κατέπεσεν.

'Η πτῶσις,— σχεδὸν εἰς τὴν μέσην τοῦ δρόμου, ὀλίγον ἀφοῦ ἐπέρασε τὴν δδὸν 'Ιπποκράτους,— τὸν ἔφερε διὰ μιᾶς εἰς τὴν πραγματικότητα. Καὶ τὰ εἶδεν δλα καθαρότατα εἰς τὴν διάνοιάν του. Τὸν ἐπυροβόλησεν ἀπὸ πίσω δ ἀνθρωπός μὲ τὸ ἐπανωφόρι, κ' ἐτράπη εἰς φυγὴν. 'Ηκουσε τὰ βήματά του, γρήγορα, ἀπομακρυνόμενα δλονέν, εἰς τὴν σιωπὴν τῆς νυκτός. 'Η σφαῖδα τὸν ἥρεν εἰς τὸ κεφάλι. 'Ητο πολὺ βαρειὰ πληγωμένος. Θὰ ἐπέθαινεν.

'Αλλ' ἀμέσως πάλιν ἀρχίσεται νὰ σκοτίζεται. 'Ηκουσε καὶ ἄλλα βήματα γρήγορα, καὶ δμιλίες διακεκομμένες, ἀνήσυχες. Αὐτοὶ οἱ ἥχοι τὸν ἐπλησίαζαν... δλω τὸν ἐπλησίαζαν. Περίεργον πολὺ τὸν ἐφαίνετο, δτι πόνον δὲν ἥσθανετο καθόλου. Πρέπει νὰ μὴν ἦταν τίποτε ἥ σφαῖδα θὰ τὸν ἐπῆρε ἔξωπετα: θὰ ἔξουσε.

Μία ὑγρασία χλιαρὰ τὸν ἐπερίγινε τὸν λαιμὸν καὶ τὴν φάρην. Καὶ δ ἀδύνατος βοριᾶς τοῦ ἐκρύωνε τὸ μέτωπον, τὸν τὸ ἐπάγωνε.

Κάποιος τότε τὸν ἐψαυσε, τὸν ἐπιασεν ἀπὸ τὸ χέρι, τὸν ἔσεισε. Καὶ μία φωνὴ παραδέενη καὶ μακρινή, πολὺ μακρινή, ὡς νὰ τοῦ ἥρχετο ἀπὸ ἐπάνω, ἀπὸ τὴν σελήνην, φωτούσε:

— Ποιὸς σᾶς ἐκτύπησε, κύριε ὑπομοιόραχε; 'Η ἐρώτησις τοῦ ἔφανη παράδοξη, σχεδὸν γελοία. 'Έκαμεν ἀρκετὴν ὥραν ν' ἀπαντήσῃ... 'Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπαρουσιάσθη πάλιν, ἐμπρὸς εἰς τὰ κλεισμένα τοῦ βλέφαρα, τὸ σεληνιαν τοπίον, δπως τὸ ἔβλεπε προτήτερο. Καθεαυτὸ ἀδιεξόδος. Συνελήφθη κ' ἔνας ἀνθρωπός, ἄλλα δὲν ἀπεδεικνύετο διόλου δτι αὐτὸς ἥτο δ δολοφόνος. 'Οσα ἐθρυλλοῦντο σήμερον, αἄριον διεψύδοντο.

Καὶ τόρα ἀς διηγηθῶμεν τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν ἀρχῆν.

Τὴν νύκτα τῆς 11 Νοεμβρίου, περὶ ὥραν δεκάτην καὶ ἡμίσειαν, ἐπὶ τῆς δδοῦ 'Αραχώβης, δ ὑπομοιόραχος 'Αντώνιος Γιαννέλης, ἐπυροβόλημη ἐκ τῶν δπισθενεών τοῦ σκοταδίου πυκνότερον. Καθεαυτὸ ἀδιεξόδος. Συνελήφθη κ' ἔνας ἀνθρωπός, ἄλλα δὲν ἀπεδεικνύετο διόλου δτι αὐτὸς ἥτο δ δολοφόνος. 'Οσα ἐθρυλλοῦντο σήμερον, αἄριον διεψύδοντο.

— Μὰ ξέρω κ' ἔγω! εἶπεν δ πρώτη φωνή. Κ' ἐπανέλαβε τὴν ἐρώτησιν:

— Ποιὸς σᾶς ἐκτύπησε, κύριε ὑπομοιόραχε;

Καὶ αὐτὴν τὴν φωνὴν πάλιν δ Γιαννέλης τὴν ἀκουσεν ἀπὸ κάτω βαθειά. Καὶ δλονὲν ἀναβαίνων, φεύγων δλονέν, κατεδέχθη νὰ στραφῇ καὶ νάπαντήσῃ:

— Ενας ψηλός... μὲ ἀσπρὸ ἐπανωφόρι...

— Ηθέλησε νὰ προσθέσῃ καὶ κάτι ἄλλο, ἄλλα δὲν τὸ ἐκατόρθωσεν.

'Η σκάλα ἐτελείωσεν. 'Ο Γιαννέλης ενδέθη εἰς τὴν σελήνην. 'Έκεῖ τοῦ ἔφανη, δτι ἥτο καὶ τὸ συγγενικὸν σπίτι, εἰς τὸ δποῖον ἐπήγανε. Να καὶ ἡ γυναικά του καὶ ἡ ἀδελφή του: «Μὰ γιατί ἀργησες ἔτσι; — "Ω, ἔχει τόπο πολλὰ σκαλοπάτια ὡς ἔδω! — "Ελλα, εἶνε δρα νὰ πηγανούμε. — 'Εμπρός λοιπόν ἐτοιμασθῆτε. — "Ετοιμες, ἐμπρός».

Καὶ τὲς ἀγκάλιασε καὶ τὲς ἐφύλησε. Καὶ τὸν ἀγκάλιασαν κ' ἔκεινες καὶ τὸν ἐφύλησαν πολύ, πολύ...

— Επειτα τίποτε.

— Ο Γιαννέλης ἥτο νεκρός.

§ 2.— Κατὰ τὴν φράσιν τῶν ἐφημερίδων, «τὸ γεγονός κατετάραξε σύμπασαν τὴν ἀνθναϊκὴν κοινωνίαν». Κάτι περισσότερον δμως τὴν ἐτρέλανε.

Τόσον παράξενη, τόσον μυστηριώδης, τόσον ἀδικη δολοφονία, δὲν εἶχεν ἀπασχολήση ποτὲ τὸν τύπον, τὴν κοινὴν γνώμην καὶ τὴν ἀνάκρισιν.

Καὶ δ τύπος δὲν ἐπανε ναθημερινῶς νὰ διαφωτίσῃ τὴν κοινὴν γνώμην περὶ τῶν λεπτομερεῶν τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῶν προόδων τῆς ἀνακρισίσεως.

Λεπτομέρειαι συγκινητικαί, γαργαλίζουσαι τὴν περιέργειαν τοῦ κόσμου ἄλλα πρόσοδοι κάθε ἄλλο παρὰ ίκανοποιοῦσαι τὸ ἀδηφάγον αὐτὸ αἴσθημα. 'Η ἀνάκροιτος ἐπροχωροῦσεν εἰς ἔνα δρόμον σκοτεινόν, κι' δσον ἐπροχωροῦσε τόσον τὸ σκοτάδι ἔγινετο πυκνότερον. Καθεαυτὸ ἀδιεξόδος. Συνελήφθη κ' ἔνας ἀνθρωπός, ἄλλα δὲν ἀπεδεικνύετο διόλου δτι αὐτὸς ἥτο δ δολοφόνος. 'Οσα ἐθρυλλοῦντο σήμερον, αἄριον διεψύδοντο.

Καὶ τόρα ἀς διηγηθῶμεν τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν ἀρχῆν.

Τὴν νύκτα τῆς 11 Νοεμβρίου, περὶ τῆς δδοῦ 'Αραχώβης, δ ὑπομοιόραχος 'Αντώνιος Γιαννέλης, ἐπυροβόλημη ἐκ τῶν δπισθενεών τοῦ σκοταδίου πυκνότερον. Καθεαυτὸ ἀδιεξόδος. Συνελήφθη κ' ἔνας ἀνθρωπός, ἄλλα δὲν ἀπεδεικνύετο διόλου δτι αὐτὸς ἥτο δ δολοφόνος. 'Οσα ἐθρυλλοῦντο σήμερον, αἄριο

βόλησεν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ πεζοδρομίου, (ύποτιθε· μένου δτὶ ὁ Γιαννέλης ἐβάδιεν δπως ἔπεσεν, εἰς τὸ μέσον δηλαδὴ τοῦ δρόμου καὶ μὲ τὸ μέτωπον πρὸς τὰ Πευκάκια).

Ἐγας λοχίας, δνομαζόμενος Νικολόπουλος, μ' ἔνα φίλον του νεαρὸν τυπογράφον, δνομαζόμενον Καλομοίρην, διερχόμενοι τὴν στιγμὴν ἔκεινην ἀπὸ τὴν δόδον Ἀσκληπιοῦ καὶ ἀκούσαντες τὸν πυροβολισμόν, προσέτρεξαν πρῶτοι.

Ο ὑπομοίραρχος ἦτο πεζμένος· δ ἀριστερός του βραχίων, «ἐν κάμψει», ὑπεβάσταζε κάτω τὸ ἀδρανές του σῶμα· τὸ κεφάλι του ἔκλινε πρὸς τὰ ἐμπρός· τὰ μάτια του κλειστά. Ἀνασθητος δὲν ἦτο ἐντελῶς, διότι καὶ ὁ Νικολόπουλος καὶ ὁ Καλομοίρης, ἐβεβαίωσαν δτὶ τὸν ἥκουσαν νὰ γογγύζῃ.

Πρὸς ἔξετάσουν ἄλλο τίποτε, ἐπροσπάθησαν καὶ οἱ δύο νὰ τὸν σηκώσουν. Ἐστάθη ἀδύνατον τὸ σῶμα τοῦ Γιαννέλη κατέπιπτε βροὺς ὡς μολύβδινον. Τότε εἶδαν δτὶ ἦτο κτυπημένος εἰς τὸ κεφάλι, κ' ἐφοβήθησαν δτὶ ὁ θάνατος ἐπλησίας.

— Ποιὸς σᾶς ἐκτύπησε, κύριε ὑπομοίραρχε; ἡρώτησεν ὁ Νικολόπουλος.

Καμμία ἀπάντησις.

Ἐπέρασαν δλίγα δευτερόλεπτα. Οἱ ἀσθενεῖς γογγυσμοὶ ἔπαυσαν. Κανὲν σημεῖον ζωῆς δὲν ἐπαρουσίαζεν ὁ πληγωμένος.

— Εἶνε πενθαμένος; ἡρώτησε τότε ὁ Καλομοίρης.

— Μὰ ξεύρωκα! ἐγώ! ἀπήντησεν ὁ Νικολόπουλος. Κ' ἐπανέλαβε τὴν ἐρώτησιν δυνατώτερα: — Ποιὸς σᾶς ἐκτύπησε, κύριε ὑπομοίραρχε;

Ο Γιαννέλης ἐφάνη ὡς νὰ ἔξυπνοιςεν ἀπὸ ὑπνον βαθύν. Ἐκινήθη δλίγον καὶ μ' ἔνα βραχὺν στεναγμὸν ἔβγαλεν αὐτὰς τὰς λέξεις:

— Ἔνας ψηλός... μὲ ἀσπρὸ ἐπανωφόρο.. εἰς τὴν σελήνην.

Τὴν τελευταίαν λέξιν, — διηγεῖται ὁ Καλομοίρης, — τὴν ἐπρόφερε δυνατώτερα· μαζὶ τῆς δ βραχὺν στεναγμός του ἐδυνάμωσε... ὑστερα πάλιν ἀδυνάτισε... καὶ σιγὰ-σιγὰ ἐσβύσθη.

Ἐπεταὶ τὸ τέλος.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΣΗΜΑΔΟΥΡΑ

Οι γλάροι μὲ τὰ κοραλένια ποδαράκια, ἀσπροι χιονᾶτοι, χοροπηδοῦν τρελλά, ἐπάνω στὴν κόκκινη δειθωριασμένη σημαδούρα.

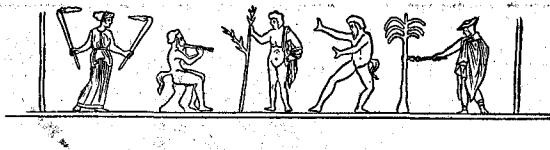
Μέσα στὴν μαύρη θάλασσα, μὲ τὰ πελώρια κύματα καὶ τὰ ἄξενα ἀκρογιάλια, τῇ δέρνει ὁ ἀέρας δεξιά, τῇ δέρνει ζερβά καὶ κτυποῦν ἡ μυστικὲς καμπάνες της καὶ στὴ βουνὴ δυστυχία χαρίζονται τὴν ζωή.

Κ' ἐνῷ στὰ καταχθόνια τὴν τραβοῦν τέσσερις ἀγκυροίς βαρειές, οἱ γλάροι μὲ τὰσπρα ἐλαφρὸ φτεράκια τους, τὴν τραβοῦν ἀπάνω στὸν οὐρανό, γιὰ νὰ τὴν ἀνταμείψουν γιὰ τὸ καλὸ ποῦ σκορπίζει.... Μὰ ἐκείνη ἀλαφροπλέει ἐνῷ τὸ κῦμα τάρμυρο δικονιάζει τὰ σίδερά της καὶ τρώγει γλείφοντας τὸ ιόκνιν της χρῶμα.

Χαρίζει σωτηρία ἡ μυστικὴ καμπάνα. "Άδικα κρυφοτρέμει τῆς γοητᾶς μάνας ἡ καρδιά, ἀδικα τραβᾷ τὰ μαλλιά της ἡ τιόνυφη, ἡ μυστικὴ καμπάνα μέσα στὸ ἀγριοβόροι καὶ στὸ χονιά σήμανε, καὶ ηὔρε ὁ ναύτης τὸν ἴσιο δρόμο, τὴν σωτηρία του.

— Ἀγκυρες, μήν τὴν τραβᾶτε τὴν σημαδούρα στὰ καταχθόνια. Γλάροι, μήν τὴν τραβᾶτε μὲ τὰ χιονᾶτα σας φτερά ψηλὰ στὸν οὐρανό! Ἐδῶ... ἐδῶ· στὴ δακρυολουσμένη γῆ, ἀς μένοντοι οἱ σωτῆρες μας...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟ ΛΕΕΙ ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΟΙ

1.

Μὲς στῆς αὐγῆς τὰ σύνθαμπτα
Τὸ ἀγρυπνισμένο δρνίδι,
Κράζει καὶ λέει μον τὸ ἀφταστο
Παγκόσμιο παραμύθι.

Καὶ μοῦ ἀγασταίνει μέσα μον
Κάπιο θαμμένον πόδι,
Μὰ ὥμετε τὸ παραμύθι τον
Ποῦ λέει μον δὲν τὸ νιώθω.

Τὸν ἀρχομό τον λησμονῶ,
Ξεχνῶ τὸν τελιωμό τον,
Καὶ δὲν κατέχω τὸ βραχὺ^ν
Θλιμμένο κράξιμό τον,

Στὶς χαρανγούλες νὰ βοηθῶ
Τὸ ἀγρυπνισμένο δρνίδι,
Νὰ λέμε ἀντάμα τὸ ἀφταστο
Παγκόσμιο παραμύθι.

2.

Τὰ μάτια μον εἶνε σύννεφα
Βαριὰ καὶ βουρκωμένα
Κάπιο οὐρανὸ δλογέλαστο
Σκεπάζονται θλιμμένα.

Κάπιο οὐρανὸ δλογέλαστο
Σκεπάζονται πλέον αἰώνια,
Καὶ κάπιον ἥμιο κρύβονται
Ποῦ ἔλαμπεν ἄλλα χρόνια.

Καὶ κάπιον ἥμιο κρύβονται
Ποῦ φωτίζε μὲ χάροη,
Μορφιὲς ποῦ κάπιος χαλαστῆς
Τὶς ἔχει ἀραχνοπάσσει,

Γιὰ τὰ βαδιὰ παλάτια τον
Τὰ πικροτείρεμένα —
Τὰ μάτια μον εἶνε σύννεφα
Βαριὰ καὶ βουρκωμένα.

3.

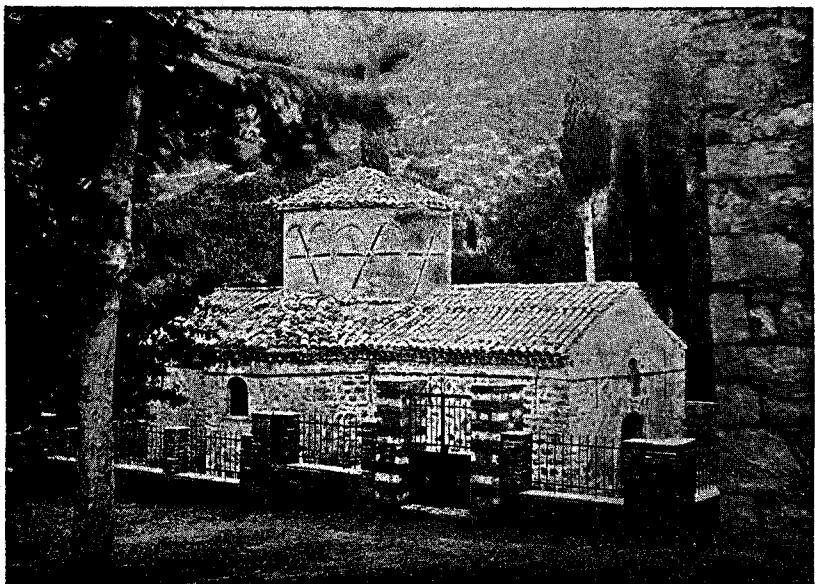
Ω, τί πικρό μον βάσανο
Ποῦ κρυφολέω καὶ κλαίω! ..
Τὴ νύχτα ποῦ σὲ ὀνείρατα
Βαρισκιωμένα πλέω,

Τὸ σάνονται τὰ στριγγὰ ποντιὰ
Μὲ τὸ στριγγό τους κλάμα,
Ποῦ σκούζονται χώρια, ἀπόμονα
Καθένα κι ὅχι ἀντάμα.

Τὸ σάνονται τὰ στριγγὰ ποντιὰ
Στὰ κυπαρισσοκλάδια,
Οι κουκουβάγιες στὶς σκεπὲς
Κι' οι κοῦκοι στὰ σκοτάδια,

Τὸ σάνονται τὰ στριγγὰ ποντιὰ
Ποῦ στὸνειρο ἀγροπλέω,
Ω, τὸ πικρό μον βάσανο
Ποῦ κρυφολέω καὶ κλαίω!

Σ. ΣΚΙΠΗΣ

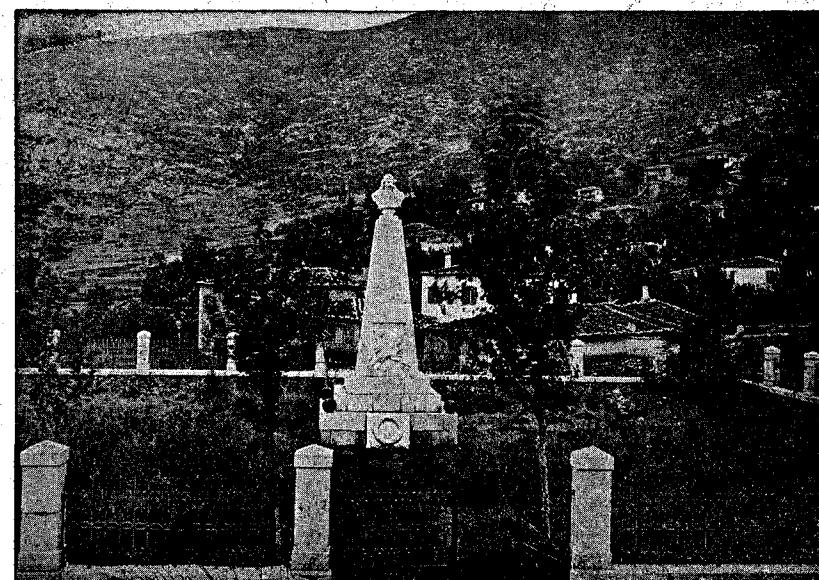
**ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ — ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ
ΛΑΥΡΑΣ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Μ. ΒΕΛΟΥΔΙΟΥ**

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

Ο ΑΕΤΟΣ

ΤΑ σπουδαῖα συμπληρώματα ἐπὶ τῶν κα-
τορθωμάτων καὶ τῶν περιπτειῶν τοῦ κλέ-
φτου Ζαχαριᾶ, τὰ δημοσιευθέντα εἰς τὸ 11 καὶ
12 τεῦχος τοῦ ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ συγ-
γράμματος ἡ «Ἄρμονία» ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Γρ.
Καμπούρογλου, τὰ στηριζόμενα ἐπὶ πολυτίμου
ἔγγραφου περισωβέντος καὶ τὰ περιέχοντα πε-
ριλήψεις ἐπιστολῶν ἀναμφισβητήτου γηγοιότη-
τος καὶ ἀποστάσματα σχετικῶν δημοτικῶν ἀ-
σμάτων, μὲ ἔκαμαν νὰ ἀναζητήσω τὴν περὶ
τοῦ Ζαχαριᾶ μελέτην τοῦ κ. Χούμη ἐκτενῆ,
καὶ ἐμβριθεστάτην, ὡς τὴν ἀποκαλεῖ καὶ ὁ
κ. Καμπούρογλους, νὰ τὴν ἀνεύρω δὲ εἰς
μικρὸν λαϊκὸν φυλλάδιον, ἀγνώστου χρονο-
λογίας.

Τὸ Ἑλληνικὸν Ἡμερολόγιον τῆς Σύρου τοῦ 1870, δὲν γνωρίζω ἂν τὴν περιέχη ὅλοκληρον ἢ ἀπόσπασμα αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἡμερολόγιον ἔκεινο ὃς καὶ τὸ φυλλάδιον τὸ δόπιον ἔχω πρὸ ἐμοῦ, δὲν πιστεύω νὰ εἴνε τόσον εὐκολο-

**ΕΛΛΗΝ. ΤΑΞΙΔΙΑ — ΧΑΝΙ ΓΡΑΒΙΑΣ — ΜΝΗΜΕΙΟΝ
ΣΣΕΩΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΥ — ΦΩΤΟΓΡ. Μ. ΒΕΛΟΥΔΙΟΥ**

νεται τὸ μέγα ὄνομα τοῦ ἀετοῦ αὐτοῦ, ὃς ἀπεκάλουν τότε τὸν Ζαχαριὰν οἱ συμπολεμισταί του.

«³ Ανδρούτσος ἐκατέβηκε μέσ' στὸν Σκοφδᾶ τὸ χάμι,
«Τὰ παλληκάρια τὸν φωτοῦν γυρίζουν καὶ τὸν λένε·
«Ἀνδρούτσο μ' τ' εἴσαι κίτρινος καὶ στέκεις μαραμένος;
«Μαχμούτ μπέης μ' ἐπλάκωσε στὸν "Ἐπαχτὸν κάμπον"
«Πέντε πολέμους ἔκαμα ἀπ' τὴν αὐγὴν ὡς τὸ βράδυν.
«Πέντε παιδία μοῦ σκότωσαν καὶ τὸ Βλαζοθανάση,
«Πέντε πλευρά μον τάσκισαν καὶ τὴ δεξιά μον πλάτη,
«Τόρα μᾶς ἔρχονται κοντά πέντε ἕξ δύτων χιλιάδες,
«Φτιάστε ταμπούρια δυνατὰ καὶ πολεμάτ· ἀντρεῖα

«Νὰ πάσω Τούρκους ζωταροὺς καὶ αὐτὸν τὸν Μιστο-
[μπόνο]
»
«Α καὶ νὰ σείγα Ζαχαροῦ φᾶγα τὸν κόσμον ὅλο».»

Δύο ἄλλα δημοτικὰ ἀσματα, ἐπιγραφόμενα
δὲ Ζαχαράκης καὶ δημοσιευμένα εἰς τὸ τομί-
διον τὸ δποῖον ἔξεδωκεν ἄλλοτε δὲ Ἐθνισμός,
δὲν πιστεύω νὰ σχετίζωνται μὲ τὸν ἡρωα περὶ¹
τοῦ δποίου πρόκειται σήμερον.

Σὲ φοβερίζουν τοῖα χωρὶς τοῖα κεφαλοχώρια
οὲ καταρέτ' ἔνας πατᾶς ἀπὸ τὸν "Άγιο Πέτρο.

— Τί τῶκαμα τοῦ . . . καὶ τάχει μετὰ μένα
μὴν τῶφαγα τὰ πρόβατα μὴν τ' ἄρπαξα τὰ γίδια

τὴν μά τον νύφη φίλησα τὲς δυό τον θυγατέρες
τῶντα παιδὶ τοῦ σκότωσα τὸ ἄλλο τὸ πῆρα σκλέρῳ
στὴ Μέσα Μάρη τῶστειλα μέο' στοὺς Πετρουμπέργεους;

*Βγῆκαν τὰ Νικολόπουλα καὶ κυνηγοῦν τοὺς κλέφτες
καὶ κυνηγοῦν τὸ Ζαχαρία τὸ Βλαχομπαρυτόσέτη.*

³Ανάθεμά σε Ζαχαριᾶ μὲ τὸ ζακόνι πῶχεις
Πᾶσα βδομάδα πόλεμο, πᾶσα μῆνα γυναικα.

— Τιγάρις παίσοντα Βλάχισες τιγάρις Βλαχοπούλες;

³ Έγώ πάλον ω Μανιάτισσες καὶ καπετανοπούλες πῶχονν κορμί γιὰ φορεσιὰ καὶ μέση γιὰ ζωνάρι καὶ δάχνυλα μασουνωτά γιά μοσφα δαχτυλίδια.

Μεθ' ὅλα ταῦτα καὶ μεθ' ὅσα ἀκόμη ποιητικὰ ἀποσπάσματα ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Καμπούρογλους εἰς τὰ τεύχη τῆς «Ἀρμονίας», ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι, τόσον ἡ Ἰστορία ὅσον καὶ ἡ δημοτικὴ ποίησις πολὺ ὀλίγον ἡσχολήθησαν μὲ τὸν ἥρωα μας, νομίζομεν δὲ ὅτι ἡ μελέτη τοῦ κ. Χούμη, παρελαύνουσα διὰ τῶν σελίδων τῶν «Παναθηναίων», δύναται νὰ γίνῃ πρόξενος μεγάλης ὡφελείας εἰς τοὺς μελετῶντας τὴν ἔθνυκήν μας Ἰστορίαν, ἀφορμὴ δὲ νὰ ἔλθῃ εἰς φῶς πᾶν ὅτι σχετικὸν δυνατόν νὰ εὑρίσκεται εἰς ἴδιωτικὰ ἔγγραφα ἀνέκδοτα, ἢ νὰ τὸ περιέσωσέ που ἡ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα παράδοσις. Δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμεν, ὅτι ἡ Ἰστο-

ρία τοῦ τόπου δὲν ἔγραφη ἀκόμη καὶ ὅτι αἱ περισσότεραι πηγαὶ αὐτῆς εἶνε παρθένοι ἀκόμη καὶ ἀνεκμετάλλευτοι.

Ο. κ. Χούμης ὡς ἔξης διηγεῖται τὴν ἴστορίαν τοῦ ἀρματωλοῦ Ζαχαριᾶ:

Εἰς τῶν μεγίστων ἀρματωλῶν οἵτινες ἐλάμπουν τὴν ἐπὶ Τουρκοκρατίας Ἑλληνικὴν ἴστορίαν εἶνε καὶ δὲ Λακεδαιμόνιος Ζαχαριᾶς.

Ἄφοῦ τὴν ἀτυχῆ ἐπανάστασιν τοῦ 1769 κατέστειλεν δὲ Σουλτάνος Μουσταφᾶς διὰ τῆς εἰς Πελοπόννησον εἰσβολῆς τῶν Ἀλβανῶν, τοὺς δὲ Ἀλβανοὺς ἔξωλόθρευσεν δὲ διάδοχος ἔξεινος Ἀβδούλη Χαμίτ διὰ τῶν ἀρματωλῶν, τότε ἐν ἔτει 1779 ἀπεφασίσθη καὶ τῶν ἀρματωλῶν δὲ ἀφανισμός. Ὁτε δὲ καὶ τούτους ἔξωντωσεν δὲ Τζεζαερῆς Χασᾶν πασᾶς, δὲν ἡκολούθει δὲ Μαυρογέννης, ὑπετάχθη κατὰ πρώτον ἡ Μάνη τὸ 1780 καὶ διωρίσθη παρὰ τῆς Πύλης ἡγεμὼν αὐτῆς ὁ Τζανέτος. Μετὰ ταῦτα τὰ γεγονότα ἐφάνη πρὸς ἄρδαν ὅτι δὲ σάλος ἐν Ἑλλάδι ἐκόπασε καὶ ἡ φωνὴ τῆς ἐλευθερίας ἐπνίγη. Ἀλλὰ τὸ ἐλληνικὸν ὑφαίστειον ἐσίγησε μόνον πρὸς στιγμήν, αἴφνης δὲ τῆς ἐλληνικῆς γῆς καὶ θαλάσσης συνταραχθείσης, δὲ κρατήρος ἐξερδάγη φοβερώτερος, ἐκ δὲ τοῦ μυκωμένου σεισμοῦ ἀνεφάνησαν τρεῖς γίγαντες, δὲ Λάμπρος Κατσώνης, δὲ Ανδρούτσος καὶ δὲ περὶ οὗ δὲ λόγος Ζαχαριᾶς.

Καὶ τίς δὲν γινώσκει τὴν δόξαν ἥ δὲν ἥκουσε τὰ κατορθώματα τοῦ θαλασσοκράτορος Λάμπρου, τοῦ περιλαλήτου Ἀνδρούτσου καὶ τοῦ περιβοήτου Ζαχαριᾶ; Ἐπὶ 12 ἔτη αἱ ἐλληνικαὶ θάλασσαι ἥκουν τὸ τηλεβόλον τοῦ πρώτου, ἐπὶ 20 δὲ ἐθαυμάσεν ἡ Ρούμελη τὸ πυροβόλον τοῦ δευτέρου καὶ ἐπὶ 20 ἔτερα ἔτρεμεν ἡ Πελοπόννησος τὴν ἀστραπήβολον τοῦ τελευταίου σπάθην.

Σύντροφοι καὶ φίλοι δὲ Λάμπρος καὶ δὲ Ανδρούτσος ἔγνώρισαν ἀργότερον τὸν Ζαχαριᾶν, καὶ οἱ τρεῖς ἐπὶ μίαν γενεὰν ἥσαν οἱ φρουροὶ τῆς ἐλληνικῆς χώρας ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου μέχρι τοῦ Ταινάρου καὶ ἀπὸ τῆς Τενέδου μέχρι τῶν περὶ Κύπρου θαλασσῶν.

Εἰς τὰς κλιτύας τοῦ ὑψηλοῦ Ταῦγέτου κεῖται ἡ ὁχυρὰ Βαρδούνια συγκειμένη ἐκ πολλῶν χωρίων καὶ κωμοπόλεων, ἐν αἷς εἶνε καὶ ἡ Μπαρμπίτσα ἔνθα ἔγεννήθη ὁ Ζαχαριᾶς. Μετὰ πολλὰ ἔτη ἔπειτα καὶ μέχρι πρὸς δὲν ἔβλεπε τις ἐπὶ τῆς κλιτύος τῶν ὅρέων ἐκείνων ἔνθεν μὲν τοὺς πύργους τῶν Ἀλβανῶν, τοὺς ἀνεγράμμένας τὸ 1770, ἐτέρωθεν δὲ τοὺς πύργους τοῦ Ζαχαριᾶ καὶ Κολοκοτρώνη, διαγράφοντας τὰ δριαὶ μεταξὺ τυραννίας καὶ ἐλευθερίας.

Ο. πατήρ τοῦ Ζαχαριᾶ ἦτον ὁ πατέρας τοῦ Παναγιώταρου ὃστις μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Κολοκοτρώνη διώκει τοὺς ἀρματωλοὺς τῆς Πελοποννήσου μέχρι τοῦ 1780. Ὁτε δὲ τὸ ἔτος ἐκεῖνο κατεστράφησαν οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι ἀρματωλοί, δὲ μὲν Θεόδωρος Κολοκοτρώνης διεσώθη παῖς δεκαετής μετὰ τῆς μητρός του, δὲ Ζαχαριᾶς δέκα καὶ ἑπτὰ ἐτῶν ἡχηραλωτίσθη παρὰ τῶν Τούρκων, οἵτινες θαυμάσαντες τὴν μορφήν του παρέδωσαν αὐτὸν εἰς τὸν Μαχμούτ Μπέην τοῦ Μιστρᾶ.

Εἰκοσιδύο ἐτῶν δὲ Ζαχαριᾶς εἶχεν ἀνάπτυξιν παράδοξον καὶ ἥτον ἥδη ἀνήρ τέλειος κατά τε τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. Ἡτον ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ εἶχεν ὕμους εὐρεῖς λεπτὸς δὲ ὡν περὶ τὴν ὁσφύν εἶχε βραχίονας βριαρούς καὶ πόδας τοσοῦτον ἀκαμάτους καὶ ταχεῖς ὡστε ἐπεκλήθη ἔκτοτε Άετός. Εἶχε πρὸς τούτοις κόμην δασείαν καὶ μέλαιναν καὶ μύστακα ὑπερήφανον, δύμα δὲ φλογερὸν καὶ ὑφος λεοντῶδες: ἡ δὲ φωνὴ αὐτοῦ δύμοια μὲ ἐκείνην τοῦ Στέντορος ἥχολόγει εἰς τὰ σκότη τῆς νυκτὸς ὡς ἀντις μακρονή βροντή. Ἐν τῷ καλλιτεχνικῷ δὲ καὶ τελείῳ ἐκείνῳ σώματι κατέκει ψυχὴ ἥρωϊκή καὶ καρδία ἀτρόμητος εἰς μηδὲν ἄλλο ὑποχωροῦσα ἥ εἰς τὸν ἔρωτα ἐνίστε. Ὁ νέος δηλονότι Λακωνικὸς ἥρως, οἰνοὶ γνήσιος ἀπόγονος τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀλκμήνης, δὲν ἥτο ἀδιάφορος πρὸς τὰς Ὀμφάλας, ἀπεικονίζων οὕτων ἀκριβῶς τὸν μέγαν Ἡρακλῆ.

Εἰς τὴν ἥλικιαν ἐκείνην ἐκάλεσαν τὸν Ζαχαριᾶν οἱ κλέφται, ἀκούοντες τὴν φήμην του, καὶ προέτειναν αὐτῷ, ἀν καὶ ἥτο νέος, νὰ δεχθῇ τὴν θέσιν τοῦ Παναγιώταρου. Ο. Ζαχαριᾶς ἐδέχη δυστικῶς τὴν πρόσκλησιν καὶ ἐσκόπει νὰ ἀποδράσῃ, ἀλλ' δὲ Μαχμούτ μπέης ἐννόησε τὸν σκοπόν του καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸν δολοφονήσῃ. Τότε παραλαβόν δὲ Μαχμούτ τὸν Ζαχαριᾶν, τὸν δόηγει εἰς τὰ κτήματα, ὅπου εἶχεν ἄνδρας ἐνόπλους οἵτινες νὰ ἐπιτέσωσιν ἔξενέδρας καὶ νὰ φονεύσωσι αὐτόν. Ἀλλ' οὕτος ἐννοήσας τὸ πρᾶγμα προσέλαβε τὸν Μαχμούτ καὶ ἔνῳ ἐπορεύοντο ἐν τῇ πεδιάδι δὲ μὲν Μαχμούτ ὀπλισμένος καὶ ἐφιππος, ἐκεῖνος δὲ ἀπόπλος καὶ πεζός, «Μπέη μου, τῷ εἶπε μακρυθεῖς, ἔγω θέλω νὰ βγῶ κλέφτης, ἐσὺ θέλεις νὰ μὲ σκοτώσῃς» ἐπειδὴ ἔφαγα τὸ ψωμί σου θέλω νὰ σὲ εὐχαριστήσω νά, ἔγω φεύγω πρὸς τὰ βουνά, σὺ κέντισε τάλογό σου, κιǎν μὲ φτάσῃς κόψε τὸ κεφάλι μου, εἰδεμή δός μου τὰρματά σου γιὰ νὰ σὲ θυμάμαι.»

Εἰπε, καὶ πετάσας ὡς βέλος ἐφευγεν τὸν

πιον τοῦ Μαχμούτ. Ο. Μπέης ἔλαύνων ὅλαις δυνάμεσι μὲ ἄφοιζοντα ἵππον δὲν ἥδυνήθη νὰ τὸν φθάσῃ, ὑπὸ δὲ τοῦ πείσματος ἔξεκένωσε τὰ ὅπλα του κατὰ τοῦ Ζαχαριᾶ, ἀλλ' ἀποτυχῶν ἐτράπη εἰς φυγήν. Ο. Ζαχαριᾶς ἐστράφη τότε ὅπιστας καὶ πετῶν ὡς ὁ ἄνεμος ἔφυασε τὸν φεύγοντα, ἐκράτησε τὸν ἵππον ἐκ τῆς ουρανοῦ, δὲ ἀναβάτης ἐρρίφη κάτω, ἀφωπλίσθη, οἱ δὲ Τούρκοι ἀγνοοῦντες τὸ πλήθος τῶν κλεφτῶν καὶ ἀκούσαντες τὴν βροντήν τοῦ Ζαχαριᾶ, διεσκορπίσθησαν. Ο. δὲ Ἀλήμπεης ἔφυγεν ἐφιππος καὶ ὁλαφος, ἀλλὰ ποῦ νὰ φύγῃ; Ο. Ζαχαριᾶς ὅστις ἐπέτασε κατ' αὐτοῦ τὸν ἔφυασε, τὸν ἔσχισεν εἰς τεμάχια, διτινά δέσας ἐπὶ τοῦ ἵππου διηγύνεται τὸν πάθημα τοῦ Ζαχαριᾶ, αἰχμαλώτων εἰς Μονεμβασίαν. Τὸ πάθημα τοῦ Αλήμπεη, δσον ἀφ' ἐνὸς ηγχαρίστησε καὶ ίκανοποίησε τοὺς Χριστιανούς, τοσοῦτον ἀφ' ἐτέροου ηρέθισε τοὺς Μονεμβασίας Τούρκους καὶ μάλιστα τοὺς συγγενεῖς τοῦ φονευθέντος, οἵτινες ἀναγγέλλαντες τοῦτο εἰς τὸν διοικητὴν τῆς Πελοποννήσου ἀπῆτησαν βραεῖαν ἐκδίκησιν. 50 ἵπποις καὶ 200 λογάδες πεζοὶ ἐπέμφησαν κατὰ τοῦ Ζαχαριᾶ, ὅστις ἐνῷ ἐνομίζετο καταφυγῶν εἰς τὸν ἔν Σκουφαμάτη πύργους τοῦ, ενῷ δέ οἱ Πελοποννήσοι Τούρκοι ἐτρόμαξαν δι' αὐτὸν εὐθὺς ἔξ ἀρχῆς, οὐδὲν θαυμαστὸν μετὰ ταῦτα, δὲ ἥτο ἐν τῇ ἀκμῇ του, δὲ οἱ πασάδες ἔζητονταν ἀνεξαιρέτως τὴν εὐνοιαν αὐτοῦ.

Ο. Ζαχαριᾶς εἶχεν ἰδικήν του σημαίαν τὸν σταυρὸν φέρουσαν καὶ σφραγίδα δὲ δι' ἓς ἐσφράγιζε τὰ πρὸς τοὺς λοιποὺς κλέφτας ἐγγραφά του, ἡ δὲ σφραγὶς ἐκείνη ἐδήλου τὴν δύναμιν αὐτοῦ, διότι ἔγραφεν «δ' Ἀρχιστράτηγος τῆς Πελοποννήσου». Ἄν δὲ οἱ Πελοποννήσοι Τούρκοι ἐτρόμαξαν δι' αὐτὸν εὐθὺς ἔξ ἀρχῆς, οὐδὲν θαυμαστὸν μετὰ ταῦτα, δὲ ἥτο ἐν τῇ ἀκμῇ του, δὲ οἱ πασάδες ἔζητονταν ἀνεξαιρέτως τὴν εὐνοιαν αὐτοῦ.

Ἐν τῷ διαστήματι δὲ πέντε μόλις ἐτῶν ἀπὸ τῆς εἰς τὰ ὅρη ἀναβάσεως τοῦ διασφράγιδα δὲ δι' ἓς ἐσφράγιζε τὰ πρὸς τοὺς λοιποὺς κλέφτας ἐγγραφά του, ἡ δὲ σφραγὶς ἐκείνη ἐδήλου τὴν δύναμιν αὐτοῦ, διότι ἔγραφεν «δ' Ἀρχιστράτηγος τῆς Πελοποννήσου». Ἄν δὲ οἱ Πελοποννήσοι Τούρκοι, ἐνῷ κλίνοντες οὗτοι τὴν φάριν τῶν Γοράνων, ἐπρόκειτο νὰ καταβῶσι πρὸς τὸν πύργον. Τὰ στρατεύματα τοῦ Πασᾶ ὑπῆρχαν ἀτυχέστερα τῶν τοῦ Αλήμπεη, ἐπτοήθησαν ὑπὸ τοῦ Ζαχαριᾶ ἥγουμένου 50 παλληκαρίων καὶ ἥναγκάσθησαν νὰ καταθέσωτι τὰ ὅπλα. Ο. Ζαχαριᾶς ἀπέλυσε τοὺς αἰχμαλώτους ἀνευ λύτρων, δὲ δὲ Πασᾶς τοσοῦτον ἐθάυμασε τὴν ἀνδρείαν καὶ μεγαλοφροσύνην του, διτινά δέμως εἴτε ἀπρακτοί ἐπανήρχοντο εἰς Τριπολίτειάν, εἴτε ἥχηραλωτίζοντο καὶ ἔξωλοθρεύοντο. Ὅτιοντος οὐδεὶς ἀπειδεῖ δῶρον, τῷ ἔρωτε δὲ καὶ τὴν ἀδειαν νὰ συνάξῃ τὸν φόρον τῆς περιφερείας τοῦ Ελούς, διὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, δπως εἶχεν ἀπαιτήσει δὲ Ζαχαριᾶς.

Άλλ' δὲ Ζαχαριᾶς πρὸ πάντων διέπρεψε τὸ 1792 ἐν ταῖς κατὰ τὸ Ταίναρον καὶ τῇ μέσῃ Πελοποννήσῳ μάχαις, ἐν αἷς ἐπολέμησε πενταεπίσμενος τοὺς εἰς Μάνην καταφυγόντας φίλους αὐτοῦ καὶ συνήρωας; τὸν Λάμπρον καὶ τὸν Αλήμπεην Κατσώνης ἀπὸ τοῦ 1787 - 1792 ἥγωνίσθη λαμπρῶς κατὰ τῶν τουρκικῶν στόλων, οὓς πολλάκις ἥναγκασε τοις οἵτινες ἀπήγαγον τὴν νέαν εἰς τὸ τυραννικὸν αὐτοῦ μέγαρον, μὴ θέλων νὰ πέσῃ διὰ βιαιοπραγίαν εἰς τὴν δρυγήν τοῦ ἀγρύπνου ἀρχιστρατήγου τῆς Πελοποννήσου. Άλλ' δὲ τὸ πῦρ τοῦ πάθους ἥγανψε, ἐπεμψε στρατιώτας οἵτινες ἀπήγαγον τὴν νέαν εἰς τὸ τυραννικὸν αὐτοῦ μέγαρον, μὴ θέλουσαν δὲ νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰς δρεῖς του καὶ περιφρονοῦσαν τὰς προβαλλομένας ἥπατας ιανάς ηγετείας. Τὸ πρᾶγμα ἐμηνύθη εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ Ταῦγέτου καὶ δὲ λέων τῆς Πελοποννήσου ἔξεβαλε βρυχηθμὸν ἐκδικήσεως.

"Εχων δε μεθ' έαυτοῦ τὸν περιλάλητον Ἀνδρούτσον μετὰ 800 ἀρματωλῶν ὁ Λάμπρος ἥτο ἀνίκητος καὶ ἔξηκολούθει ὑπερηφάνως τὸν κατὰ τῆς Τουρκίας περιβόητον ἐκεῖνον ἀγῶνα μετέβη δὲ μετὰ τοῦ Ἀνδρούτσον εἰς τὴν ἀπόρθητον Μάνην ἵνα ἔχωσι ὑπεράνω αὐτῶν τὰς ἀπορρώγας τῆς Λακωνίας πέτρας καὶ τὴν συνδρομήν τοῦ Ζαχαριᾶ.

Χαίρων ὑπερδέχθη ὁ Λάκων ἥρως τοὺς ποθητοὺς συνήρωας καὶ ἡ συνάντησις ἐκείνη ἀναμμήσκει ἥμιν τῶν Ἀργοναυτῶν τὸ στρατόπεδον. Ὡς δὲ νὰ μὴ ἥρκει διτοὶ οἱ γίγαντες ἐκεῖνοι διηγωνίζοντο κατὰ τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, προσετέθη εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ ἡ Γαλλία. Θέλουσα, δηλαδή, νὰ παρακινήσῃ τὴν Τουρκίαν εἰς συμμαχίαν μετὰ τῆς Πολωνίας ἐναντίον τῆς Αἰκατερίνης, ἔστειλεν ἡ Γαλλία πλοῖα καὶ στρατόν, ὅστις ἐνωθεὶς μετὰ τῶν Τουρκῶν προσέβαλε τὸ Ταίναρον. Οἱ ἡνωμένοι στόλοι τῶν Γαλλοτούρκων ὡς ἡφαίστεια ἔξηρεύγοντο πῦρ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ζητοῦντες νὰ καθυποτάξωσι τὴν ἡλίβατον παραλίαν τῆς Λακωνικῆς, ἀλλὰ τὰ ὄχηρά ματα τοῦ Λάμπρου ρίπτοντα κεραυνοὺς ἔματαίωσαν τὰς προσπαθείας αὐτῶν. "Οτε δὲ οἱ Τούρκοι συγκεντρώσαντες φοβερὸν στρατὸν ἔκαμον τὴν ἀπόβασιν τῆς 6 Ἰουλίου, τότε ὁ Ζαχαριᾶς καὶ ὁ Ἀνδρούτσος ἀνεπόλησαν τὸν Θησέα καὶ τὸν Πειρίθουν διτοὺς ἐπολέμουν κατὰ τῶν Κενταύρων.

"Ἄχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης οὐδαμοῦ ἔλαμψεν ἡ ἀνδρεία τῶν ἀρματωλῶν δοσοῦ ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ. Πῦρ καὶ θάνατον ἔξερευγόμενα τὰ ἐλληνικὰ ὅπλα κατέβαλον τὸν ἡνωμένον στρατόν, καὶ τὸ πλῆθος καὶ ἡ πολεμικὴ ἐμπειρία ὑπέκυψαν εἰς τῶν κλεφτῶν τὸν ἥρωϊσμόν, μετὰ πολὺν δ' ἀγῶνα οἱ Γαλλοτούρκοι ὑπερηφέσαν. Ἀτυχεστέρα ὑπῆρξε διὰ τοὺς Γαλλοτούρκους ἡ ἀπόβασις τῆς 7 Ἰουλίου. Ὁ Καπετάν πασᾶς ἔμπλεως θυμοῦ καὶ ἐπὶ κεφαλῆς πεντάκις χιλίων ἀνδρῶν ὕδημησε κατὰ τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοπέδου ἀλλ' ὁ Ζαχαριᾶς καὶ ὁ Ἀνδρούτσος ἀπεφάσισαν τόρα νὰ πολεμήσωσι διὰ τοῦ ξέφους: ὡς ἀετοὶ δὲ ἔξωρημησαν τῶν ὄχηρων ὁμοίων οἱ ἀρματωλοὶ καὶ συμπλακέντες πρὸς τοὺς Τουρκούς ἔωθονν ἔωθοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθηκον. Μετὰ πολύνωρον δὲ φρικαλέον ἀγῶνα, οἱ μόλις 1500 ἀρματωλοὶ εἶχον σφάξει 4 χιλιάδας ἔχθρῶν καὶ ἐκνυθείσαν 10 πολεμικὰς λέμβους, τὰ δὲ λείψανα τοῦ ἡνωμένου στρατοῦ διεσώμησαν εἰς τὸν τουρκικὸν στόλον. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε παράδοξον διτοὺς ἐνθυμηθεῖν διτοὺς μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ἥσαν

καὶ τρεῖς λέοντες, ὁ δὲ ἥρως τῆς Πελοποννήσου ἀντεφιλοτιμεῖτο πρὸς τοὺς ἥρωας τῆς Ρούμελης.

Μετὰ τὰς λαμπρὰς ἐκείνας μάχας ὁ Καπετάν πασᾶς ἀπελπισθείς, μετεχειρίσθη τὸν δόλον καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν Τζανέτον, μπέην τῆς Μάνης, ἀπαιτῶν τὴν καταδίωξιν τῶν κλεφτῶν καὶ ἀπειλῶν κατὰ τῆς Μάνης Γαλλοτούρκων πόλεμον. Ὁ Τζανετόμπης φοβηθεὶς παρεκάλεσε τοὺς ἀρματωλοὺς ν' ἀπέλθωσιν ἵνα μὴ γείνωσιν αἴτιοι τῆς καταστροφῆς τῶν χριστιανῶν.

Οἱ τρεῖς ἥρωες ἐνέκριναν τὰς παρακλήσεις τοῦ Τζανέτου, καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἔχωρίσθησαν. Καὶ ὁ μὲν Λάμπρος τότε διέφυγε διὰ τοῦ πλοίου του διὰ μέσου τοῦ ἔχθρικου στόλου, ὁ δὲ Ἀνδρούτσος ἐπεχειρήσεν, ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τοῦ Ζαχαριᾶ, τὴν περιβόητον ἐκείνην ὑποχώρησιν, ἥν οἱ ἐν Πελοποννήσῳ πρόξενοι τῆς Ενδρώπης ἀπεκάλεσαν «Κάθιδον Ξενοφώντιον». Νυχθμερὸν δηλαδὴ ἀγωνιζόμενοι οἱ ἀρματωλοὶ ἔφθασαν εἰς τὰ δόρη τοῦ Μαινάλου, τὰ κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα μετέπειτα τοσούτῳ πολύκροτα Τρίκορφα. 'Ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ἐκείνων κορυφῶν στρατοπεδεύσαντες ἀνεπαύνοντο διότι εἶχον ἀφῆσει διάσιο πολὺ τοὺς διώκοντας στρατούς.

"Ἡδη ἥρξαντο νὰ τρώγωσι καὶ νὰ εὑνφραίνωνται, τὰ μικρὰ κλεφτόπουλα ἔλαβον τὰς φλογέρας, ὁ χορὸς ἥρχισε καὶ τὰ κλέφτικα τραγούδια ἀντίχουν διτοὺς ἀπόσκοπος ἀνήγγειλε τὴν Τουρκῶν ἔμφαντον.

"Ἔτον ἥδη ἡ 20ὴ ἡμέρα ἀφ' ἣς ἐκείνησαν ἐκ τοῦ Ταινάρου, καὶ ὁ Ζαχαριᾶς, ἐπειδὴ ἐπλησίαζε τὸ τέρμα τῆς πολυνορότου ἐκείνης ἐκστρατείας, ἥθελε νὰ δώσῃ ἐν ἔτι δεῖγμα τῆς ἀνδρείας του πρὸς ἀνάμνησιν τῆς συνεντεῦσεως ἐκείνης. «Σοῦ ζητῶ μίαν χάρη, εἶπε πρὸς τὸν Ἀνδρούτσον, μὴ σαλεύσῃς ἀπ' ἐδῶ, μπουφάζερη, ἀφες με μόνον νὰ τοὺς κτυπήσω, θέλω 20 ἐκ τῶν ἰδικῶν μου διὰ τὸ ντουσφέκι, ἀς ἔλθουν καὶ 20 τῶν ἰδικῶν σου διὰ τὸ σπαθί». Ὁ Ἀνδρούτσος ἐδέχθη καὶ ὁ Ζαχαριᾶς ἐκίνητος. "Ομοιος μὲ φοβερὸν σίφωνα, δοσις στροβιλίζων ἀπειλεῖ φρικαλέαν καταστροφὴν κατέρραξε πρὸς τὴν ὑπώρειαν τοῦ δρούς, ἔξεβαλε φοβεράν κραυγὴν «σᾶς ἔφαγα Τούρκοι» ἐν τῷ ἄμα τὰ τουφέκια τῶν Λακωνῶν ἔβροντησαν, πολλοὶ δὲ τῶν Τουρκῶν ἔπεσαν. Ὁ δὲ Ζαχαριᾶς διατάξας τοὺς ταχύποδας Ἀλβανοὺς νὰ τὸν ἀκολυθῶσιν, ἔφωρημησε ξιφήρος κατ' αὐτῶν μὲ ταχύτητα ἀετοῦ. 'Η τουρκικὴ ἔμπρο-

σινοφυλακὴ τρομάξασα ἔρριψε τὰ ὅπλα καὶ οἱ λοιποὶ ἀκόλοθοῦντες τὸ παράδειγμά των ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Ὁ δὲ Ἀνδρούτσος ἀπὸ τῶν κορυφῶν ἐθαύμασε τὸν Ζαχαριᾶν. Ἀφοῦ δὲ ἐκεῖνος διεσκόρπισε τοὺς Τούρκους καὶ ἐπανῆλθεν, ὁ Ἀνδρούτσος τὸν συνεχάρη εἰπὼν «Γειά σου, μπουραζέρη, σοῦ ἀξίζει νὰ ὄνομάζεσαι «νὲ γκελδί νὲ γκελεζέκ» δηλαδή, οὔτε ἥλθε, οὔτε θὰ ἔλθῃ ποτὲ τέτοιος ἀνθρωπος. Τὴν αὐγὴν ἔξεκίνησαν διότι ὁ Πασᾶς τῆς Τριπόλεως φθάσας εἰς τὴν θέσιν ἦν κατεῖχον, ἥρχισε νὰ συγκεντρώνῃ ἐκεῖ δύλας του τὰς δυνάμεις.

Περὶ τὰς 20 χιλιάδας τότε Τούρκοι κατεδίωξαν ὑπέροπτε πεισματωδέστερον τοὺς ἀρματωλοὺς καὶ περιέζωσαν τὰ στενὰ ἴδιως τὰ πρὸς τὸν Ισθμὸν φέροντα. Ἀλλ' ὁ Ἀνδρούτσος ἀφεὶς τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν ἐκεῖσε καὶ τὴν πρὸς τὴν Ἀχαΐαν τραπεῖς, ἐπλησίασε πρὸς τὴν Ακράταν οἱ ἔγχωροι ὅμως τῆς Αχαΐας Τούρκοι δύντες εἰς ἔνοπλον θέσιν ὃς ἐκ τῆς γενικῆς κατὰ τῶν ἀρματωλῶν ἐκστρατείας εἶχον καταλάβει πάσας τὰς ἴσχυρὰς θέσεις, ἔφιπποι δὲ Δελῆδες εἰδοποίησαν ἀμέσως τὸν πασᾶν, καὶ ἡ συγκέντωσις τῶν στρατῶν ἐγένετο πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἵνα μὴ διαφύγωσιν ἐκεῖνοι διὰ θαλάσσης ἐκεῖ ἐδόθη ἡ τριήμερος μάχη καθ' ἥν οἱ περὶ τὸν Ἀνδρούτσον καὶ Ζαχαριᾶν κατώρθωσαν τέλος νὰ διασπάσωσι τὸν τουρκικὸν στρατὸν καὶ νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ Αἴγιον μετὰ τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἀκατάπαυστον πόλεμον.

Οὕτως ἥγουμένου τοῦ Ἀνδρούτσου, καὶ τοῦ Ζαχαριᾶ τὴν διποιοφυλακὴν ἀποτελοῦντος, ἐπεριαώθη ἡ περιβόητος ἐκείνη στρατεία καθ' ἥν 700 περίπου ἀρματωλοὶ ἡγωνίσθησαν πρὸς δύλας τὰς δυνάμεις τῆς Πελοποννήσου ὑπερβάντες δόρη, διελθόντες ποταμοὺς φάραγγας καὶ δάση, ὑπομείναντες πετῖναν, δίψαν καὶ πάσας τὰς κακουχίας, καὶ δύν μὲν χιλιάδας Τούρκων κατὰ τὰς 40 ἐκείνας ἡμέρας φονεύσαντες, αὐτοὶ δὲ μόνον 56 ἀνδρας ἀποβαλόντες δὲ δὲ ἔφθασαν εἰς τὸ Αἴγιον καὶ εἶδον τὴν θάλασσαν, οἱ δύο ἥρωες ἀπεχαιρέτισαν ἀλλήλους καὶ πρώτης φορὰν κατέρρευσαν δάκρυα ἐκ τῶν ἀνδρικῶν αὐτῶν ὄφθαλμῶν. Τότε ὁ μὲν Ζαχαριᾶς διὰ τῆς δυτικῆς Πελοποννήσου μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν κατέβη εἰς τὴν ἀπόρθητον Λακωνικήν, ὁ δὲ Ἀνδρούτσος διεποδημεύθη μετὰ τῶν παληκαρίων του εἰς Ζάκυνθον.

Οἱ ιστορίες τοῦ Ζαχαριᾶς, ἐπὶ 10 ἀκόμη ἔτη δηλαδή, ἔξηκολούθησε νὰ διέρχεται μὲ ἀγῶνας πάντοτε κατὰ τῶν Τούρκων, οἵ πύργοι του δὲ καθ' ὅλον ἐκεῖνο τὸ διάστημα ἥσαν τῆς ἐλευθερίας ὁ προμαχῶν καὶ ἐν τῇ σχολῇ ἐκείνη ἐδιδάχθησαν ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Νικήτας. Ἀλλ' ἀπέναντι τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ ἔχθροῦ οἱ Τούρκοι πῶς ἥτο δυνατὸν νὰ ἡσυχάζωσι; Ποιὸν ἀλλο συμβάντος διεθεδότης τὸν Ζαχαριᾶ; Τὰ καταχθονιώτερα λοιπὸν μέσα ἐκεῖνης εἰς ἐνέργειαν παρὰ τὸν διεθεδότην τοῦ Ζαχαριᾶ; Τὰ καταχθονιώτερα λοιπὸν μέσα ἐκεῖνης εἰς ἐνέργειαν παρὰ τὴν συγκεντρώσαν διότι ὁ Πασᾶς τῆς Τριπόλεως φθάσας εἰς τὴν θέσιν ἦν κατεῖχον, ἥρχισε νὰ συγκεντρώνῃ ἐκεῖ δύλας του τὰς δυνάμεις.

Οἱ ιστορίες τοῦ Ζαχαριᾶς, ἐπὶ 10 ἀκόμη ἔτη δηλαδή, ἔξηκολούθησε νὰ διέρχεται μὲ ἀγῶνας πάντοτε κατὰ τῶν Τούρκων, οἵ πύργοι του δὲ καθ' ὅλον ἐκεῖνο τὸ διάστημα ἥσαν τῆς ἐλευθερίας ὁ προμαχῶν καὶ ἐν τῇ σχολῇ ἐκείνη ἐδιδάχθησαν ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Νικήτας. Ὁ Τούρκος, ἥτο τόσον θαυμαστὴς τοῦ λεοντοθύμου Ζαχαριᾶ, ὃστε τοὺς μὲν λοιποὺς τῶν συνωμοτῶν διὰ τῆς ἴδιας σπάθης διέταξε νὰ σφάξωσι, τὸν δὲ θεήλατον προδότην Κουκκέαν ἐκρέμασε εἰς τὴν μεγάλην τοῦ πλοίου του κεραίαν.

Αὐτὴ εἶνε ἐν συντόμῳ ἡ ιστορία τοῦ λεοντος Λακεδαιμονίου δύπως τὴν περιγράφει μὲ τὸ ἀρ-

χαιτροπόν ύφος του δ. κ. Χούμης εἰς τὸ πολύτιμον παλαιὸν φυλλαδάκι ποῦ κατέχω.

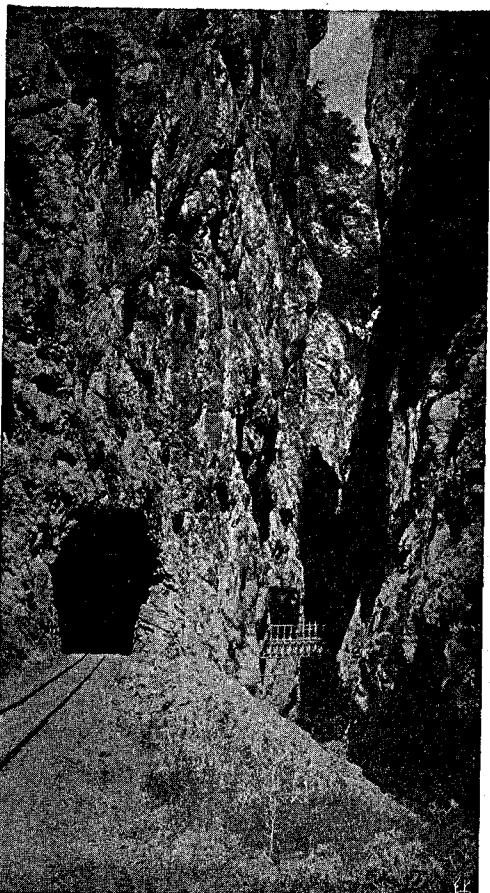
Δύναται τώρα δστις θέλει, λαμβάνων ὑπ' ὅψιν τὴν ἴστορίαν τοῦ Φραντζῆ καὶ τὰ πολύτιμα ἀληθῆς συμπληρώματα τοῦ κ. Καμπούρογλου, νὰ σχηματίσῃ μίαν ἰδέαν σχετικῶς ἀσφαλῆ, περὶ τοῦ τρομεροῦ ἥρωος, τοῦ διδάξαντος τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην τὸν τρόπον τοῦ νὰ γίνη μέγας.

Τὴν ἴστορίαν του θὰ ἡθέλαμεν ἐκτενεστέραν καὶ ἀνευ διακένων, πλήρη καὶ τελείαν

ἀλλ' ὡς καὶ ἐν προοιμίῳ ἔγραψαμεν, κοιμῶνται πρὸς τὰ παρὸν εἰς λήθην αἱ λεπτομέρειαι καὶ τὰ καθέκαστα τοῦ τρομεροῦ αὐτοῦ ἀρματωλοῦ.

Ἐνχόμεθα τὸ μέλλον, τὸ ὅποιον ἐλπίζομεν νὰ ἀσχοληθῇ εὑρύτερον εἰς τὴν ἴστορίαν τῶν ἀνδρῶν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῶν προηγηθέντων αὐτῆς, νὰ φέρῃ καὶ εἰς φῶς ὀλόκληρον τὴν δρᾶσιν τοῦ Ἀετοῦ αὐτοῦ, δστις μὲ τὰς ἀνοικτάς του πτέρυγας ἐπὶ 20 ἔτη δὲν ἀφῆσε νὰ ἀνατείλῃ τὸ μισοφέγγαρον ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ταύγετου.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ — ΔΙΑΒΟΛΟΠΟΡΙΑ
ΑΠΟ ΔΙΑΚΟΦΤΟ ΕΙΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ

Η ΦΟΝΙΣΣΑ*

Παρῆλμε χρόνος ἔωστον ἡ οἰκογένεια λάβη τεῖδήσεις περὶ τοῦ φυγάδος. Τέλος, μετὰ ἔτος καὶ πλέον, ἡκούσθη μία ἀρριστος φήμη, δτι ὁ Μῶρος διέπραξε φόνον ἐντὸς τοῦ πλοίου, μὲ τὸ ὅποιον ἀρμένιζε. Αἱ ἀδέλφαι του, δταν τὸ ἡκουσαν, εἰς τὸν κόσμον εἴπαν δτι δὲν εἰξέυσον τίποτε, καὶ δλοψύχως ἥρχοντο νὰ ἡτο ψευδής ή φήμη. Ἀλλ' ἡ μῆτρη ἐνδομύχως ἐπίστευεν εἰς τὸ ἀληθές τῆς εἰδήσεως.

'Ολίγας ἡμέρας ὕστερον, ἔλαβον ἐπιστολὴν φέρουσαν τὴν ταχυδρομικὴν σφραγίδα Χαλκίδος. 'Ο Μιχάλης ἔγραψεν ἀπὸ τῶν εἰρκτῶν τῆς πόλεως ἔκείνης. Κατὰ σχῆμα πρωθύστερον, ἔξετραγώδει ἐν πρώτοις τὰ βάσανά του καὶ τὰ πάνη του εἰς τὰ βουδρούμια τοῦ Βενετικοῦ φρουρού. Είτα, μετὰ συντριβῆς καρδίας, ἀλλὰ μὲ διφορούμενας φράσεις καὶ οἰνονεὶ μεταξὺ τῶν γραμμῶν, ἔξωμολογεῖτο δτι Ἰσως νὰ ἐφόνευσε πράγματι τὸν ἄνθρωπον, τὸν γέρο-Πορταΐτην, τὸν λοστορόμον τοῦ πλοίου, ἀλλὰ χωρὶς καλὰ νὰ τὸ ἐννοήῃ, καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ. (Πράγματι, δὲν, θὰ ἡθελε νὰ τὸν εἴχε φονεύσει). 'Ο ἔχθρος τὸν ἔβαλεν, αὐτὸς δὲν ἔπταιε τίποτε, τὸ φονικὸ ἔγεινε στὸν καυγᾶν ἐπάνω. Αὐτὸς εἶχεν εὐρεμῆ «εἰς βρασμὸν ψυχῆς». 'Απεδείχθη μάλιστα δτι ἡ μάχαιρα ἦτον «τοῦ παθόν». 'Ισως νὰ εἴχεν ἀποσπάσει ἀλλὰ δὲν ἐνθυμεῖτο πῶς, τὴν μάχαιραν ἀπὸ τὴν μέσην τοῦ θύματος. Αὐτὸς ἐπίστευεν δτι τοῦ τὴν εἶχεν ἀρπάσει μᾶλλον ἀπὸ τὴν χεῖρα.

Είτα καὶ πάλιν ἐπανήρχετο εἰς τὰ βάσανά του, δσα ὑπέφερε δύο μῆνας τώρα, εἰς τὰς φυλακάς. 'Ακολούθως ἐπεκαλεῖτο τὴν φιλοστοργίαν τῆς μητρός του, καὶ τὴν ἔξωροις «νὰ σηκωθῇ,—τὸ δίχως ἄλλο—νὰ πάῃ νὰ βρῇ τὴν Πορταΐτην», τὴν χήραν τοῦ φονευθέντος καὶ τὴν θυγατέρα του, καὶ νὰ τὰς παρακαλέσῃ μετὰ δακρύων, «νὰ κάμῃ νόμο-τρόπο», νὰ τὰς καταφέρῃ δπως αἱ ἵδαι ζητήσουν τὴν ἀνθώσιν τοῦ φονέως!

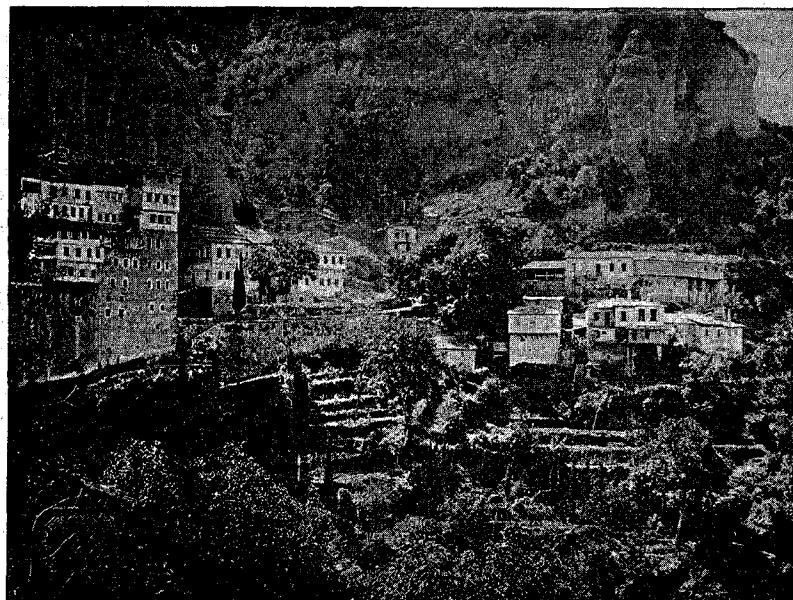
«Νὰ σηκωθῇς, μάνα, νὰ μπαρκάφης, νὰ πάξ πέρα, στὴν Πλατάνα, νὰ τὴν περικαλέσῃς, τὴν Πορταΐτην, ὡς καθὼς καὶ τὴν κόρη της, τὴν Καρύκλεια, νὰ τῆς καταφέρῃς νὰ ζητήσουν νὰ βγῶ ἄθως, κ' ἔγω νὰ γείνω παιδί τους; νὰ πάρω καὶ τὴν Καρύκλεια γυναικά μου, χωρὶς

* Ιδε σελ. 266.

προϊκα, καὶ νὰ ζήσουμε καλὰ καὶ ἀγαπημένα δλοι μας .. Καὶ νὰ ἴδουν πῶς ἔγω θὰ τὴν ἀγαπῶ, τὴν Καρύκλεια, καὶ πῶς θὰ τὴν ἔχω τὴν πεθερά μου, νὰ δουλεύω σὰ σκλάβος νὰ τῆς ζωοθρέφω, μὲ πολλὰ καλά, γιατὶ ἔγω εἴμαι αἴσιος καὶ μπορῶ νὰ βγάλω λεπτά ..» Περαίνων δ φονεύς, ἐπανήρχετο ἐκ τρίτου εἰς τὰ βάσανά του, καὶ ὑπέσχετο δτι, ἀμα ἔξελθη τῶν φυλακῶν, θὰ φέρῃ πολλὰ ὀραῖα πράγματα καὶ στολίδια, διὰ νὰ προικίσῃ τὰς δύο ἀδελφάς του, ἀκόμη καὶ κοῦκλες καὶ παιγνίδια διὰ τὰ μικρὰ κοράσια τῆς μεγάλης ἀδελφῆς του, τῆς Δελχαρώς.

Λοιπὸν δὲν είνε παράδοξον ἀν ἡ Φραγκογιαννοῦ δὲν ἐδίστασεν. 'Εχρεώθη δλίγα χοήματα, δοῦσα ἐνέχρον δτι ἀσημικὸν είχε, κ' ἐμβαρκᾶσε, κ' ἐπέρασε πέρα εἰς τὴν ἀντικυνήν νῆσον, εἰς τὸ χωρίον Πλατάναν, κ' ἐπῆγε νὰ εῦρῃ τὴν Πορταΐταιναν. 'Αλλὰ παράδοξον είνε δτι, μὲ τὴν εὐγλωττίαν τῆς τὴν περιπαθῆ, μὲ τὴν στωμούλιαν τῆς τὴν γυναικείαν, μὲ τὰ χίλια ψεύματα δσα ἡξευρεν—ἡτο δὲ τότε ἡ Φραγκογιαννοῦ δδ ἐτῶν, ἀλλ' ἀκμαία γυνὴ καὶ μὲ ζωηρὸν χαρακτῆρας—κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὴν γραῖαν, τὴν χήραν τοῦ φονευθέντος (σημειώσατε δτι ἡ μῆτρη καὶ ἡ κόρη ἔδωκαν καὶ ξενίαν ἀκόμη εἰς τὴν μητέρα τοῦ φονέως) νὰ τὴν πείσῃ, λέγω, καταβάλλουσα τὰ ἔξοδα τοῦ ταξιδίου αὐτῆς, ν' ἀπέλθωσιν δμοῦ εἰς τὴν Χαλκίδα, μὲ σκοπὸν νὰ ἐνεργήσωσιν ἀπὸ κοινοῦ πλησίον τῆς Εἰσαγγελίας, τοῦ Δικαστηρίου καὶ τῶν Ἐνόρκων ὑπὲρ τῆς ἀπαλλαγῆς ἢ τῆς ἀνθρώσεως τοῦ ὑποδίκου. 'Οσον ἀφορᾷ τὴν κόρην, «τὴν Καρύκλειαν», αὐτῇ ἔδήλωσεν δτι ἐκδίκησιν δὲν ἐπιζητεῖ, ἐπειδὴ «δ πατέρας τῆς δὲν ἔρχεται πίσω», μόνον ποτὲ δὲν θὰ θελήσῃ τὸν φονέα δς ἀνδρα τῆς προτιμᾶ νὰ μένη ἀνύπανδρη εἰς τὸν αἰῶνα.

Ἐπῆγαν δμοῦ, αἱ δύο γραῖα, κ' ἔμειναν εἰς Χαλκίδα τρεῖς μῆνας, κατοικοῦσαι εἰς τρώγλην, εἰς ἔνα τουρκόσπιτον—κοντὰ εἰς τὰ Εβραϊκά, παρὰ τὴν Ἀνω Πύλην τοῦ φρουρού. Καὶ καθημερινῶς ἡ Χαδούλα ἐπῆγανεν εἰς τὰς εἰρκτάς, τὰς πρωΐνας ὠρας, κατὰ τὴν ἔξοδον τῶν φυλακισμένων, συνοδευομένη συνήθως ἀπὸ τὴν Πορταΐταιναν, ητις δμως ἐκάθητο ἀντικρὺ τῆς εἰρκτῆς κ' ἐπερίμενε, μὴ θέλουσα

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ — ΜΟΝΗ ΜΕΓΑΛΟΥ
ΣΠΗΛΑΙΟΥ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Μ. ΒΕΛΟΥΔΙΟΥ

νὰ ᾧδη κατὰ πρόσωπον τὸν φονέα. Διερχόμεναι ἔξω ἀπὸ τὸν μέγαν καὶ ἄκομφον παλαιὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς, ἔκαμψαν τὸν σταυρὸν τῶν, καὶ ἡ μήτηρ ἔφερεν εἰς τὸν ὑπόδικον σιμύθια καὶ σύκα καὶ σαρδέλλες, καὶ καπνὸν διὰ τὴν πίπαν του. Καὶ μέσα εἰς τὴν βαθεῖαν τσέπην τοῦ φουστανιοῦ της, κρυφά, ἔλειχε χωμένην μικρὰν φιαλίδα μὲ δῶμι ἢ ωρά, πρὸς παρηγορίαν τοῦ φυλακισμένου.

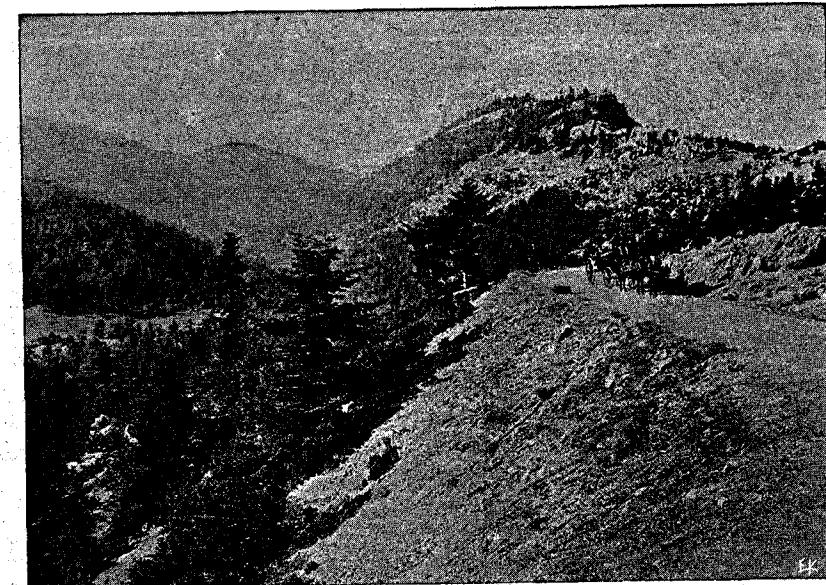
Ἄλλα δὶς ἢ τρὶς τῆς ἐβδομάδος διὰ τῆς Ἀνω Πύλης τοῦ φρουρίου ἔξηρχοντο, κ' ἔβλεπαν κρεμάμενα ἐκεῖ, εἰς τὸν σκοτεινὸν στύλωνα, τὴν κνήμην τοῦ «Ἐλληνος γίγαντος», καὶ τὸ «τσαροῦχι του», τεραστίου μεγέθους, ἐπιφυλαττόμεναι, δταν ὅταν ἔπανέκαμπτον μὲ τὸ καλὸν εἰς τὴν πατρίδα, νὰ διηγῶνται κ' αἱ δύο τὸ πρᾶγμα εἰς τὰ ἔγγονια τῶν. Εἴτα διημύνοντο κατὰ τὴν συνοικίαν Σουβάλαν, ἢ κατὰ τὸν Ἀγιον Δημήτριον, κ' ἐπεσκέπτοντο τὸν Εἰσαγγελέα, δστις δὲ τοῦ γραφέως του τὰς ἀπεδίωκε, καὶ τοὺς δικαστάς, οἵτινες ἐνίστε κατεδέχοντο νὰ γελῶσι μαζύ των.

Τέλος δταν ὥρισθη ἡ δίκη, ἐξήτησαν νὰ πλησιάσουν τοὺς ἐνόρκους, οἵτινες εἶχον ἔλθει, ἄλλοι φουστανέλλαδες, ἀπὸ τὰ δρεινὰ χωρία,

ἄλλοι βρακάδες, ἀπὸ τὰς νήσους καὶ τὰ παραθαλάσσια. Η Φραγκογιαννοῦ ὑπέσχετο χῆλιων λοιγῶν δῶρα εἰς δῆλους, καὶ ὅταν ἱκανὴ νὰ τὰ δώσῃ, ἀν εἰχει μοσχάτα κρασιά, δροσία λάδια «κεχριμπάρι», ἀστακοούρδες, παστά κεφαλόπουλα, αὐγοτάραχα, ἔεροχτάποδα, ἐκλεκτὰ σύκα, καὶ πᾶν διὰ τὴν ἡδύνατο νὰ παράγῃ ἢ νησός της.

Εἰς ἔνα τῶν ἐνόρκων, ἀνθρωπον κίτρινον καὶ βῆχοντα, δστις ἐφαίνετο νὰ πάσχῃ, ὑπεοχένη αὐτὴ νὰ τὸν ἰατρεύσῃ, μὲν ενα μαντζοῦνι ποῦ εἰξευρεν. «Ολ' αὐτὰ δὲν ἴσχυσαν, καὶ ὁ φυνεὺς κατεδικάσθη εἰς εἰκοσαετῆ δεσμά. Ἐναυάγησαν δλα τὰ σχέδια, ὡς καὶ αὐτὴ ἡ συμπεθεριὰ μεταξὺ τῆς μητρὸς τοῦ φονέως καὶ τῆς χήρας τοῦ θύματος.

Τώρα ἀνάγκη ἦτο νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα, ἀλλὰ τὰ δλίγα χρήματά των εἶχον ἔξαντληθη, καὶ δσα εἶχον κομίσει μεθ' ἑαυτῶν καὶ δσα εἶχε στείλει ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ἀμέρσα ξενοδούλευσαν καὶ ὑφαίνουσα εἰς τὴν πατρίδα. Ἀφοῦ ἡ Φραγκογιαννοῦ μάτην παρεκάλεσεν δσα πλοῖα ἔβλεπεν ἐτοιμαζόμενα νὰ πλεύσωσι πρὸς τὸν Μαλιακὸν κόλπον ἢ πρὸς τὴν Ιστιαίαν, νὰ παραλάβωσι τούλαχιστον τὴν Πορτα-

ΕΛΛ. ΤΑΞΙΔΙΑ — ΣΚΟΝΤΟΛΟΣ — ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ
ΓΡΑΒΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΦΙΣΣΗΣ — ΦΩΤΟΓΡ. Μ. ΒΕΛΟΥΔΙΟΥ

ἵταιναν, ὡς γεροντοτέραν καὶ ἀσθενεστέραν — αὐτὴ διὰ τὸν ἑαυτὸν της εἶχε τὸ σχέδιόν της — ὅταν εἶδεν δτι οἱ διάφοροι κυβερνῆται ἀπήτουν δχι μόνον τὸν ναῦλον, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ καὶ τρόφιμα ἢ ἐπιβάτις, καὶ ὅτι τὴν ἄφηναν εἰς τὴν Στυλίδα ἢ τοὺς Ὡρεούς, ἀς κάμη καλὰ νὰ εῦνο πλοῖον διὰ τὴν πατρίδα της — ἔξεμυστρούνθη τὸ σχέδιόν της εἰς τὴν Πορταϊταιναν.

— 'Εγώ, εἶπεν, είμαι ίκανη νὰ πάω στεριά, μὲ τὰ ποδάρια μου, ἀποδῶ ὡς τὴν Ἀγίαν Αννα — λένε πῶς εἶνε δυὸς μέρες δρόμος — κ' ἐκεῖ θὰ βροῦμε τὸ ταχύπλο, τὸ δικό μας ποῦ θὰ μᾶς γνωρίσῃ ὁ καπετάν Πετσερέλος, ὁ ταχυδρόμος, καὶ θὰ μᾶς πάρῃ. Τὰ ἔξοδά μου στὸ δρόμο θὰ τὰ οίκονομήσω μαζεύοντας βότανα, χροτάρια, κι' ἀγριολάχανα, κι' ὅποια χριστιανὴ βρῶ κ' ἔχῃ τὸ παιδί της ἀρρωστο, ἢ τὸν ἄνδρα της, θὰ τῆς κάμω. Ψευτογιατρικὰ νὰ βοηθήσω τὸν ἀνθρωπό της, νὰ τὴν ὑποθάνει, ὁ Στάθαρος κι' ὁ Γιαλῆς δὲν ἐπανήλθον ποτὲ ἀπὸ τὴν Ἀμερική, ὁ μικρὸς ὁ Γιωργάκης κ' ἐκεῖνος εἶχε πάρει μεγάλα πέλαγα, ἡ Κρινιώ κι' αὐτὴ εἶχε μεγαλώσει, ἡ Δελχαρώ εἶχε γεννήσει καὶ πάλιν κόρην, κι' αὐτή, ἡ Ἀμέρσα, εἶχε μείνει γεροντοκόρη.

— Τί θὰ κάμω; μπορῶ, δὲν μπορῶ, ἀπήντησεν ἡ Πορταϊταινα. Καλλίτερα νὰ πᾶμε συντροφιά, δτως ἡρθαμε.

Ζ'.

"Ακοα σιγή καὶ ήσυχία ἐπεκράτησεν ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ θαλάμου, μετὰ τὸν τελευταῖον βῆχα καὶ τὸν κλαυθμηρισμὸν τοῦ θυγατρίου, τὰ δόπια τόσον ἀποτόμως διεκόπησαν. Ἡ Φραγκογιαννοῦ εἶχε κύψει τὸ πρόσωπόν της, καὶ εἶχε στηρίξει μὲ τὰς δύο χεῖρας τὸ μέτωπον, καὶ εἶχε πάντει νὰ σκέπτεται. Τῆς ἐφαίνετο διτὶ δὲν ἔζη πλέον. Οὔτε ἡ πνοὴ τῆς ἥκουντο. Πᾶς θόρυβος εἶχε πάντει. Οὔτε φλόξεις ἔβρεμεν εἰς τὴν ἑστίαν, οὔτε βόμβος ἥκουντο, καὶ τὸ ἡμίκαυστον φιτύλιον τοῦ λύχνου ἔφεγγε θλιβερῶς. Ἡ μικρὰ κανδήλα πρὸ πολλοῦ εἶχε σβύσει εἰς τὸ εἰκονοστάσιον, καὶ αἱ μορφαὶ τῶν ἄγιων δὲν ἔφαίνοντο πλέον.

Αἴφνης ἡ λεχώνα ἔξυπνησε μετὰ τιναγμοῦ, ἐν μέσῳ τῆς ἄκρας ἥρεμίας.

— Τ' εἶνε, μάνα; εἶπε.

‘Ἡ μήτηρ τῆς βλοσφύρα, καὶ ὡς ἐν φρενα- πάτῃ τὴν ἔκνταξεν εἰς τὸ φῶς τοῦ λυχναρίου.

— Τ' εἶνε! εἶπε τίποτα. Ξύπνησες;

— Μοῦ φάνηκε πῶς κάτι εἶπες... πῶς μ' ἐφωνάξεις, μέσ' τὸν ὑπνὸν μου:

— Ἐγώ;... ὅχι. Ταῦτια σου κάμανε.

— Τί ὥρα νὰ εἶνε, μάνα;

— Τί ὥρα; ἔρω γώ;... Τόσες φορὲς λά- λησε καὶ ξαναλάλησε τ' ὅρνιθι.

— Καὶ σὺ δὲν ἔκοιμηθης, μάνα;

— Ἐχόρτασα τὸν ὑπνὸν καλά... Τρύπησε τὸ πλευρό μου, εἶπεν ἡ Φραγκογιαννοῦ, ἥτις δὲν εἶχε κλείσει ὅμμα. “Οπου εἶνε θὰ φέξῃ.

‘Ἡ λεχώνα ἔχασμήθη, κ' ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐπὶ τὸν στόματος. Συγχρόνως δὲ ὑψώσε τὸ βλέμμα πρὸς τὸ μικρὸν εἰκονοστά- σιον, τὸ δοπιον ἀντίκρυζεν.

— Εχει σβύσει τὸ κανδήλι, μάνα: δέν το ἄναβες;

— Δέν το ἀγροίκησα, θυγατέρα, εἶπεν ἡ γραῖα ἔκοιμώμονταν βαθειά.

— Καὶ τὸ παιδί κοιμᾶται, βλέπω, ήσυχα. Πῶς τῶπαθε;

— Ἡσύχασε κι' αὐτὸ τώρα πλειά, εἶπεν ἡ γραῖα.

— Κ' ἐμένα μοῦ πονεῖ τὸ βυζί μου, εἶπεν ἡ λεχώ ἀρχισε νὰ κατεβάζῃ πολὺ τώρα. “Η- θελα νὰ ἥτον ξυπνητὸ νὰ τὸ βύζαινα.

— “Ε! τί νὰ γείνῃ... Θὰ βροῦμε κανένα παιδί, εἶπεν ἡ γραῖα.

— Τί λέσ, μάνα;

‘Ἡ γραῖα δὲν ἀπήντησεν. “Ηθελε κάτι νὰ εἴπῃ. Δὲν ἥξενε τί νὰ εἴπῃ.

— Δὲν κάνεις τὸν κόπο νάνάψης τὸ καν- τῆλι, μάνα.

— Ἀν θέλῃς, σηκώσου τὸν κι' ἀναφέ τὸ δὲν ἔχω χέρια...

— Πῶς!

— Πιάστηκε πλειὰ τὸ χεράκι μου.

— Τί λέσ; ‘Σὲ καλό σου, μάνα: ἔγω, ποῦ δὲν ἔχω πάρη εὐχή, κάνει ν' ἀνάψω τὸ καν- δῆλι;

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην, καθὼς εἶπε «πιάστηκε τὸ χεράκι μου», ἐπανῆλθε πρώτην φορὰν εἰς τὸν νοῦν τῆς γραίας τὸ ὄντειρον τῆς Ἀμέρσας.

Δὲν ἥδυνήθη νὰ πρατηθῇ, καὶ ἔπνιξε εἰς τὰ στήθη της βαθὺν λυγμόν.

— Τί ἔχεις, μάνα;

Καὶ ἡ λεχώ ἐπήδησε κάτω ἀπὸ τὴν χαμη- λὴν κλίνην.

— Δὲν εἶνε καλά, τὸ παιδί;

Φωναὶ καὶ σπαραγμὸς καὶ κλαύματα ἥκου- σθησαν. Ἡ μήτηρ εὑρισκε τὸ θυγάτριόν της νεκρὸν ἐντὸς τοῦ λίκνου.

‘Ἀπὸ τὸν θόρυβον, ἔξυπνησεν εἰς τὸ διπλα- νὸν χώρισμα δι Κωσταντῆς, δστις εἶχε χο- τάσει καλὰ τὸν ὑπνον.

— Τί εἶνε; ἔκραξε τρίβων τοὺς διφθαλμούς.

‘Ἐχασμήθη, ἐτανύσθη, ἐτινάχθη, κ' ἔτρεξεν εἰς τὴν θύραν τοῦ θαλάμου.

— Βρέ! τί κάνετε σεῖς; . . . Θὰ σηκώσετε τὸν κόσμο στὸ ποδάρι... Μήγαρις μᾶς ἀφήνετε, μπά- ρεμ, γά πάρουμ' ἔνα ὑπνὸν ἀπ' τὴς φωνές σας;

Κανεὶς δὲν ἀπήντησεν εἰς τὰς διαμαρτυρίας τοῦ Κωνσταντῆς. Ἡ σύνγοντος τοῦ ἔκυπτε, πνι- γούσα τοὺς λυγμούς της, ἐπὶ τὸν λίκνον. Ἡ πενθερά του ἐκάθητο, συνάπτουσα τὰς χεῖρας, αἰνιγματώδης, σφίγγουσα τοὺς ὀδόντας, μὲ ἀ- πλανὲς τὸ βλέμμα. Μετὰ τὸν πρῶτον ἀκούσιον λυγμόν της, δέν εἶχεν ἔκβάλη πλέον ἀλλην φωνήν.

— Τί!... πέθανε τὸ παιδί;...

Βρέ!... ἔκαμεν δι Κωσταντῆς, μείνας μὲ ἀ- νοικτὸν τὸ στόμα.

Εἴτα προσέθηκε:

— Γιὰ ταῦτο ἔβλεπα κάτι ἀνάποδα ὄντειρα, ζάβαλε!...

‘Ἡ Δελχαρώ, ἀνακύψασα πρὸς στιγμὴν ἀπὸ τὸν λίκνον, συνέχουσα τοὺς λυγμούς της, εἶπε-

— Μάνα, δὲν θὰ φέρῃς τὰ ρουχάκια του, νὰ τάλλαξουμε;... Ποῦ είν' δι Αμέρσα;

‘Ἡ Φραγκογιαννοῦ δὲν ἀπήντησε:

— Ποῦ εἶνε δι Αμέρσα, μάνα; ἐπανέλαβε, φάνσασα τὸν ἀγκῶνα τῆς μητρός της δι Δελ- χαρώ.

‘Ἡ Φραγκογιαννοῦ ἀνετινάχθη ὡς νὰ τὴν ἔθιξεν ἀκανθὰ ἢ κέντρον νάρκης.

— Η Ἀμέρσα, ποῦ εἶνε; στὸ σπίτι μας... ἀπήντησε.

— Δὲν εἶχεν ἔρθη δῶ δι Αμέρσα; Μοῦ φάνηκε πῶς κακούσα τὴν φωνή της μέσ' τὸν ὑπνό μου, εἶπεν ἡ λεχώνα.

— ‘Ἄσ πάρη νὰ τὴν φωνάξῃ, εἶπεν ἡ γραῖα, νεύουσα μὲ τὸν κανθὸν τοῦ ὄμματος πρὸς τὸν γαμβρὸν της.

— Κωσταντῆ, πᾶς νὰ φωνάξῃς τὴν Ἀμέρσα; εἶπεν ἡ λεχώ πρὸς τὸν σύζυγόν της.

— Πάω. ‘Ακοῦς, λέει!... Ὡχ! κρίμα, ζά- βαλε!

·Ο Νταντῆς ἔκυψεν εἰς τὸ πάτωμα τοῦ μι- κροῦ προδόμου εἰς τὸ σκότος, ψηλαφῶν νὰ εῦρῃ τὰ παληοπάπουτσά του νὰ τὰ φορέσῃ. ‘Ἐκαμε μικρὸν θόρυβον, κρούων διάφορα ζεύγη παλαιῶν τσοκάρων πρὸς ἀλληλα καὶ ἐπὶ τῶν σανίδων τοῦ πατώματος.

— Ποῦ εἶνε τὰ παληοκατσάρια μου; εἶπε.

Τέλος ἐφόρεσεν ἐν ζεῦγος πατημένον γυναι- κείων ἐμβάδων, τὰς δοπίας εὗρε, καὶ αἵτινες ἐκάλυπτον μόνον τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν καὶ μέρος τοῦ ταρσοῦ, ἀφήνουσαι ἔξω δλῆν τὴν πτέρων. “Αλλον θόρυβον ἔκαμε διὰ ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν, μὴ εὐρίσκων εἰς τὸ σκότος τὸν σύρτην οὐτε τὸ μάνδαλον. ‘Αφοῦ ἥνοιξε τὴν θύραν, ἐπανῆλθεν αἴφνης διπίσω.

— ‘Ακοῦς, Δελχαρώ, εἶπε, τῆς Ἀμέρσας μο- νάχα νὰ πῶ νὰ θῆθῃ, ἢ νὰ θῆθῃ καὶ τὸ Κοι- νιώ μαζύν; Τί λέσ, ζέστη, πεθερά;

Καὶ ἡ Φραγκογιαννοῦ ἀνυπόμονος:

— Πήγαμε τώρα, τί φέρνεις γῦρο; εἶπε. ‘Ἄσ ἐρθῃ διποιος ἐρθῃ!

‘Ἡ Δελχαρώ ἐθρήνει ἡρέμα κύπτουσα ἐπὶ τὸν λίκνον. ‘Ο Νταντῆς πρὸν ἔξελθη, ἔρριψε βλέμμα εἰς τὸ λίκνον καὶ εἰς τὴν σύζυγόν του.

— ‘Αχ! κρίμα, ζάβαλε! εἶπε.. . Κ' ἔβλεπα κάτι δινειρά!.. βρέ, παιδιά!

Κ' ἐξῆλθε δρομαῖος.

Η'.

Τὴν ἐβδομάδα τῶν Βαΐων, μίαν πρωτίαν, ἀπῆλθεν δι Φραγκογιαννοῦ διλοιμόναχη εἰς τὴν ἔξοχήν, πρὸς τῆς Μαμούς τὸ ρέμμα. “Ηθελε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν μικρὸν ἔλαιωνα, τὸν δοπίον ὡς «ψυχομιοῖ» εἶχε λάβη ἀπὸ μίαν εὔπορον διπωσοῦν κουμπάρων τῆς ἀπόθανούσαν ἀκλη- ρον, καὶ εἰς τὴν δοπίαν εἶχε προσφέρει ἐκ- δουλεύσεις. Τὸ ημισύ τοῦ ἔλαιωνος τούτου

εἶχε δώσει ὡς προϊκα εἰς τὴν Δελχαρώ, τὸ ἄλλο ημισυ κατεῖχεν ἀκόμη ἢ γραῖα.

‘Ολίγαι εβδομάδες εἶχον παρέλθη ἀπὸ τὰ γεγονότα τὰ διποια διηγήθημεν. Οὐδεὶς δυσανά- λογος θόρυβος εἶχε γίνη διὰ τὸ μικρὸν θυ- γάτριον τῆς Δελχαρώς τῆς Τραχήλαινας, τὸ δοπίον ἔθιαφαν τὴν αὐτὴν ἥμέραν. ‘Ἡ μήτηρ τοῦ βρέφους, ἀλλ καὶ εἶδε μέλανα τινα σημεῖα περὶ τὸν λαμπόν τοῦ μικροῦ παιδίου, δὲν θὰ ἐπίστενε τὸ ἔγκλημα τῆς μητρός της. Προφανῶς τὸ παιδίον εἶχεν ἀποθάνη ἀπὸ τὸν κοκκίτην.

‘Ο μόνος ίατρός, δστις ὑπῆρχεν ὀπόρος θαρό- νων εἰς τὸ χωρίον, δι φιλάνθρωπος Βαυάρος Β. ἔτυχεν ἀπόν. Εἶχεν ἀκουσθῆ καὶ πάλιν χο- λέρα εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Εσωτερικῶν συνείδηε ν' ἀποστέλλῃ κατ'

·Ο γραῖα Χαδούλα ἀπὸ τῆς ἥμέρας ἐκείνης

εἶχε ζωὴν τύφεων, ἀνησυχίας, καὶ μ' ἐξωτε- ρικὸν σχῆμα ὡς νὰ εἶχε τέφραν ἐπὶ τὴν κό- μης τῆς ψαρᾶς, τόσον ἔλαιφρῶς κυπτήν καὶ ἀκίνητον ἐτήρει τὴν κεφαλήν της, καὶ ὡς νὰ ἐφόρει τὴν μακρὰν μαρύην μανδήλαν τῆς ὡς σάκκον μετανοίας.

‘Οταν ἐμβῆκεν ἡ μεγάλη σαρακοστή, ἀρχισε νὰ συχνάζῃ εἰς τὴν ἐκκλη- σίαν, ἔκαμε πολλὰς καὶ βαθείας γονυκλισίας, ἐμελέτα νὰ ἔξομολογηθῇ, καὶ ἀνέβαλλεν. ‘Ε- νήστενεν ἀνεύ ἔλαιον ξηροφαγεῦσα, τὰς πέντε ἥμέρας ἐκάστης ἐβδομάδος, καὶ εἶχε βαστάξει «τρίμερο» τὴν πρῶτην ἐβδομάδα καὶ τὸ μι- σοσαράκοστον. ‘Εντρέπετο νὰ βλέπῃ τὴν κόρην της, τὴν Δελχαρώ, καὶ ἀπέφευγε ν' ἀντικρύσῃ τὸ βλέμμα της.

Τὴν ἥμέραν λοιπὸν ἐκείνην, τῆς ἐβδομάδος τῶν Βαΐων, ἔφθασεν δι Φραγκογιαννοῦ λίαν πρῶτη εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ διηγήθημεν πετρώδων λόφου, τοῦ ἀντικρύζοντος ἐκ δυσμῶν τὴν πο- λύχνην, καὶ δόπον μελαγχολικὸν πίπτει τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸν μικρὸν κοιμητηρίον, ἀπλουμέ-

νου κάτω, ἐπὶ οὐφηλῆς θαλασσοπλήκτου λωρίδος γῆς, μὲ τὰ λευκὰ μνήματα, καὶ εὐθὺς φεύγει ζητοῦν φαιδρότητα καὶ ζωὴν εἰς τὰ γαλανὰ κύματα, εἰς τὸν εὐρὺν τριπλοῦν λιμένα, καὶ εἰς τὰ χλοερά, χαρίεντα νησίδια, τὰ φράττοντα τοῦτον ἔξ ανατολῶν καὶ μεσημβρίας. Ἐπάνω τῆς κορυφῆς ἔκεινης ἵστατο ἐρημικόν, ἀποπτον, ὃς φανὸς τὴν ἡμέραν λάμπων, τὸ ἔξωκλήσιον τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου. Ἡ Φραγκογιαννοῦ διῆλθεν ἔξωθεν, πιοιοῦσα τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, κ' ἐνῷ εἶχε σκοπὸν νὰ εἰσέλθῃ, τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἐδίστασε, κ' ἔξηκολούθησε τὸν δρόμον τῆς. «Δὲν εἴμαι ἄξια», εἶπε μέσα της, «νὰ μπῶς εἴναι ξωκλῆσι ποὺ τόσο συχνὰ λειτουργεῖται... Ἀς πάω καλλίτερα στὸν Ἀϊ Γιάννη τὸν Κρυφό».

Μετὰ τοῦτο ἔφθασεν εἰς τὸν ἔλαιωνα, ἐπειδεώρησεν ἐν πρὸς ἐν δλα τὰ ἔλαιοδενδρα διὰ νὰ ἴδῃ ἀνήσαν φουσκωμένα ἥδη. Ἡτο ἥδη περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἀπριλίου, τὸ δὲ Πάσχα ἥρχετο ὅψιμον. Παρεκάλει μέσα της τὸν Χριστὸν «νὰ δώσῃ λαδάκι, γιὰ ν' ἀναπλέψῃ τὴν φτώχεια». Ἀπὸ δύο ἑτῶν, τῷ ὄντι, δὲν εἶχαν καρπίσει ἡ ἔλιξ, εἶχε δὲ ἀναφανῇ καὶ μία ὑπουλος ἀσθένεια, φθείρουσα τὸν καρπόν, καὶ μαυρίζουσα τοὺς κλάνας τῶν δένδρων.

'Αφοῦ ἔμεινεν ἐπ' ὀλίγον εἰς τὸν ἔλαιωνα, ἐσηκώθη, στρέφουσα πολλάκις τὴν κεφαλὴν ὅπισω, ὃς διὰ ν' ἀποχαιρετίσῃ τὰ ἔλαιοδενδρα καὶ ἀπεμακρύνθη. Ἔφθασε κάτω εἰς τὸ οεῦμα καὶ ἤρχισε νὰ τὸ ἀνέρχεται, καθὼς πολλάκις συνείθιζε. Φέρουσα τὸ καλάθιόν της ὑπὸ τὸν ἀριστερὸν ἀγκῶνα, κρατοῦσα τὸ μαχαιράκι της μὲ τὴν χεῖρα τὴν δεξιάν, ἔκυπτε παντοῦ, εἰς δσα μέρη αὐτὴ ἔγνωριζε, κ' ἔφαγνε νὰ εὑρῃ καιναλῆθρες καὶ ζοχάρια καὶ μυρώνια, καὶ ἀνηρθρὸν διὰ νὰ γεμίσῃ τὸ καλαθάκι της, νὰ κάμη πήτταν, τὸ Σάββατον τοῦ Λαζάρου, νὰ φάγῃ αὐτὴ κ' αἱ θυγατέρες της, ἀλλὰ νὰ προσφέρῃ κ' εἰς τὴς γειτόνισσες, ἀπὸ τὰς δποίας χάσιμον δὲν εἶχεν.

Ἐκτὸς τῶν ἀγριολαχάνων τούτων, τὰ δποία δλαι ἔγνωριζον νὰ συλλέγουν, ἡ Χαδούλα εἶξεν δὲν ἄλλα βότανα, χρήσιμα ὃς φάρμακα διὰ τοὺς ἀσθενεῖς, τὸ τριμερό, καὶ τὴν δρακοντιὰ καὶ τὴν ἀγριοκρυμύδα, ἀνάμεσα εἰς τὰς κομάρους καὶ τὰς πτέριδας, καὶ παρὰ τὰς φίξας τῶν ἀγρίων δένδρων, καὶ τοὺς μύκητας καὶ τὰς ἀκάνθας καὶ τὰς κνίδας, καθὼς καὶ τὸ πολυτρόχι τὸν μικροὺς καταρράκτας τοῦ οεύματος — τὸ δποίον λέγονταν δτι εἰνε φάρμακον διὰ τὰς λεχοὺς τὰς πυρεσσούσας.

'Αφοῦ συνέλεξεν ἵκανὰ βότανα καὶ ἐκ τοῦ εἰδους τῶν ιαματικῶν τούτων, τὰ δποία ἐτύλιξεν εἰς χωριστὸν μανδῆλι ἐντὸς τοῦ καλαθίου, καὶ ἡ ὁρα ἔκλινεν ἥδη πρὸς τὸ δειλινόν, καὶ ὁ ἥλιος ἐπλησίαζεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ ἐντὸς τοῦ οεύματος βαθεῖα ἥτο ἡ σκιά, καὶ ὁ θροῦς τῶν βημάτων τῆς ἀντήχει ὃς δοῦπος σκληρὸς εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς της.

Ἡ γραῖα ἀνήρχετο ἥδη ὑψηλότερα, πρὸς τὴν ἀπότομον κορυφὴν τοῦ οεύματος. Κάτω ἔχαρετετο βαθὺ τὸ ποτάμιον, τ' Ἀχειλᾶ τὸ φέμα καὶ ὅλην τὴν βαθεῖαν κοιλάδα μετὰ ἥρεμου μορμυρισμοῦ διέτρεχε τὸ οεῦμα, κατὰ τὸ φανόμενον ἀκινητοῦ, λιμνάζον, ἀλλὰ πράγματι ἀεννών κινούμενον ὑπὸ τὰς μακρὰς βαθυκόμιους πλατάνους ἀνάμεσα εἰς βρύνα καὶ θάμνους καὶ πτέριδας, ἐφλοίσβιζε μυστικά, ἐφίλει τοὺς κορδοὺς τῶν δένδρων, ἔρπον διφοιειδῶς κατὰ μῆκος τῆς κοιλάδος, πρασινωπὸν ἀπὸ τὰς ἀνταυγείας τὰς χλοεράς, φιλοῦν καὶ ἄμα δάκνον τοὺς βράχους καὶ τὰς φίξας, νάμα μορμύρον, ἀθόλωτον, βρῆδον ἀπὸ μικρὰ καθουράκια, τὰ δποία ἔτρεχον νὰ κρύβωσιν εἰς τὸ θόλωμα τῆς ἄμμου, ἄμα κανὲν βισκόπουλον, ἀφῆνον τὰς ὀλίγας ἀμνάδας νὰ βρόσουν εἰς τὴν δροσερὰν χλόην, ἥρχετο νὰ κύψῃ εἰς τὸ οεῦμα, καὶ ἀνεσήκων πέτραν τινὰ διὰ νὰ τὰ κυνηγήσῃ. Τὸ λάλον, ἀσύγητον κελάδημα τῶν κοσσύφων ἀντήχει ἀρμονικὸν εἰς τὸ δάσος, τὸ περιστέφον δλην τὴν δυτικὴν κλιτίν, καὶ ἀνέρπον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ἀναγύρου, ἔως τὴν Ἀετοφωλιὰν ἐπάνω — δποὶ ἐλέγετος δτι εἰς τὰς θαλασσατὸς εἶχε κατοικήσει ἐπὶ τρεῖ, γενεὰς ἀνθρώπων ἔκει, καὶ τέλος ἔξελιπε χωρὶς ν' ἀφῆσῃ ἀτέποντα. Εἰς τὴν ἐρημωθεῖσαν φωλεάν του εὑρέθη δλόκληρον μουσεῖον ἀπὸ τεράστια κόκκαλα θαλασσίων δφεων, φωκῶν, καρχαριῶν καὶ ὅλων ἐναλίων θηρίων, τὰ δποία εἶχε ξεφαντώσει κατὰ καιροὺς δ μέγας καὶ κραταιός δρνις τῶν θαλασσῶν, μὲ τὸ γρυπὸν ράμφος του τὸ κυανωπόν, καὶ μὲ τὸ τεφρὸν μεγαλοπρεπὲς πτέρωμα.

Ἐπάνω, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ οεύματος, εἰς ἓνα ζυγὸν σχηματιζόμενον μεταξὺ δύο βουνῶν, ἀνάμεσα εἰς τοῦ Κονόμου τὰ δόγγια καὶ εἰς τὸν Μικρὸν Ἀνάγυρον, ἔκει εὑρίσκετο ἀπὸ παλαιὸν καιρὸν τὸ ἀρχαῖον, ἔφημον μονύδριον, δ Ἀϊ Γάννης δ Κρυφός. Ἡτο πράγματι κρυφός, κείμενος δπισθεν τοῦ μικροῦ αὐχένος, καλυπτόμενος ἀπὸ τὰ δύο βουνά, καὶ ἀπὸ πυκνὴν λόχην. Εἶτε ἐκ τοῦ βορείου μέρους ἥρ-

χετό τις, δπος τώρα ἡ Φραγκογιαννοῦ ἀπὸ τ' Ἀχειλᾶ τὸ φέμα, εἴτε ἐκ τοῦ μεσημβρινοῦ, ἐκ τῆς τοποθεσίας τῆς καλουμένης τοῦ Κονόμου τὰ δόγγια, καὶ ἀν ἐγγύτατα διήρχετο πλησίον τοῦ παλαιοῦ σεβάσματος, ἥτο ἀδύνατον νὰ ὑποπτεύῃ τὴν ὑπαρξίαν του, ἀν δὲν ἐγνώριζε καλῶς τὰ μέρη, δπος τὰ ἐγνώριζεν ἡ Φραγκογιαννοῦ.

Ο περίβολος καὶ τὰ δλίγα κελλία ἥσαν ἔρειπον ἀπὸ πολλοῦ. Ο ναΐσκος ὁρμοῦστο ἀκόμη, ἀλλ' ἥτον ἔρημος καὶ ἀλειτούργητος. Τὸ καθολικὸν ἔστεγάζετο ἀκόμη, ἀλλ' εἰς τὸ ἄγιον βῆμα ἡ στέγη εἶχε καταρρεύσει πρὸς τὸ βόρειον, αἱ δὲ πλάκες τῆς σκεπῆς καὶ τὰ συντρίμματα εἶχον καλύψει τὸ θυσιαστήριον ὑπῆρχε ἔνδιλον τέμπλον, πάλαι ποτὲ γλυπτὸν καὶ χρυσωμένον, ἐφθαρμένον καὶ δυσγνώριστον, ἀλλ' αἱ εἰκόνες ἔλειπον. Αἱ ὀλίγαι τοιχογραφίαι εἶχον φθαρῇ ἀπὸ τὴν ὑγρασίαν, καὶ τὰ πρόσωπα τῶν Ἀγίων δὲν διεκρίνοντο πλέον.

Μόνον δεξιόθεν τοῦ κοροῦ ὑπῆρχε μία τοιχογραφία παριστῶσα τὸν Ἀγιον Ιωάννην τὸν Πρόδρομον μαρτυροῦντα τὸν Χριστόν· « Ἰδε ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, δ αἰρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου. » Τὸ πρόσωπον καὶ ἡ χεὶρ τοῦ Βαπτιστοῦ, τεινομένη καὶ δεινηνύουσα, διεκρίνοντο δπώσοντα παλαιός. Τὸ πρόσωπον τοῦ Σωτῆρος λίαν ἀμυδρῶς ἐφαίνετο ἐπὶ τὸν ὑγροῦ τοίχου.

Τὸν Ἀϊ-Γιάννην τὸν Κρυφὸν ἐπεκαλοῦντο τὸν παλαιὸν καιρὸν δλοι δσοι εἶχον « κρυφὸν πόνον » ἡ κορυφὴν ἀμαρτίαν. Ἡ γραῖα Χαδούλα ἔγνωριζε τὴν δοξασίαν ἡ τὸ ἔθιμον τοῦτο, καὶ διὰ τοῦτο ἐνθυμήθη νὰ ἔλθῃ σήμερον εἰς τὸν παλαιόν, ἔρημον ναΐσκον, δπος προσφέρῃ τὰς ἱκεσίας της. Προέκρινε τὸν ναόν τὸν ἀλειτούργητον, ἀφοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνοριακὴν ἔκκλησίαν, δπον ἐσύγχαζεν δλην τὴν σαρακοστήν, ἐτόλμα μόνον νὰ εἰσέρχεται μᾶλλον εἰς τὸν νάρθηκα, δπισθεν τοῦ ἐνὸς φύλλου τῆς γυναικείας πύλης, τοῦ κλεισμένου μὲ τὸν σύρτην — ὃς νὰ ἡσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ εἰν' ἐτοίμη πρὸς φυγήν, ἄμα τὴν ἐδίωκε τις! Καὶ δὲν ἐφοβεῖτο τόσον μὴ τὴν διώξῃ ὁ Παπανικόλας, δ αὐστηρὸς καὶ ἀσκητικὸς ἐφημέριος, ἡ δ κύριος Δημητρὸς δ ἐπίτροπος, δστις πάντοτε ἐγόγγυζε καὶ ἥτο τραχὺς πρὸς τὰς γραίας, αἴτινες ἐπέμενον μὴ θέλουσαι ν' ἀνέρχωνται εἰς τὸν γυναικείων τὴν βορειοδυτικὴν γωνίαν τοῦ ναοῦ ὅπεραν, καὶ ἀπῆτουν νὰ ἔχουν διαρκῶς μικρόν, περίφρακτον μὲ σειρὰς στασιδίων διαιμέρισμα, εἰς τὴν βορειοδυτικὴν γωνίαν τοῦ ναοῦ ὅπεραν, ἔφοβεῖτο τὸν Ἀρχάγγελον, τὸν ἄγριωπόν, δστις ἥτο ζωγραφισμένος μεγαλωστὶ

ἐπὶ τῆς βορείας πύλης τοῦ ναοῦ, μὲ τὴν φορμαίαν του τὴν φλογίνην εἰς τὴν χεῖρα.

Εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἔρημον ναΐσκον, ἀναψεν ἐν κηρίον, τὸ δποίον εἶχεν εἰς τὸ καλάθι τῆς μαζὺ μὲ δλίγα πυρεῖα, κ' ἔκαμε τρεῖς στρωτὰς γονυκλισίας ἐμπρὸς εἰς τὴν τοιχογραφίαν τὴν ἡμιφθαρμένην. Είτα, ἀνακυλοῦσα εἰς τὸν νοῦν τὴν ἔμμονον ἰδέαν, ἥτις τῆς εἶχε κολλήσει, χωρὶς νὰ τὴν ἐκφράσῃ μεγαλοφώνως, εἴπε μὲ φωνήν, τὴν ποτὲ παρίστατο μάρτυς τῆς σκηνῆς ἐκείνης: « Ἄν ἔκαμα καλά, Ἀϊ-Γιάννη μου, νὰ μοῦ δώσης σημεῖο σήμερα... νὰ κάμω μία καλὴ πρᾶξη, ἔνα ψυχικό, γιὰ νὰ γαληνιάσῃ της ψυχῆς μου κ' ἡ καρδούλα μου!... »

Θ'.

Ἄφοῦ εἶχε γεμίσει τὸ καλάθι της, καὶ ὁ ἥλιος ἔκλινε πολὺ χαμηλά, καθὼς ἔξηλθε τοῦ ἡρήμου ναΐσκον, ἡ γραῖα Χαδούλα ἔκίνησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πολίχνην. Κατῆλθε πάλιν τὸ φέμα - φέμια - φέμηα εἰς τὰ δπίσω, ἐστράφη δεξιά, ἀρχισε ν ἀνηφορῆς πρὸς τὸν λόφον τοῦ Αγίου, δ αἰρων τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ ἰσταται τὸ παρεκκλήσιον, καὶ δπόθεν ἀλληλαγμένον κηπον τοῦ Γιάννη τοῦ Περιβολᾶ, καὶ εἴπε μέσα της:

« Ἀς πάω στὸν μπαχτὲ τοῦ Γιάννη, νὰ τοῦ γυρέψω κανένα μάτσο κρομμύδια, ἡ κανένα μαρούλι, νὰ μὲ φιλέψῃ... Τί θὰ χάσω; »

Συγχόνως, ἀνεπόλησε τὴν στιγμὴν ἐκείνην, δτι πρὸ δημερῶν εἶχεν ἀκούσει δτι ἡ γυναῖκα τοῦ Γιάννη τοῦ Περιβολᾶ ἥτον ἀρρώστη. Ἡ γυνόει ἀν αὔτη εὑρίσκετο τῷρα εἰς τὴν καλύβην τὴν ἐντὸς τοῦ κήπου, παρὰ τὴν εἴσοδον, ἡ ἀν ἐνοσηλεύετο εἰς τὴν πόλιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ δημηρούρδος δ ἵδιος θὰ εὑρίσκετο ἐξ ἀπαντος ἐδῶ, (συνεπέρανεν, ἐπειδὴ ἔβλεπε μακρόθεν ἀνοικτὴν τὴν θύραν τοῦ περιβόλου) ἐσυλλογίσθη νὰ τοῦ πουλήσῃ δούλευσιν, μὲ τὰ βότανα ποὺ εἶχε στὸ καλαθάκι της, ὑποσχομένη αὐτῷ «μαντζούνια» πρὸς ἵασιν τῆς γυναικός του. Είτα εὑρίσκετο πάλιν εἴπε καθ' ἑαυτήν.

« Τί δούλεψι νὰ κάμη κανεὶς στὴ φτώχεια! ... Ἡ μεγαλείτερη καλωσύνη ποὺ μποροῦσε

νὰ τοὺς κάμη θὰ ἡτον νὰ είχε κανεὶς στερφοβότανο νὰ τοὺς δώσῃ. (Θέ μ', σχωρεσέ με!) "Ας ἡτον καὶ παλληκαρδοβότανο! ἐπέφερε. Γιατὶ κάνει δὲ κοριτσάκια, κι' αὐτὴ ἡ φτωχιά!... Θαρρῶ πῶς ἔχει πέντε ἔξη ως τώρα. Δὲν ξέρω ἀν τῆς ἔχη πεθάνη κανένα ..ἀπ' αὐτὰ τὰ ἐφτάψυχα!"

Είχεν ἑρευνήσει, τῷ δοτι, ἐπὶ χρόνους πολλούς, εἰς τὰ βουνὰ καὶ τὰς φάραγγας, διὰς εῦρη «παλληκαρδοβότανο» διὰ τὴν κόρην τῆς, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὅποιον τῆς εἶχε δώσει δὲν ἐπέτυχεν ἔξι ἐναντίας, ἐνήργησε μᾶλλον ως «κοριτσοβότανο». Καὶ δύμας εἰς αὐτὴν ἀλλοτε, διὰ τῆς τὸ ἐδωκεν ἡ ἀνδραδέλφη τῆς, εἶχε τελεσφορήσει, διότι ἔκαμε τέσσαρας νίούς, καὶ μόνον τρεῖς θυγατέρας. "Οσον ἀφορᾶ τὸ στερφοβότανο", διὰ πνευματικὸς τῆς εἶχεν εἰπεῖ πρὸ χρόνων δὲι εἶνε μεγάλη ἀμαρτία.

Πρὸν φθάση εἰς τὴν θύραν τοῦ κήπου, καθὼς κατήρχετο τὸν δρομίσκον τῆς κλιτύος, εἶδεν δὲι διὰ Γιάννης διὰ Περιβολᾶς δὲν εὑρίσκετο ἐντὸς τοῦ κήπου, ἀλλ' ἡτο τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην εἰς τὸν γειτονικὸν ἀγρόν, τὸν ὅποιον εἶχε φαίνεται ἐνοικάσει ως κολλήγας ἀπὸ τὸν γείτονα. "Ο ἀγρὸς ἡτον σπαρμένος κριθὴν λίαν χλοᾶζουσαν καὶ σπιθαμιαίαν ἥδη, ἐκείτο δὲ ἐπὶ χαμηλοτέρου ἀπὸ τὸν κήπον ἐπιτέδον, ως ὑψος γράνατος. "Ο Γιάννης, σκυμμένος εἰς μίαν ἄκρην τοῦ ἀγροῦ, ως φαίνεται, ἐβοτάνιεν, ἡτο ἐξεροζίωνε τὸ ἀσχημα χόρτα καὶ τὰ ζιζάνια ἀνάμεσα εἰς τὸ σπαρτόν, ἐνόσῳ ἡτο ἀκόμη ἐνωρίς, καὶ διὰ ἥλιος ἔδυεν ἥδη. Εὑρίσκετο πέραν τῆς ἀλλῆς ἄκρας τοῦ κήπου, καὶ δταν ἡ Γιαννοῦ ἐπλησίασεν εἰς τὴν θύραν τοῦ περιβόλου, δὲν τὸν ἔβλεπε πλέον, κρυπτόμενον διπισθεν τοῦ πυκνοῦ φράκτου, εἰς ἵκανην ἀπόστασιν, ὥστε δὲν ἡμπόρεσε νὰ τοῦ φωνάξῃ μακρόθεν τὴν καλησπέραν. "Εκεῖνος, κύπτων, δλος ἐκδότος εἰς τὴν ἐργασίαν του, οὔτε τὴν εἶδεν.

"Η γραία Χαδούλα εἰσῆλθε. Πλησίον τῆς θύρας ἡτον ἡ καλύβη, ἵκανῶς λευκάζουσα, μὲ ἔξωτερικὸν δχι πολὺ ἀκμαῖον οὔτε καθάριον. "Εφαίνετο δὲι πρὸ πολλοῦ χρόνου δὲν εἶχεν ἀσβεστωθῆ, κ' ἐμαρτύρει περὶ τῆς ἀρρωστίας

τῆς οἰκοκυρᾶς. "Αταξία ἐργαλείων, χόρτων καὶ δεμάτων ὑπῆρχεν ἔμπροσθεν ταύτης. "Η θύρα ἡτο κλειστή: Τὰ δύο παράθυρα κλειστά. Μόνον εἰς φεγγίτης μὲ ὄπαλον ὑπῆρχε πρὸς τὰ ἄνω, ἀλλὰ διὰ νὰ φθάσῃ ως ἐκεῖ ἐπάνω ἡ Φραγκογιαννοῦ, διὰ νὰ στηλώσῃ τὸ ἀνάστημά της καὶ ἰδῃ ἀν ἡτον ἀνθρωπος μέσα, ἐπρεπε ν' ἀνέλθῃ τὰς δύο ἡ τρεῖς βαθμῖδας, καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ μικρόν, ἀφρακτὸν σανίδωμα, τὸ καλούμενον «χαγιάτι».

"Ἐνῷ ἐδίσταξον, ἀν ἐπρεπεν οὕτω νὰ κάμη, ἡ μᾶλλον ν' ἀνέλθῃ ἀπλῶς εἰς τὸ χαγιάτι καὶ νὰ κρούσῃ τὴν θύραν, ἥκουσε φωνὰς μικρῶν κορασίων: "Ολίγον παρέκει ἡτον τὸ πηγάδι μὲ τὸν μάγγανον, καὶ δίπλα, ἡ στέρνα, χαμηλή, βαθεῖα, μὲ τὰς ὅχθας μόλις ἀνεχούσας ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. "Ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν κτιστὴν ὅχθην, παρὰ τὸ χεῖλος τῆς στέρνας, ἐκάθηντο δύο μικρὰ κοράσια, τὸ ἐν ως πέντε ἐτῶν, τὸ ἀλλο ὡς τριῶν ἐτῶν, καὶ ἐπαῖξαν μὲ μίαν καλαμιάν καὶ μὲ σπάγγον καὶ ἐν καρφίον δεμένον εἰς τὴν ἄκρην, ως νὰ ἐφάρευαν τάχα ἐντὸς τῆς στέρνας.

— Νά!.. μοῦ ἔδωκε τὸ σημεῖο διὰ "Αἰς-Γιάννης, εἶπε μέσα της, σχεδὸν ἀκουσίως ἡ Φραγκογιαννοῦ, ἀμα εἰδε τὰ δύο θυγάτρια... Τί λευθεριὰ ἀν τῆς ἔκαναν τῆς φτωχιᾶς, τῆς Περιβολοῦ, ἀνίσως ἐπερταν μέσ' τὴ στέρνα κ' ἐκολυμποῦσαν!.. Νά ἴδοῦμε, ἔχει νερό;

Πλησιάσασα, ἔκψε, καὶ εἰδεν διη ἡ στέρνα ἡτον σχεδὸν γεμάτη· ως δύο τρίτα δργιαῖς νεροῦ.

— Τί τ' ἀφίνει ἔδω, κενος δι πατέρας τους, μικρὰ κορίτσια, εἴτε πάλιν ἡ Φραγκογιαννοῦ. Τάχα δὲν μποροῦν νὰ πέσουν καὶ μοναχά τους μέσα;

"Εστρεψεν ἀνήσυχον βλέμμα πρὸς τὴν καλύβην. "Αλλ' αὐτὴ εἶχε τὴν δψιν δὲν ὑπῆρχεν ἀνθρωπος μέσα.

"Ἐκύτταξε μετὰ περιεργείας τὰ δύο κοράσια. Τὸ μεγαλείτερον τούτων ὠραιοῖν, ἵκανόν, ἀν καὶ σχεδὸν ἀνιπτόν, ἔκαμνεν ὠραιάν ἐντύπωσιν. Τὸ μικρότερον, χλωμόν, κακονδυμένον, ἐφαίνετο μᾶλλον νὰ πάσχῃ ἀπὸ «ξούραν», ἡτοι παϊδικὸν μαρασμόν.

Ἐπεται συνέχεια

A. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΤΟ ΔΕΚΔΑΠΕΝΟΘΗΜΕΡΟΝ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Γεωμανικὴ Αρχαιολογικὴ Σχολὴ

ΜΕΤΑ τὴν ἐναρκτήριον συνεδρίαν τῆς ἐνταῦθα Γεωμανικῆς Αρχαιολογικῆς Σχολῆς, περὶ ἡς ἐγένετο ἐπαρκῆς λόγος ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῶν «Παναθηναίων», ἐξηκολούθησαν ἀνελλιπῶς μέχρι σήμερον αἱ κατὰ δεκαπενθήμερον τακτικαὶ συνεδρίαι τῆς Σχολῆς ταύτης, ἐν μέσῳ τοῦ πάντοτε εἰς τὰς συνεδρίας ταύτας παρισταμένου πυκνοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου ἐκ ξένων καὶ ἡμεδαπῶν ἀρχαιολόγων καὶ φιλαρχαίων. "Ιδοὺ δὲ ἐν συντόμῳ τὰ κατὰ τὰς μέχρι τοῦδε συνεδρίας ἀνακοινωθέντα.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ συνεδρίᾳ, ἡν ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας του καὶ ἡ A. M. δι Βασιλεὺς ἡμῶν, δι μίλησαν δι κ. Dörpfeld καὶ δ ἑταῖρος τῆς γερμ. σχολῆς κ. von Prott.

Ο πρῶτος ἐξέθηκε λεπτομερῶς τὰ ἀποτελέσματα τῆς κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος συνεχίσεως τῶν μεγαλοπρεπῶν ἀνασκαφῶν τῆς Περιγάμου, δι' ἀς δατανῆς καὶ αὐτὸς δι Αὐτοκράτορα τῆς Γεωμανίας. Πλὴν ἀλλων σπουδάιων μερῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἀτινα ἀπεκάλυψεν ἥδη ἡ συστηματικὴ ἀνασκαφὴ τῆς μεγαλοπρεποῦς πρωτευούσης τῶν Περιγαμηνῶν βασιλέων, εὑρέθη, κατεδαφιζομένου μέρους τοῦ τεραστίου μεσαιωνικοῦ φρουρίου, ἀρχαία μεγαλοπρεπῆς πύλη τοῦ τείχους, σχεδὸν σώα διασφιζομένη, μετὰ εὐρυτάτης κατέστησεν τὴν διάλεξιν ταύτην πάντας μετὰ σπουδαίων χρονομετρῶν τῶν Σελευκιδῶν, καὶ πλείστας ζωηράς τοιχογραφίας ἀναφερούμενας εἰς κινήγια σπανίων ζώων ἐκ τῶν χρησίμων εἰς τοὺς ζωολογικοὺς κήπους τῶν Πτολεμαίων τῆς Αἰγύπτου, οὓς φαίνεται διη ὑπηρέτει ἡ οἰκογένεια αὐτη. "Απὸ δὲ τοῦ σχήματος τοῦ τάφου τούτου δρμηθεὶς δ ὁγήτωρ ἐποργαματεύθη, τὴν διάλεξιν αὐτοῦ διὰ πολυτληθῶν φωτεινῶν ἀκτίνων συνοδεύων, περὶ τῆς ἀρχαιεπετονικῆς ιστορίας τῶν λαζεντῶν τάφων τῶν Αἰγυπτίων, "Ασιατῶν, κτλ., πολλὰ διδάξας τοὺς ἀρροατὰς αὐτοῦ.

Κατὰ δὲ τὴν τετάρτην συνεδρίαν δι μίλησαν πάλιν δι κ. Dörpfeld περὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου Παρθενῶν, καὶ δι κ. Γ. Σωτηριάδης, ἐλληνιστί, περὶ τῶν τύμβων τῆς Χαιρωνείας.

Ο κ. Dörpfeld, ἐν τῇ διαλέξει του ταύτη, μιὰ τῶν σπουδαιοτάτων ἐξόσων ἐποιήσατό ποτε, ἐξήτησε νὰ ἀποδεῖξῃ διη ἡ τεραστία καὶ μεγαλοπρεπεστάτη θεμελίωσις τοῦ ἀρχαιοτέρου Παρθενῶν, ἐφ' ἡς ἡγέρθη κατόπιν κατὰ σχέδιον

τροποποιημένον, ἥτοι πλατύτερος μὲν ἀλλὰ καὶ κατὰ πέντε περίπου μέτρα βραχύτερος, διὸ Παρθενών τοῦ Περικλέους, ἀνήκει εἰς ναὸν οὐκ ὅπερι οὐδεὶς οἶκοδομίᾳ ἥρξατο πολὺ πρὸ τῶν Μηδικῶν πολέμων, ἔξηκολούμθησε μετά τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχῃ καὶ εἶχε προχωρήσει εἰς ὕψος μέχρι τῶν δύο πρώτων σπονδύλων τῶν κιόνων, ὅτε οἱ Πέρσαι κυριεύσαντες τὴν Ἀκρόπολιν κατέστρεψαν αὐτόν, οὗτως ἡμιτελῆ δόντα, θέσαντες πῦρ εἰς τὰ τεράστια ἔνθιλινα ἱκοιώματα, ἃτινα εἶχον ἔγειρει οἱ οἰκοδομοῦντες τὸν ναόν. Κατέδειξε δὲ πολλαχοῦ καταφανῶς σφράγιμενα, καὶ τοὺς σπονδύλους ἴδιως τῶν κιόνων καταστρέψαντα, τὰ ἵχνη τῆς κολοσσιαίας ταύτης πυρκαϊᾶς. Τὴν δ' ἐπὶ Περικλέους ἀλλαγὴν τοῦ σχεδίου τοῦ Παρθενῶνος τούτου, καθ' ἣν δυμῶς εὐφυέστατα, ὀλίγον τι πρὸς βορρᾶν μετατεθέντος τοῦ ναοῦ, ἔχοισι μισθούμην ἡ τεραστία καὶ εἰς μέγα βάθος ἔξικνουμένη προμηδικὴ βάσις τοῦ ναοῦ, ἔξήγησεν δὲ καὶ Dörpfeld ὡς πρὸς μὲν τὸ εὐρύτερον πλάτος διὰ τῆς ἀνάγκης τοῦ πλατυτέρου χώρου, δύναται τὸ κολοσσιαῖον χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ὅπερ συνέλαβεν ἡ φαντασία τοῦ Φειδίου, ὡς πρὸς δὲ τὸ βραχύτερον μῆκος, διὰ τῆς καταργήσεως δύο ἑστωτερικῶν δωματίων τοῦ ἀρχαιοτέρου σχεδίου. Διδακτικωτάτη δέ πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ἡτοῖ μελέτη, ἣν ἐπεχειρήσεν διοίτωρ, τῶν πρὸς νότον τοῦ ναοῦ παρὰ τὰ θεμέλια αὐτοῦ, διαδοχικῶν ἀναλημμάτων πρὸς ὑποστήριξιν τῶν χωμάτων κλπ.

Ο δὲ κ. Σωτηριώδης λεπτομερέστατα ἔξε-
θηκε τὰς σκέψεις, ἐλπίδας καὶ πρόξεις αὐτοῦ
κατὰ τὴν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ
λέοντος τῆς Χαιρωνείας γνωστὴν ἀνασκαφὴν
δύο ἀρχαίων τύμβων. Ἡ ἀνασκαφὴ αὕτη δὲν
κατέληξεν εἰσέτι εἰς δριστικὸν ἀποτέλεσμα. Ἐν
τούτοις φαίνεται, ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν
ἀποτελεσμάτων, ὅτι ὁ πρῶτος τῶν τύμβων,
πανάρχαιος ὅν, οὐδεμίαν σχέσιν δύναται νὰ
ἔχῃ πρὸς τὸν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μνημόνευμα-
νον τύμβον τῶν Μακεδόνων τοῦ Φιλίππου,
ὅστις δικαῖος οὐδόλως ἀπίθανον εἶναι νὰ ἀπο-
δειχθῇ ὅτι εἶναι ὁ δεύτερος τύμβος, ὁ νῦν
ἀνασκαπτόμενος.

Κατὰ δὲ τὴν πέμπτην συνεδρίαν τῆς Σχολῆς, πρῶτος ὁμιλησεν ὁ κ. Dörpfeld περὶ τοῦ Ἐρεχθίου καὶ τοῦ ἀρχαίου γαοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ζητήσας νὰ λύσῃ τὰ πολυνθρύλητα ἀρχιτεκτονικὰ καὶ λατρευτικὰ προβλήματα τὰ πρὸς τὸ Ἐρέχθειον συνδεόμενα. Κατὰ σπανίαν ἔξαιρεσιν τὰ ἐν τῇ

διαλέξει ταύτη ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Dörfpfeld δὲν ἐφάνησαν λίαν ἴσχυρά. Ἀλλὰ τὸ πρόβλημα τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν δυσχερεστάτων καὶ ἵσως μάτην ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἀκόμη θὰ βασανίζῃ τοὺς ἀρχαιολόγους. Κατόπιν δὲ καὶ von Prott ἐπραγματεύθη περὶ μεγάλης ἐπιγραφῆς ἐκ Περγάμου, περιεχούσης αὐτοκρατορικὸν ρωμαϊκὸν διάταγμα κανονίζον τὰ τῶν κολλυβιστῶν καὶ προφυλάσσον τοὺς κατοίκους ἀπὸ τῶν καταχρήσεων καὶ πιέσεων τῶν κολλυβιστῶν τῶν τὴν ἀλλαγὴν τῶν ἀργυρῶν ρωμαϊκῶν νομισμάτων πρὸς τὰ ἔγχωρια χαλκᾶ ἐκμισθούντων παρὰ τοῦ Κράτους. Ἡ πάνυ περίεργος ἐπιγραφὴ αὗτη, εἰς τὴν κοινὴν γεγραμμένη, εἶναι σπουδαιοτάτη ὑπὸ γλωσσικήν, οἰκονομολογικὴν καὶ νομισματικὴν ἔποψιν, ἔτυχε δὲ εὐτυχῶς ἐρμηνευτοῦ σοφοῦ καὶ εὐφραδοῦς, καταστήσαντος τὸ θέμα πάνυ ἐπαγωγὸν καὶ διδακτικὸν διὰ τοὺς ἀρχοατάς αὐτοῦ.

Ἐν δὲ τῇ ἐκτῇ συνεδρίᾳ ὡμολησε πρῶτος εὐφραδέστατα ὁ νεαρὸς ἑταῖρος τῆς Σχολῆς κ. Kolbe περὶ τοῦ Δημητριακοῦ πολέμου, ἦτοι τοῦ οὕτω κληθέντος ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Δημητρίου τοῦ Β', δεῖξας κυρίως ὅτι μεγάλη ἐπιχραφή τις τῆς Ἐλευσίνος ἀρχαιοτέρα θεωρουμένη, καὶ οἱ ἀρχοντες Λυσίας καὶ Κίμων ἀνήκουσιν εἰς τὴν περίοδον ταύτην. Ἡ ἐπακολουθήσασα δὲ διάλεξις τοῦ κ. Thiersch περὶ τοῦ Φάρου τῆς Ἀλεξανδρείας δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μία τῶν σημαντικωτάτων τοῦ ἔτους τούτου. Οἱ ἀρχιτέκτονες ἥριζον μέχρι τοῦδε περὶ τοῦ σχήματος τοῦ περιφήμου τούτου οἰκοδομήματος, ὅπερ ἐθεωρεῖτο ὡς ἐν τῶν θαυμάτων τοῦ ἀρχαίου κόσμου καὶ τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς καὶ σύντινος ἔχομεν πολλὰς μὲν ἀρχαίας Ἑλληνικὰς καὶ ἀραβικὰς περιγραφάς, οὐχὶ δ' ὅμως καὶ ἀρχιτεκτονικὰ λεώφανα. Ἡδη δ. κ. Thiersch ηὗτοιςε νὰ ἀνακαλύψῃ ἐν ἐρήμῳ μέρει τῆς Αἰγύπτου, παρὰ τὸ Ἀβουσίρ, μικρότερον φάρον, σχεδὸν σῶν διασφιζόμενον, Πτολεμαϊκῆς ὥντα ἐποχῆς καὶ προφανῶς οἰκοδομηθέντα κατ' ἀντιγραφὴν τοῦ περιφήμου Φάρου τῆς Ἀλεξανδρείας. Τῇ βοηθείᾳ λοιπὸν τοῦ Φάρου τούτου τοῦ Ἀβουσίρ καὶ τῶν ἐπὶ πολυεριθμοτάτων Ἀλεξανδρινῶν νομισμάτων τοῦ Νομισμ. Μουσείου τῶν Ἀθηνῶν σφέζουμένων συνοπτικῶν εἰκόνων τοῦ Φάρου τῆς Ἀλεξανδρείας κατώρθωσεν ἥδη δ. ρήτωρ νὰ καταδεῖξῃ ὅποιον ἀκριβῆς ἦτο τὸ σχῆμα τοῦ ἐκ τριῶν ἐπαλλήλων καθέτων τεραστίων πύργων ἀποτελουμένου οἰκοδομήματος τούτου, οὐ τὸ φῶς ἐφαίνετο ἀπὸ

ἀποστάσεως ἐκατὸν μιλίων. Μεγίστης σπουδαιότητος διὰ τὴν ἴστορίαν τῆς ἀρχαιεστονικῆς καὶ φωτεινότατα ἦσαν ὅσα ἀνέπτυξε κατόπιν δορήτῳ, ἀπὸ τοῦ Φάρου δομῷμενος, περὶ τῆς κατὰ πιστὴν ἀπομίμησιν αὐτοῦ οἰκοδομίας τῶν πρώτων μιναρέδων τῶν τεμενῶν τῶν Ἀράβων (ὅν καὶ τὸ ὄνομα μιναρὲς σημαίνει φάρος!) καὶ τῶν πρώτων χριστιανικῶν κωδωνοστασίων, ίδιως δὲ τοῦ Ἁγ. Μάρκου τῆς Βενετίας.

Περὶ τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης διαλέξεως τοῦ κ. Thiersch ἵσως γείνη ἐκτενέστερος λόγος ἐν τοῖς «Παναθηναίοις» μετὰ τὴν ἐπικειμένην δημοσίευσιν αὐτῆς.

Αγγλική Αρχαιολογική Σχολή.

Τῇ 30 Ιανουαρίου ἥρξαντο καὶ αἱ συνεδρίαι τῆς Σχολῆς ταῦτης. Κατὰ τὴν πρώτην ταύτην συνέλευσιν ὅμιλησαν, πυκνοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου παρισταμένου, ἄγγιλοι μὲν ὁ Διευθυντής τῆς Σχολῆς κ. Bosanquet, ἐλληνιστὶ δὲ ὁ Διευθυντής τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου κ. Σβορόωνος. 'Ο πρῶτος ἔξεθηκε λεπτομερῶς τὰς κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἀνασκαφὰς τῆς Ἀγγλικῆς Σχολῆς ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Κρήτῃ, ιδίως δὲ ἐν τῷ παναρχαίῳ πολίσματι τοῦ πρὸς νότον τῆς ἀρχαίας Ἰτάνου Παλαιοκάστρου. Οὕτας τεραστίας ὑπῆρεσίας καὶ ἀνακαλύψεις ὅφείλει ἡ Ἀρχαιολ. Ἐπιστήμη τῇ Ἀγγλικῇ Σχολῇ, ἐνεκά τῶν θαυμασίων αὐτῆς ἐν Κρήτῃ ἀνασκαφῶν, γνωρίζουσι πάντες νῦν. Τὰς ἐν τῇ μέσῃ Κρήτη μεγάλας ἀνακαλύψεις, ὡς πρὸς τὴν Μινωϊκὴν ἐποχήν, συμπληροῦσιν ἀρμονικῶς νῦν αἱ ἔρευναι τοῦ κ. Bosanquet καὶ τῶν Ἀγγλῶν αὐτοῦ συναδέλφων ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Κρήτῃ, τῇ ἐστίᾳ τῶν Ἐτεοκρήτων, ὃν πρωτεύουσα πόλις ἡ Πραισός Διὰ τῶν τελευταίων τούτων ἀνασκαφῶν ἥλθον εἰς φῶς πολλά τῶν ἀφορώντων εἰς τὸν Ἰδιωτικὸν κυρίως βίον, τὰς ἴδιαιτέρας κατοικίας, τὴν ἀγγειοπλαστικὴν κτλ. τῶν ἀνθρώπων τῆς παναρχαίου ἐκείνης ἐποχῆς, οὗτο δὲ αἱ γνώσεις ἡμῶν συμπληροῦνται καθ' ἕκαστην εἰς σαφῆ καὶ τελείαν σχεδὸν ἰστορικὴν εἰκόνα.

Μετὰ τὸν κ. Bosanquet ὁ κ. Σβιορῶνος ὀμήλησε περὶ τοῦ παρὰ τὸν Ὁρεὸν ἀνακαλυ- φθέντος μεγάλου θησαυροῦ ἀργυρῶν νομισμά- των τῆς ἐποχῆς τῶν τελευταίων βασιλέων τῆς Μακεδονίας, δεῖξας διὰ τῆς λεπτομεροῦς χρο- νολογικῆς ἔξετάσεως αὐτοῦ καὶ τῇ βοηθείᾳ ἀρ- γυρίων κειμένων ὅτι ὁ θησαυρὸς οὗτος ἐτάφη

ἐν ἔτει 171 π. Χ., δτε δ τελευταῖς βασιλευς τῆς Μακεδονίας Περσεύς καταστρέψας περὶ τὸν Ὁρεὸν τὸν Ρωμαϊκὸν στόλον καὶ ἀποβὰς εἰς Ὁρεὸν προεβῆ εἰς ἀγορὰν παρ' ἐγχωρίων Ἐλλήνων τῶν χρησίμων τῷ στόλῳ διὰ μακεδονικοῦ ἀργυρίου, δπερ οἱ τοὺς Ρωμαίους φοβιούμενοι Ἑλληνες οὗτοι κατέκρυψαν εἰς τὴν γῆν ἅμα τῇ ἀναχωρήσει τοῦ Περσέως καὶ πρὶν ἦ προφθάσωσι νὰ ἀναμίξωσιν αὐτὰ μετ' ἐγχωρίων νομισμάτων.

ΑΚΡΟΑΤΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς νέας ἑκατονταετηρίδος ὁ
ἐν Στρασβύρῳ γρψ καθηγητὴς Τσίγκλερ (Zie-
gler) ἐδημοσίευσεν ἐν ἔργον, εἰς τὸ δόπιον
πραγματεύεται περὶ τῶν πνευματικῶν καὶ κοι-
νωνικῶν ρευμάτων τοῦ ΙΘ' αἰῶνος. "Ογκω-
δες καὶ μετὰ φιλοπονίας συνταχθὲν ἔργον, ὃν
ὅμως καὶ μεγαλούργημα. "Ο,τι περιέχεται ἐν
αὐτῷ τὸ ἔχομεν ἥδη κάπου ἀναγώσει. Ἐν
τούτοις εὐχαρίστως τὸν παρακολουθεῖ κανεὶς
εἰς τοὺς γνωστοὺς δρόμους καὶ παρατηρεῖ πό-
σον ἐν τέλει θαυμασίως ἐπροχωρήσαμεν, ποίαν
κληρονομίαν ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τῷ βίῳ παρε-
λάβομεν παρὰ τῶν πατέρων μας. Εἶνε ἄρα γε
θησαυρὸι διὰ τοὺς δόπιους δικαιούμεθα νὰ
χαίρωμεν ἡ βάρη, βαρέα, καταδίλβοντα βάρη
διὰ τὰ δόπια πρέπει νὰ καταρασθῶμεν τὸ
παρελθόν;

Ο κ. Τσίγκλερ εἶνε εὐχαριστημένος ἐκ τοῦ τελικοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ καὶ καταδέτει ἐν τέλει τὴν γραφίδα εἰνέλπις περὶ τοῦ μέλλοντος. Ἐν τούτοις δὲν ἐκίνεται εἰς προφητείας καὶ τοῦτο εἶνε τὸ ἀξιέπαινον τῆς ἔργασίας τοῦ σπουδαίου καὶ μετριόφρονος τούτου ἀνδρός. Τὰ κύρια αὐτοῦ ἐνδιαφέροντα δὲν κείνται ἐν τῇ αἰσθητικῇ περιοχῇ καὶ διὰ τοῦτο ἀλιπεῖ τῆς λοιπῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως γνῶμαι αὐτοῦ εἶνε εὐστοχώταται.

Μία σκέψις κατέλαβε τοὺς κυριωτέρους ἀνεπιγμένους λαοὺς περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος, δὲν κατέλιπε δὲ αὐτοὺς πλέον, καὶ εἰς τὴν νέαν ἀκόμη κατέχει αὐτοὺς μετ' ἀκαθέκτου ὁρμῆς καὶ ἐπιμονῆς: Ἡ σκέψις περὶ τοῦ κοινωνικοῦ ὡς ὑπερτάτου παράγοντος τοῦ πολιτισμοῦ. Εἰς πάσας τὰς περιοχὰς τοῦ βίου ἐνίκησε ἡ ἀγωνίζεται περὶ τῆς νίκης: καὶ ἐφ' ὅσον δυνάμεθα νὰ ἔννοησωμεν, ἐν αὐτῷ κεῖται πᾶσα ἀνθρωπίνη εὐδαίμονία. Νέα κοινωνική

τάξις ἔλαβεν ἐνεργὸν θέσιν ἐν τῇ ἴστορίᾳ, ἡ τετάρτη, οἱ πενέσται.⁹ Ο Τσίγκλερ μετὰ χαρᾶς παραπτηρεῖ τὴν ἔξελιξιν ταύτην καὶ τὰς μορφὰς εἰς τὰς δοποίας πραγματοποιεῖται ἡ γενικὴ ἰδέα.

Καὶ ἔτερος ἀκόμη ἡτεῖ νὰ καταστήσῃ εἰς ἡμᾶς γνωστὸν τὸ ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὅποιου ὄχοδμησαν οἱ νέοι χρόνοι καὶ μέλλουσι νὰ οἰκοδομήσωσι : ὁ Γερμανοάγγλος Χούστον·Τσάμπερλαιν, δοτις μόνον τὸ ὄνομα ἔχει κοινὸν πρὸς τὸν ἄγγλον ὑπουργὸν τῶν ἀποικιῶν. Τὸ ἔργον τού «αἱ θεμελιώδεις βάσεις τῆς ΙΘ' ἐκατονταετηρίδος» ἔσχε πρωτοφανῆ ἐπιτυχίαν. Εἰσέδυσεν εἰς δῆλους τοὺς συνηθισμένους ἐν γένει ν' ἀναγινώσκουν. 'Επιστήμονες καὶ συγγραφεῖς ἐπραγματεύθησαν περὶ αὐτοῦ ὀλόκληρος φιλολογία παρόχημη περὶ τοῦ βιβλίου, τὸ δὲ ὅεντα δὲν ἔστείρευσεν ἀκόμη. Συλλογὴ κριτιῶν καὶ ἀντικριτικῶν ἐδημοσιεύθη, ἐν τῇ δοποίᾳ δυνάμεια νὰ προσανατολισθῶμεν διὰ τὴν ἀνήκουστον ἐπιτυχίαν τοῦ κ. Τσάμπερλαιν. Καὶ τὸ αἴτιον ; Κατώρθωσε δι' ἔλκυστικοῦ ὑφούς, τὸ δοποῖον ὁ Γερμανὸς τόσῳ περισσότερον ἀγαπᾷ δσῳ σπανιώτερον τὸ ἔνδισκει, νὰ εἰσαγάγῃ μέθοδον ἴστορικῆς ἐπισκοπῆσεως ἥτις κυρίως εἰπεῖν παραποιεῖ ἐκ τῶν προτέρων καὶ ἀνατρέπει πᾶσαν ἴστορίαν. "Ο, τι δικαιολογεῖται διὰ τὴν ἔρευναν τῶν ἀρχεγόνων χρόνων τοῦ πολιτισμοῦ, καθ' οὓς ὁ ἀποχωρισμὸς καὶ ἡ ἀπομόνωσις τῶν λαῶν ἀπετυπώθη ἵσχυρῶς, τοῦτο ἀπέκτησε παρ' αὐτῷ δογματικὴν σημασίαν διὰ τὴν νεωτέραν ἴστορίαν. Εἰσήγαγε πάλιν τὴν ἔννοιαν τῆς «φυλῆς» εἰς τὴν μεθοδικὴν τῆς ἀντιλήφεως τῆς ἴστορίας. 'Αλλὰ μίαν μόνην φυλὴν ἔχουσαν τὴν δύναμιν καὶ ἀξίαν ἐπικρατήσεως παραδέχεται, τὴν ἀρείαν, ἐξ αὐτῆς δὲ πάλιν τὴν ὑψίστην βαθμίδα, τὴν γερμανικήν. Πάντα τὰ ἄλλα εἶνε ὑποδεέστερα, νοσηρὰ καὶ παρηγμακότα. 'Αλλ' ὅμως αἱ πηγαὶ τῆς Γνώσεως, τῆς Πίστεως, τῆς Ἡθικῆς δὲν ἔξεβλυσαν ἐκ τῶν Γερμανῶν. Αὐτὸ δὲν βλάπτει δ. κ. Τσάμπερλαιν ἔνδισκει διέξοδον. 'Αποδεικνύει δι τὸ Χριστὸς δὲν ἦτο 'Ιουδαῖος ἀλλ' ἀρείος, δι τὸ 'Ιταλὸς Δάντης εἶχεν εἰς τὰς φλέβας αὐτοῦ γερμανικὸν αἷμα, ἐν ἐνὶ λόγῳ μετασκευάζει τὴν παγκόσμιον ἴστορίαν ἀκριβῶς ὅπως τοῦ φαίνεται ὀφέλιμος. 'Επιστημονικῶς τοιαῦται «ζοῦρλαι» ἐπροξένησαν ἀρκετὰ ψυχρὰν ἐντύπωσιν, οἱ δὲ ὀπαδοὶ του ὀνδόλως λαμβάνονται ὑπ' ὅψιν ὑπὸ τῶν σοβαρῶν ἀνθρώπων. 'Αλλ' ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Τσάμπερλαιν, ἔνυπάρχει μεγάλη πολιτικὴ σημασία. Μορφῶνει ἀκράτους φιλοπά-

τριδας, σωβινίστας, καὶ ὑπερηφάνους, οἵτινες εἰς τὰ σκότη τοῦ Γερμανισμοῦ φαίνονται ὑπερβαίνοντες ὅλον τὸν κόσμον. 'Ἐν αὐτῇ τῇ πατρὶδι γεννᾶται ἡ διχοστασία, πρὸς τὰ ἔξω δὲ ἀπρεπῆς ἀλαζονεία. 'Ο κ. Τσάμπερλαιν ἐνέχεται ἀρκετὰ εἰς τὴν ἐν Γερμανίᾳ ἐμφάνισιν καὶ πάλιν τοῦ ἀντισημιτισμοῦ καὶ εἰς τὸ δι τὸ δ. Αὐτοκράτωρ Φρειδερίκος ἐπεκλήθη ὡς γνωστὸν αἰσχος τοῦ αἰῶνος.

'Αλλ' ὅχι μόνον τὰ πνεύματα ἀλλὰ καὶ αἱ καρδίαι σφροδρῶς συνεταράχθησαν. 'Ο Ασυριολόγος καθηγητὴς τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου Δέλιτς σείει τὰ δεμέλια τῆς θρησκείας. 'Αξιοῦ δι τὸ ἀνεκάλυψεν ὅτι ἡ πίστις τὴν δοποίαν ἐδίδαξεν. ὁ Μωϋσῆς στερεῖται τῆς προτεραιότητος, τὴν δοπιάν τέως 'Ιουδαῖοι καὶ Χριστιανοὶ ἀσμένως παρεδέχοντο. Αἱ οὕταις μονοθεῖας καὶ τὸν ἔροῦν Δεκαλόγου δὲν εὑρίσκονται ἐν τῷ 'Ισραηλιτικῷ λαῷ ἀλλ' ἐν τῷ νομοθετικῷ κώδικι τοῦ Βαβυλωνίου βασιλέως Ἀμμιράβιος. Νέον βεβαίως δὲν εἶνε τοῦτο καὶ οὐδεὶς ποτε ἀμφέβαλε ὅτι ἡ 'Αγία Γραφὴ δὲν ἔγεννήθη πλήρης καὶ ἐντελής ὡς ἡ 'Αθηνᾶ ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διός. 'Αλλ' ἡ Αὐλὴ ἐνδιαφέρεται διὰ τὸν κ. Δέλιτς καὶ τοιουτοτρόπως ἡ Βαβυλὼν ἔγινε συρρός. 'Εντελῶς διασκεδαστική εἶνε ἡ ἀπόκλισις αὐτῇ πρὸς τὴν κίνησιν τοῦ Βαβυλωνισμοῦ ἥτις βαθμηδὸν κατέλαβε τὴν πρωτεύουσαν.

'Αν ἔχεται τις ἔνα τύπον διὰ τοῦ δοποίου νὰ καθορίσῃ τὸ γερμανικὸν ἐνεστῶς ἡδύνατο νὰ τὸ ἀποκαλέσῃ «χρόνον τοῦ πόθου». Παράγονται δλιγάτερα καλλιτεχνικὰ ἔργα παρὰ ἔργα περὶ τέχνης. 'Η λέξις «Αναγέννησις» ἥχει, εἰπέρ ποτε, διὰ τὸν περιοδικὸν. 'Αλλὰ τί εἶνε 'Αναγέννησις δὲν διευκρινίζεται καθαρῶς ἐκ τοῦ συμφύρωματος τῶν γνωμῶν. Ποικίλην καὶ ὡς ψηφοθετήματος ὅψιν ἔχει, ἡ νεωτάτη Αἰσθητική. 'Ο εἰς θέλει διὰ τῆς τέχνης νὰ παιδεύσῃ πρὸς τὴν ζωήν, δ ἄλλος διὰ τῆς ζωῆς πρὸς τὴν τέχνην. 'Ο τρίτος δὲν ἀρκεῖται εἰς αὐτὰ καὶ θέλει νὰ δημιουργήσῃ ὀλόκληρον ἔθνος μεγαλοφυσῶν. Λοιπὸν ἔθνικὴν καὶ παιδαγωγικὴν συγχρόνως μέθοδον, ἐν τῷ πιεύματι τῆς ἀτομικῆς λατρείας τοῦ ἀτόμου, δπως ὅχι πρὸς τὰ πρόσω πάλλα πρὸς τὰ ἄνω παιδεύσῃ αὐτόν.

'Ο πόθος. Εἰς πάσας τὰς τέχνας παρόχηγας νέον τι, ἔγονιμοποίησε τὴν ποίησιν καὶ τὴν μουσικήν, τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν πλαστικήν. Μία μόνη τέχνη δὲν ἥδυνθη νὰ προσλάβῃ ἴδιον γεώτερον υφος, ἡ ἀρχιτεκτονική. 'Απὸ τῶν

γραμμῶν τῆς ἀρχαίας τέχνης, διὰ τοῦ Γοτθικοῦ καὶ τῆς 'Αναγεννήσεως μέχρι τοῦ ωυθμοῦ «μπαρόκ» καὶ τῆς αὐτοκρατορίας, δὲν ἔχωρησε πρὸς τὰ ἐμπρός ἀλλὰ πάλιν ἐπέστρεψεν εἰς τὰ διπίσω. 'Ο κύκλος τῆς ἀναπτύξεως περιεστράφη περὶ ἑαυτὸν καὶ κατὰ τὰ φαιγόμενα τοῦτο ἔγκειται ἐν τῇ φύσει τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, δι τὸ δὲν δύναται νὰ ἔξελθῃ ἐκτὸς εἰδῶν τινων ωυθμοῦ καὶ οὗτο εἶνε καταδικασμένη εἰς τὴν στασιμότητα καὶ τὴν διπίσων διατάξεων. Διότι καὶ ἡ λεγομένη νέα τέχνη (art nouveau) ἀντιτάπει τοῦ αὐτήν, βλέπει δι τὸ εἶνε κράμα ωυθμοῦ ισλαμικοῦ, ἱνδικοῦ, ἐλληνικοῦ καὶ μπαρόκ. Καὶ ἐν τούτοις νέος ωυθμὸς ἔγεννηθη. Οἱ ἀρχιτέκτονες τῆς συντεχνίας δὲν ἔδημογραφησαν βεβαίως αὐτόν, οἱ δὲς καλλιτέχναι εἶνε ποτε τοῦ Βερολίνου προσκεκολλημένοι εἰς τὸ ἀρχαϊκὸν καὶ δὲν ἡδύνατο νὰ εἶνε ἐλευθέρα ἡ ἵγνογραφικὴ τῶν μολυβδίς. 'Ο νέος ωυθμὸς εἶνε προϊὸν τῶν μηχανικῶν οἵτινες ἔργαζονται μὲ σίδηρον καὶ μὲ χάλυβα. 'Εκ τῆς νεωτέρας ὕλης προέκυψαν προβλήματα μορφῆς τὰ δοπιαὶ ἡξίουν νεωτέραν λύσιν. 'Ο υπὸ τοὺς κολοσσαίους θόλους τῶν σιδηροδρομικῶν σταθμῶν τοῦ Βερολίνου, τῆς Δρέσδης, τῆς Γενούης σταθεῖς, δι μετὰ νοημόνων ὀφθαλμῶν παραπορήσας τὰς ζευγνυόντας τὸν Ρήνον, τὸν Δούναβιν, τὸν Τάμεσιν γεφύρας, οἵτος συνηθάνθη δι τὸ εὑρίσκεται ἐνώπιον καλλιτεχνικῶν ἔργων, ἀτινα δοσον παμμέγιστα εἶνε, τόσον πελωρίας δυσχερείας παρείχον πρὸς κατανίκησιν. Μεγαλοπρεπὲς κάλλος ἔνυπτάρχει εἰς τοιαῦτα οἰκοδομήματα, ωυθμὸς δοτις ἔνθυμος εἶνε ποτε τῶν Νιβελούγκεν. 'Αν εἶνε ἀλληλες δι τὸ δι ἀρχιτεκτονικὴ εἶνε παγωμένη μουσική, ἐνταῦθα ἀπεπτήθησαν συμφωνίαι Προμηθέως. 'Η ποίησις ἡδη πρὸ πολλοῦ ἐπελήφθη τοιούτων φαινομένων. Πρὸ μικροῦ δὲ δι λογογράφος Γουλέλμος Σαΐφερ ἡρμήνευσε τὰς ὑπολανθανούσας καλλονὰς τῶν γεφυρῶν τοῦ ἀγαπητοῦ μας Ρήνου. Δι' αὐτῆς ἔχωρήσαμεν ἐν βῆμα ἔγγυτον πρὸς τὸν σκοπόν, νὰ συνδέσωμεν εἰς ἐν τέχνην καὶ ζωήν. 'Αλλ' ἐπίσης καὶ ἡ ταπεινὴ ὑπαρξία, αἱ καθημεριναὶ μικρότητες πρέπει νὰ πληρωθῶσι τέχνης. Τὸ δονα μέφημοσμένη τέχνη ἐπενοήσαμεν ἐν Γερμανίᾳ. 'Υπὸ τὴν «φίρμαν» ταύτην περιλαμβάνονται πολλὰ ἀνόητα ἀλλὰ καὶ πολλὰ καλά. Εἰς δραστηριώτατος ἔργατης ἐν τῷ κύκλῳ τούτῳ, δ. Ροβέρτος 'Εκχριαν, δυστυχῶς ἀπέθανε προώρως. Τώρα κατίθεται μέρος τῶν ἔργων του. 'Αλλὰ φεῦ!

εἶνε μόνον διὰ τοὺς εὐδαιμόνας τοὺς ἐμβάλλοντας τὴν χειρα τοὺς πλῆρες θυλάκιον. Καὶ οὗτος ἡ ὅλη κίνησις προσλαμβάνει καρακτῆρα ἀκρως ἀποκλειστικόν. Τώρα διακεκριμένοι ζωγράφοι ἐν Βερολίνῳ διωργάνωσαν διαλέξεις διὰ κυρίας, αἵτινες θὰ ἐπενδύμονται δδηγίας εἰς τὰ ζητήματα τῆς περὶ τὴν ἐνδυμασίαν καλαισθησίας καὶ τοῦτο ἡδη ἀποδεικνύει εἰς ποιόντας ἐπιτρέπονται αἱ τοιαῦται φιλοτεχνήσεις.

Πρὸς τί εἶπα δλα ταῦτα; 'Αποδεικνύονται, νομίζω, ἀνάπτυξιν τοῦ καλαισθητικοῦ συνασθήματος τοῦ ἐνεστῶτος, δλονὲν ἰσχυροτέραν γινομένην. Καὶ τοῦτο εἶνε καλόν. 'Η τεχνη εἶνε μέγα, εὐρὺ, φεῦμα, καὶ τὰ πολλὰ παραποτάμια καθιστῶσιν αὐτὸν ἰσχυρότερον καὶ ἔξογοντιν αὐτὸν ἔτι μᾶλλον.

ΜΑΣ ΧΟΧΔΟΡΦ

Ελληνικὰ τραγούδια ἐν Βερολίνῳ.

Μία καλλιτέχνης

Ε θεώρησα ἐπίκαιρον, τώρα δπον τόσος περὶ Αραμη γίνεται ἐν Αθήναις λόγος, νὰ γνωρίσω εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῶν Παναθηναϊών μίαν μεγάλην καλλιτεχνικὴν προσωπικότητα στενῶς συνδεομένην πρὸς τὸ ἔργον τοῦ δμογενοῦς τραγουδιστοῦ καὶ συνθέτου. 'Η δεσποινὶς Farrar εἶναι ἡ πρώτη Γερμανὶς ἀοιδὸς ἥτις ἐπαρουσίασεν εἰς τὰ συναυλίας τῆς τὰ τραγούδια τοῦ Αραμη. Εἰς τὴν ὑπέροχον αὐτῆς ἀπόδοσιν καὶ ἐκτέλεσιν δφεύλεται μέγα μέρος τῆς ἐπιτυχίας καὶ εῦμενεστάτης ὑποδοχῆς ἥτις ἔτυχεν ἡ δλως νέα διὰ Γερμανούς καὶ ἀγνωστος ἔθνική μας μουσική.

'Η Geraldine Farrar ἔγεννήθη ἐν Βοστώνῃ (Αμερική) δτον καὶ κατ' ἀρχὰς ἐσπούδασε μουσικήν. Βραδύτερον ἐλθοῦσα εἰς Παρισίους ἔξεπαιδεύθη ἀπελήφθη τοιούτων φαινομένων. Πρὸ μικροῦ δὲ δι λογογράφος Γουλέλμος Σαΐφερ ἡρμήνευσε τὰς ὑπολανθανούσας καλλονὰς τῶν γεφυρῶν τοῦ ἀγαπητοῦ μας Ρήνου. Δι' αὐτῆς ἔχωρήσαμεν ἐν βῆμα ἔγγυτον πρὸς τὸν σκοπόν, νὰ συνδέσωμεν εἰς ἐν τέχνην καὶ ζωήν. 'Αλλ' ἐπίσης καὶ ἡ ταπεινὴ ὑπαρξία, αἱ καθημεριναὶ μικρότητες πρέπει νὰ πληρωθῶσι τέχνης. Τὸ δονα μέφημοσμένη τέχνη ἐπενοήσαμεν ἐν Γερμανίᾳ. 'Υπὸ τὴν «φίρμαν» ταύτην περιλαμβάνονται πολλὰ ἀνόητα ἀλλὰ καὶ πολλὰ καλά. Εἰς δραστηριώτατος ἔργατης ἐν τῷ κύκλῳ τούτῳ, δ. Ροβέρτος 'Εκχριαν, δυστυχῶς ἀπέθανε προώρως. Τώρα κατίθεται μέρος τῶν ἔργων του. 'Αλλὰ φεῦ!

Γεραλδίνη Φάρραρ

ναι μόλις είκοσαέτις. Πλήν τούτου δμως ή Μίσ Φάρραρ είναι και ή ώραιοτέρα των Γερμανίδων άιοιδῶν. Σώμα ἔκτακτον γλυκυτάτη ἔκφρασις κάτι σιδανικώς ἀγνών και παρθενικών εἰς τὸ σύνολον. Ἐκτάκτου παιδεύσεως, λάτρις παντὸς ὥραιον, παντὸς Ἑλληνικοῦ τόσον ἐνεθουσιάσθη και ἐνεκολπώθη τὸ ἔργον τοῦ Ἀραμη, τόσον τῆς ἡρεσαν τὰ ἄσματά του, ώστε δὲν λείπουν ποτὲ ἀπὸ τὰ προγράμματα τῶν συναυλιῶν τῆς. Μεδ' ὑπερηφανείας ἀληθῶς ἐθνικῆς μανθάνω δτι τὰ φάλλει εἰς τὰ Ἀνάκτορα και δτι ἀρέσουν πάντοτε ἐπαναλαμβανόμενα. Είναι ή χαδεμένη τῶν Βερολινέζων ή ώραια Ἀμερικανίς, ή τόσον φυσικῶς και μὲ τόσην ἔκφρασιν ἀποδίδουσα τὰ ἐθνικά μας ἄσματα.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΛΕΑΝΘΗΣ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Πολυπαλληκαρισμός.

ΕΝΑΣ πλούσιος νέος τῶν Ἀθηνῶν ἐπολέμησε σὰν ἥρως εἰς τὰς μάχας τῆς Κρήτης. Αὐτὸς δ ἀνθρωπος ἐσκοτώθη προχθές εἰς τὸ καφεσαντάν! Πρᾶγμα ποῦ σημαίνει δτι ἔλειπεν ἀπὸ τὸν πολυθρήνητον νέον κάτι πολύτιμον, αὐτὸς ποῦ λέγεται γραμμὴ τῆς ζωῆς. Ο ἥρως

εἶνε κάτι συστηματικόν. Μία χαραγμένη γραμμή. "Αμα διαφύγη τὸν θάνατον εἰς τοὺς κρητικοὺς βράχους και τὸν εὔρη τρία μέτρα ὑπὸ τὴν γῆν, εἰς ἓνα ὑπόγειον καφοδεῖον τῶν Ἀθηνῶν, η ἥρωικὴ γραμμὴ ἔκόπη. Τὸν ἔκλαψα, ἀλλὰ δὲν τὸν τὸ συγχωρῶ. Οἱ θάνατοι τῶν καφεσαντάν εἶνε διὰ τοὺς χυδαίους. Καὶ δ ἀληθινὸς παλληκαρᾶς, κατὰ τὸν ἰδεώδη τίτλον αὐτοῦ τὸν τίτλον τοῦ ἔκχυδαισθέντος ἀπὸ τὰ πράγματα, δταν μπαίνει εἰς αὐτὰ τὰ κέντρα, πρέπει νὰ μπαίνῃ ωσὰν ἄρνι. "Οπως καὶ οι λαγοὶ μπαίνοντες ἔκει ὡς παλληκαράδες.

Ο ἀνθρωπος διὰ τὸν δποῖον δμιλῶ, ξεύρετε ποιὸς ἥτο; "Ἡλθαν Κρῆτες πολεμισταὶ και κατέθεσαν εἰς τὸν νεκρόν του ἄνθη. Διηγοῦνται δτι ἐκυνηγοῦσε τὴν τουρκικὴν σφαιραν, ἀναπηδῶν ἀπὸ τὰ προχώματα, ἐκδέτων τὸ πλατύ του στῆθος, διψῶν γιὰ μολύβι. Καὶ ἥτο ἐθελοντῆς. Καὶ ἥτο — μία ἀλλή σπουδαία λεπτομέρεια — πλούσιος. Ἐρωτάται:

"Ἐπρεπε νὰ σκοτωθῇ εἰς καφεσαντάν: "Απὸ μίαν φλόγα πιστολιοῦ ἀναπηδοῦν τὰ πλατύτερα κοινωνικὰ ζητήματα ποὺ ἔχει δ στενὸς αὐτὸς τόπος. Καὶ ἐδῶ ἀναπηδᾶ τὸ ζητήμα τοῦ πῶς ζῇ ἔνας νέος παραλῆς εἰς τὰς Ἀθηνὰς. Καὶ ἀλλὰ πολλὰ μαζύ. "Αν η Ἑλληνικὴ πρωτεύουσα, εἰς τὸ ἀστειότατον σημεῖον ποὺ εὑρίσκεται κοινωνικῶς, δικαιοῦται νὰ ἔχῃ ἔστω και αὐτὰ τὰ δύν νυκτερινὰ κέντρα ποὺ ἔχει. "Αν δ Ρωμηὸς δικαιοῦται νὰ εὐθυμηῇ χωρὶς ἔνας κρανοφόρος ἀστυρύλαξ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του νὰ τοῦ ουδιμίζῃ τὰ ποτῷα τῆς μπόρας. "Αν εἴμεθα ἀνθρωποι ἡμεροι, η δ κοινωνικοῦς τοῦ δικαιού ως κομφοτέχνημα. Καὶ κτυπᾷ δ μικρός. "Η συνηθέστερον, κτυπάται. Προκαλεῖ και εἰς μονομαχίαν. Αὐτὸς τὸ κατακαῦμένον ἔθιμον εἰς τὴν Ἐλλάδα, είναι συνήθως μία μορφὴ τοῦ κοινωνικοῦ.

Ἀρχίζω ἀπὸ τὸ τελευταῖον. Λοιπόν: Εἴμεθα κοινωνικάκηδες. Ο κοινωνικοῦς ἔχαθη πρὸ πολλοῦ εἰς τὸν Ψυροῦ. Ἀλλὰ διὰ διαφόρων παρόδων ἥλθεν εἰς τὴν Ὀμόνοιαν, εἰς τὸ Σύνταγμα, εἰς τὴν Βουλήν, εἰς τὸν περίπατον, εἰς τὸ σαλόνι. Μετεμορφώθη δπως ἔξευραν γὰ μεταμορφώνωνται οἱ παλαιοὶ λησταὶ δταν εἰσήχοντες τὰ εὐγενῆ κέντρα. "Ἐκοψε τὰ ροῦχα του εἰς τὸ τελειότερον κατάστημα κοπτικῆς, ἔβρεξε τὸ μανδήλι του εἰς τὸ ἄρωμα τῆς μόδας, ἔβύθισε τὰ χέρια του εἰς γάντια φαιά και ἐνεφανίσθη. Ως δυστυχίαν κοινωνικήν, ως δυστυχίαν Ἑλληνικήν, σᾶς ζωγραφίζω τὸν σημερινὸν νέον τῶν Ἀθηνῶν, τὸν πλειοψηφοῦντα εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς. Είναι ἀμούστακος. Χθὲς ἔβγηκεν ἀπὸ τὸ Γυμνάσιον. Είνε

γραμμένος εἰς τὸ μητρῶον τοῦ Πανεπιστημίου — νομικὴ — διὰ τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. "Ενα τρυφερὸν δντάριον, βιαζόμενον νὰ ἀνδροποιηθῇ. Καὶ σήμερον είναι εἰς τὸ καφεσαντάν, δπου ἀποδέτει δτι πέρνει ἀπὸ τὴν τοέπην τοῦ πατρικοῦ γελέκου η ἀπὸ τὴν στραβὰ και ἀθλια ἀντιληφθεῖσαν τὰ καθήκοντά της μητέρα. Πολλοὶ δταν εἰποῦν δτι δμιλῶ σὰν γέρος, η σὰν ἀρχιμανδρίτης. 'Άλλ' ἔγω βλέπω κάτι βαθύτερον εἰς αὐτὴν τὴν ἀθλιαν ζωγραφιάν.

"Οτι δ μικρούλης αὐτὸς μὲ τὰ κόκκινα αὐτάκια του, πάει πλέον! Ως παράγων διὰ τὸν τόπον του, ως Ρωμηὸς δπως ζητοῦμεν τοὺς Ρωμηούς, είναι ἔξωφλημένος. "Οτι ἔχει καταδικασθῇ εἰς ἀεργίαν. Μετὰ 30 χρόνια, ἀν ζήσωμεν, ἀς περάσωμεν ἀπὸ τὸ καφεσαντάν. Θὰ τὸν εὑρωμεν ἔκει πάλιν, φαλακρόν, φαρόν, μὲ μίαν πίπαν εἰς τὸ στόμα. Διότι δὲν πηγαίνει ἔκει διὰ νὰ περάσῃ μίαν δραν τῆς ζωῆς του. Πηγαίνει διὰ νὰ περάσῃ τὴν ζωήν του. 'Εδω είνε η κοινωνικὴ δυστυχία. Πηγαίνει νὰ φάγῃ κάποιαν πατρικὴν περιουσίαν, η δποία ἀν δὲν κατεπίνετο εἰς ἓνα ποτῆρι μπύρας, δτὰ τὸν ἔκαμνεν αὐδοῖον δὲν ἔξενδρω ποῖον παράγοντα, ποῖον μεγέθους ἀτομον. Καὶ τὸ τελευταῖον: Πηγαίνει νὰ κτυπῇ θη. Διότι δ μικρός, δ τόσον λεπτὸς εἰς τὸ δέσιμον τοῦ λαιμοδέτου, είνε ηδη δημιουργημένος κοινωνικής. Μὴ τὸν ἀγιοκυττάξετε. Σεύρει πῶς ἐκσφενδονίζουν τὰ καθίσματα κατὰ τῶν κεφαλῶν. Εἰς τὴν μέσην του ὑπάρχει και ἔνα ἀνήσυχον φεβόλβερ, ἀλλὰ μικρὸν ως κομφοτέχνημα. Καὶ κτυπᾷ δ μικρός. "Η συνηθέστερον, κτυπάται. Προκαλεῖ και εἰς μονομαχίαν. Αὐτὸς τὸ κατακαῦμένον ἔθιμον εἰς τὴν Ἐλλάδα, είναι συνήθως μία μορφὴ τοῦ κοινωνικοῦ.

Δὲν σχετίζω μὲ αὐτοὺς τοὺς τύπους τὸν φονεύθεντα προχθές. "Ω, τὸν ἀτυχὴ νέον! "Ητο πραγματικὸν παλληκαρί. "Ενα πλούσιοπαιδὸν ποὺ πηγαίνει ἔθελοντής εἰς τὸν πόλεμον, και δείχνεται ἥρως, είναι σπάνιον διὰ τὴν Ἐλλάδα φαινόμενον αἰφνιδίου γαλβανισμοῦ τῆς κοινωνίης φυλετικῆς δυνάμεως. 'Άλλα είχε πολὺ θοληνται τοῦ ἥρωισμον. Δὲν ἔξευρεν δτι δ ἀληθινὸς παλληκαρᾶς ὑπάρχουν περιστάσεις ποὺ πρέπει νὰ κάμην τὸν δειλόν. "Ανθρωπος τιμημένος ἀπὸ τὰς μάχας, ἔζητοῦσε παράσημα παλληκαρισμοῦ μέσα εἰς τὸν «Υπόγειον Ηαράδεισον». 'Εδιψοῦσε διὰ τὸ μολύβι τοῦ Τούρκου, ἀλλὰ και διὰ τὸ μολύβι του χυδαίου συνδοῦ τῶν Βοημίδων. Δὲν είχε γραμμὴν ζωῆς. 'Ο παλληκαρᾶς δι' αὐτὸν ἥτο δ ἀνθρωπος ποὺ

πρέπει νὰ κτυπάται μόνος του, δταν δὲν ἔχει ἄλλον νὰ κτυπῇ. Καὶ ἔβυθισθη εἰς τὴν παλληκαρικὴν ζωὴν τῶν καφεσεων, ἔως δτού εὑρήκε τὸν ἀνάξιον αὐτοῦ ἔχθρον, μὲ τὸν δποῖον ἥδελησε νὰ ἔξισωθῇ. Αὐτὴ η πολυσύνθετος ἔννοια τοῦ παλληκαρισμοῦ, μοῦ φαίνεται ἔνα πολυσέλιδον κεφαλαιον τῆς κοινωνικῆς μας παθολογίας. Ζητῶ τὸν ὑπενθύμυνον και τὸν βλέπω. Είνε δ Μουρούζης, η μᾶλλον είνε ἔκεινοι ποῦ τὸν κάμνουν μυδιστόρημα.

ΧΑΡΗΣ ΗΜΕΡΙΝΟΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Α πὸ τὸν νέον τόμον τοῦ κ. Σουρῆ Φιλόσοφος ἀναδημοσιεύμενον δλίγα ποιήματα χάρων τῶν ἀναγνωστῶν τῶν "Παναθηναίων".

Καθένας τὴν τιμὴν του κελαΐδει
κι' ἀκούω κάποιο γνήσιο παιδί
Ἐφριές δυό του φίλους τὸ μωρό μου
και τόθοντος τοὺς ὀνόματας τοῦ δρόμου.

Παιδάκι μου, μηδ' ὅριζης τέτοια πλάσματα...
τί φταιν ἀγγειηδηκαν νόθα πλάσματα;

Τὸ σόμα σου νὰ κλείσῃ τὸ θρασύ...
ποὺς ἔρεις μὲς στοὺς γάμους τοὺς ἐννόμους
ἄν νόθος δὲν ἔφτυτωσες και σύ,
και μόνο ποῦ δὲν σ' ἔρριξαν στοὺς δρόμους.

Παιδάκι μου, τί φταιν οι σύντροφοι σου;
ποὺς ἔρεις ἀν δὲν εἶναι κι' ἀδελφοί σου.

* * *
Πονλιά γοργόφτερα πηδοῦν
και μὲς στοὺς κάμπους κελαΐδοῦν,
πονλιά, ποῦ δὲν τὰ γνώρισα, δέν έσω τὸνμά των,
κι' δ κόσμος ἀναστατεῖται μὲ τὸ κελάδημα των.

Τέτοιο γλυκοκελάδημα τί τάχα φανερόνει;
μηδ' τὸ γεννᾶ τοελλή καρά;
Πονλιά, μήρ πανέτε στιγμὴ τὰ τόσα ξεφωήματα,
μ' αὐτὰ νὰ μᾶς ξυνάτε,
κι' ἀν πόρ φανερώνετε μὲ τέτοια κελαΐδηματα,
μακάρι νὰ πονάτε.
Κι' ἀν φανερώνετε καρά
νὰ μή σας λειψῃ μὰ φορά.

* * *
Μιὰ στρυφή γεροντοκόρη, ποὺ ψηλή δραστοῦσε μύτη,
μὲς στ' ἀντικρούν της σπῆτη
βλέπε κάποιον νέον ἄνδρα, ποῦ ξυλίζει στὰ γερά^{την} καλή του την κυρά.

Καὶ τῆς γειτονᾶς η γλώσσα
λέει γιὰ τὸ ξύλο τόσα.
Κι' είπε κι' η γεροντοκόρη, ποῦ καιμό γιὰ ξύλο θάχη:
δλ! αὐτὴν την δέρνει κάποιος, κι' ἔγω δέρνομαι μονάχη.
* *

Οδός ή Σφήνης μ' ἐφώτισε κι' ἀδικα ηγή σκότισα...
κάποια μούμια μούδειξαν... τείναι τοῦτο, ωρίησα.
"Ητανε Βασιλίσσα μιά φορά μεγάλη.
κι' ἔπειτα κατήγησε σ' ἕνα τέτοιο χάλι.

"Εσκυψα, τὴν φίλησα...
κρῆμα στην Βασιλίσσα.

**

'Ελατε γύρω μου, σοφοί, καὶ φάτε τὰ ψυχία μου...
θ' αὐτοκτονήσας βέβαια, μὰ μὲ τὴν θυσία μου
Δὲν είναι παῖς γέλασε στὰ μνήματα τὰ πούνα
νὰ κάνης μετακύμιοι...
δύως εἰς ἔργον... ἔνα... δύο... μὰ δὲν φωνάζω τρία
καὶ σταματῶ στὰ δυόμισυ.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Κανονισμὸς τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ κατὰ τὸν Ἀγῶνα.

ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΜΕΝΟΝ ὑπὸ δημοσίευσυν τὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Εἰδοποίησις» κυκλοφορήσαντα καὶ διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῶν Ἀθηνῶν κανονισμὸν τοῦ Τακτικοῦ τοῦ Φαβριέρου, ἔξι οὖν πολλὰ δύναται τις νὰ διδαχθῇ μεταξὺ τῶν δοπίων καὶ τὰ τῆς ἐνδυμασίας καὶ ὄνομασίας τῶν διαφόρων ἀντικειμένων, ἅτινα πρὸς τὸν κατατασσόμενον εἰς τὸ Τακτικὸν ἐδίδοντο.

Δ. Γ. Κ.

«ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ»

Ἡ Διοίκησις ἀφοῦ κατὰ τὴν κοινὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Ἐθνοῦς ἐσυστησεν ἔνα σῶμα τακτικῶν στρατευμάτων, ἔλαβεν εἰς τὸν ἰδιον καιρὸν ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέτρα, ὃποῦ είναι ἀναγκαῖα διὰ νὰ εὕησον ἀπὸ τὸ μέσον ὅλαις ἡ δυσκολίας καὶ ἀργηταῖς εἰς δσα πράγματα είναι ἀναγκαῖα διὰ ἔνα τακτικὸν στρατιώτην. Καὶ είναι τὰ ἔξις:

Κάθε στρατιώτης τοῦ πεζικοῦ, εὐθὺς ὃποῦ ἔμβῃ εἰς τὸ σῶμα, λαμβάνει

Ἐνδυμασίαν.

1. Μεῖτάνι τέχνινο ἀσπρό, μὲ γαλάζια σειρίτια.
2. Σωκάρδι ὁμοίως τέχνινο.
3. Δύο βρακιά πάνινα ἀσπρὰ διὰ τὸ καλοκαῖρι.
4. Τέχνινο διὸ τὸν χειμῶνα.
5. Φέδι κόκκινα.
6. Ζώνην γαλάζια.
7. Ζευγάρι παπούτζια, καὶ νὰ καινουργώνωνται δσας προφαί παλαιώνονται.
8. Ζευγάρι σκάλτες.
9. Καπότα.
10. Λουρὶ διὰ νὰ βαστᾷ τὴν καπότα στὸν δμο.

Οπλα.

1. Ντουφέου μὲ τὴν λόγχην του.
2. Ζευγάρι μπαλάσκαις.

Τροφή.

300 Δράμα ψωμὶ τὴν ἡμέρα. 15 Προδαءεσιτηρέσιον πληρωμένους καθημέραν διὰ νὰ ἔχῃ τὸ κρέας του καὶ τὸ κρασί του κ.τ.λ.π.

Μισθός.

16 Γρόσια τὸν μῆνα, τὰ δοπία νὰ πληρώνωνται κάθε δέκα ἡμέρας κατὰ ἀναλογίαν.

Οἱ Δεκανεῖς, Ὑποαξιωματικοὶ καὶ Ἀξιωματικοὶ λαμβάνονται καὶ πληρωμὴν κατὰ τὸν βαθμὸν τους.

Ο Λοχαγὸς λαμβάνει δύω ψωμιά, δύω σιτηρέσια καὶ 150 γρόσια τὸν μῆνα. Τὸ ἵπτακόν καὶ πυροβολικὸν λαμβάνει μισθὸν μεγαλείτερον, ἐπειδὴ καὶ τὸ χρέος αὐτῶν είναι κοπιαστικώτερον. Οἱ μὲν ὑπετεῖς λαμβάνονται 25 γρόσια μηνιαίον, οἱ δὲ πυροβολικοί.

Εἶναι ἔχωριστά διὰ τὰ πλυντικά, τὸ λάδι, τὰ ἔντλα, τὰ δοπία πληρώνονται ἀπὸ τὸ ἴδιον σῶμα.

Τὸ πρώτιστον καὶ κυριωτερὸν χρέος τῶν στρατιωτῶν είναι ἡ ὑπακοὴ εἰς τὸν ἀνωτέρους τῶν αὐτῆς πάλιν φέρει εἰς αὐτοὺς τὴν ὑπεράσπισιν καὶ ἀγάπην τούτων τῶν ὑπακοτέρων τους, καὶ μήτε ἔχουν τὴν ἀδεάνη ἡ νὰ ὑβρίσουν κάπενα.

Διαφορισμένη παίδευσις εἰς τὸν στρατιώτας είναι ἡ φυλακὴ καὶ ἡ ἔξοια ἀπὸ τὸ σῶμα ὅπαν ἔχει φερθεῖ.

Χαροίσματα διὰ ἐκείνους ὃποῦ φέρονται καλὰ είναι ἡ ὑπόληψις τῶν Ἀρχηγῶν καὶ οἱ προβιβασμοί. Κάθε στρατιώτης ὑπορεῖ νὰ γίνεται μὲ τὴν προκοπήν του Δεκανεύς. «Υποαξιωματικὸς καὶ Ἀξιωματικός, χωρὶς τοῦτο νὰ κρέμεται ἀπὸ τὴν ἀρρέσειαν τοῦ τάδε ἡ τοῦ τάδε. Χαίρεται ἀνόμη μεγάλην ἐλευθερίαν, ὅταν κάμην καὶ τὰ χρέος του, μήτε ἔχει κάνενός ἄλλου φροντίδα, παρὰ μόνον τοῦ ὑποκειμένου του.»

Η Διοίκησις φροντίζωντας ἀκόμη καὶ διὰ ταῖς δούλευσις ἐκείνων τῶν Ἀρχηγῶν, ὅσοι ἐπολέμησαν διὰ τὴν Πατριότητα, μοῦδιετὸ πληρεξούσιον νὰ τῆς ὑποσχεθῶν, ὅτι

Ἐκείνος, ὃπωῦ ἥθελεν ἔμβῃ εἰς τὸ τακτικὸν φέροντας μὲ τὴν παρακαίστην τους ἑπτάθερον—40—ἀνθρώπους, νὰ γίνεται εὐδύς ὑπολογαγός δεύτερος.

Ἐκείνος ὃποῦ ἥθελεν δημήγορος περισσοτέρους τῶν 50, νὰ γίνεται ὑπολογαγός πρώτος· καὶ ἐκείνος ὃποῦ φέρει 100 νὰ γίνεται λοχαγός.

Ἄυτοὶ θέλουν ἔμβοιν εἰς τὸν σύνδεσμον τοῦ σώματος, εὐθὺς ὃποῦ γίνεται μάθουν νὰ ἐνεργοῦν τὰ χρέη τους.

Καὶ διὰ νὰ εὐκολυνθοῦν εἰς τοῦτο, ἥθελεν ἔχουν ἔχωριστοὺς γυμναστάς διὰ λόγου τους.

Οἱ μέλλοντες ἀξιωματικοὶ (ὑποψήφιοι) λαμβάνονται:

Ο ὑπολογαγός δεύτερος καὶ πρώτος ἔνα ημισυ πνωμίας καὶ ἔνα ημισυ σιτηρέσιον τὴν ἡμέραν ὁ λοχαγός δύο.

Διὰ μασθόν, οἱ πρῶτοι λαμβάνονται μηνιαῖον 50 γρόσια, οἱ δεύτεροι 55 καὶ οἱ τελευταῖοι 60.

Οἱ προβιβασμοί θέλει είναι: ὅγιλγωδότερα διὰ δσονς γραφθοῦν οἱ πρῶτοι ἐπειδὴ μὲ τοῦτο τὸ τρόπον θέλει τὸν συμπληγωθῆντα τὸ τακτικὸν στρατιώτων σῶμα, τὸ δοπίον θέλει ἐλευθερώσει τὸ ὑπόλοιπον τῆς Ἐλλάδος.

Διὰ μασθόν, οἱ πρῶτοι λαμβάνονται μηνιαῖον 50 γρόσια, τὸ δεύτερον 55 καὶ τὸ τελευταῖον 60.

Οἱ προβιβασμοί θέλει είναι: ὅγιλγωδότερα διὰ δσονς γραφθοῦν οἱ πρῶτοι στρατιώτης τῆς Μπιζαπούτη, οἱ δοπίοι κοσμοῦν τοὺς παραπλεύρως τούχους. Αἱ πύλαι ἀπὸ δοδοῦλον μὲ ἐγκολῆσεις ἔξι ἐλεφαντόδοντος τῆς Μαϊσοῦν, ἀπότελον δραῖα δεύματα αὐτοῦ τοῦ εἰδονοῦ. Ἰπεταὶ τὰ δραῖα τῆς Ἑδραδάβαδ, καὶ τὰ προδόντια τῶν ἑδρών ναὶ τὰ ἀρρήν. Μετὰ πάροδον πολλῶν ἑταῖρων οὐδανόθεν τὸ ζητηθεὶς φῶς, ἔξι οὖν καὶ ἀπελλήνη Βούνδας δὲστι. Φωτισθεῖς, ἐπειδόμηντος εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ εναγγελίου του, καὶ διόπειροντας ἔκκριτα μαθηταὶ τοῦ ὄπειρος προώριστο νὰ ἐλκυσῃ πρὸς ἔσωτο τὸ ἐν τοῖτον τῶν κατοίκων τῆς Γῆς. Ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἀνάτορα δῆλον ἀπό τοὺς πλέον ὡς διάδοχος, ἢ βασιλόπαις, ἀλλ' ὡς ἀπόστολος, προσδιλύτες δὲ τὴν βασιλικὴν ὀλυγόγενιαν, καὶ ἡ σύνγρος του κατέστη μία τῶν ἐνθερμοτέρων διαδόσεων. Ἡτοῦ 36 ἐτῶν ὅτε ἤρετο διάδοσις, καὶ τὰ προδόντια τῶν ἑδρών οὐδανόθεν τὸ ζητηθεὶς φῶς, ἔξι οὖν καὶ ἀπελλήνη Βούνδας δὲστι. Φωτισθεῖς, ἐπειδόμηντος εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ εναγγελίου του, καὶ διόπειροντας ἔκκριτα μαθηταὶ τοῦ ὄπειρος προώριστο νὰ ἐλκυσῃ πρὸς ἔσωτο τὸ τρίτον τῶν κατοίκων τῆς Γῆς. Ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἀνάτορα δῆλον πλέον ὡς διάδοχος, ἢ βασιλόπαις, ἀλλ' ὡς ἀπόστολος, προσδιλύτες δὲ τὴν βασιλικὴν ὀλυγόγενιαν, καὶ ἡ σύνγρος του κατέστη μία τῶν ἐνθερμοτέρων διαδόσεων. Ἡτοῦ 36 ἐτῶν ὅτε ἤρετο διάδοσις, καὶ τὰ προδόντια τῶν ἑδρών οὐδανόθεν τὸ ζητηθεὶς φῶς, ἔξι οὖν καὶ ἀπελλήνη Βούνδας δὲστι. Φωτισθεῖς, ἐπειδόμηντος εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ εναγγελίου του, καὶ διόπειροντας ἔκκριτα μαθηταὶ τοῦ ὄπειρος προώριστο νὰ ἐλκυσῃ πρὸς ἔσωτο τὸ τρίτον τῶν κατοίκων τῆς Γῆς. Ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἀνάτορα δῆλον πλέον ὡς διάδοχος, ἢ βασιλόπαις, ἀλλ' ὡς ἀπόστολος, προσδιλύτες δὲ τὴν βασιλικὴν ὀλυγόγενιαν, καὶ ἡ σύνγρος του κατέστη μία τῶν ἐνθερμοτέρων διαδόσεων. Ἡτοῦ 36 ἐτῶν ὅτε ἤρετο διάδοσις, καὶ τὰ προδόντια τῶν ἑδρών οὐδανόθεν τὸ ζητηθεὶς φῶς, ἔξι οὖν καὶ ἀπελλήνη Βούνδας δὲστι. Φωτισθεῖς, ἐπειδόμηντος εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ εναγγελίου του, καὶ διόπειροντας ἔκκριτα μαθηταὶ τοῦ ὄπειρος προώριστο νὰ ἐλκυσῃ πρὸς ἔσωτο τὸ τρίτον τῶν κατοίκων τῆς Γῆς. Ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἀνάτορα δῆλον πλέον ὡς διάδοχος, ἢ βασιλόπαις, ἀλλ' ὡς ἀπόστολος, προσδιλύτες δὲ τὴν βασιλικὴν ὀλυγόγενιαν, καὶ ἡ σύνγρος του κατέστη μία τῶν ἐνθερμοτέρων διαδόσεων. Ἡτοῦ 36 ἐτῶν ὅτε ἤρετο διάδοσις, καὶ τὰ προδόντια τῶν ἑδρών οὐδανόθεν τὸ ζητηθεὶς φῶς, ἔξι οὖν καὶ ἀπελλήνη Βούνδας δὲστι. Φωτισθεῖς, ἐπειδόμηντος εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ εναγγελίου του, καὶ διόπειροντας ἔκκριτα μαθηταὶ τοῦ ὄπειρος προώριστο νὰ ἐλκυσῃ πρὸς ἔσωτο τὸ τρίτον τῶν κατοίκων τῆς Γῆς. Ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἀνάτορα δῆλον πλέον ὡς διάδοχος, ἢ βασιλόπαις, ἀλλ' ὡς ἀπόστολος, προσδιλύτες δὲ τὴν βασιλικὴν ὀλυγόγενιαν, καὶ ἡ σύνγρος του κατέστη μία τῶν ἐνθερμοτέρων διαδόσεων. Ἡτοῦ 36 ἐτῶν ὅτε ἤρετο διάδοσις, καὶ τὰ προδόντια τῶν ἑδρών οὐδανόθεν τὸ ζητηθεὶς φῶς, ἔξι οὖν καὶ ἀπελλήνη Βούνδας δὲστι. Φωτισθεῖς, ἐπειδόμηντος εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ εναγγελίου του, καὶ διόπειροντας ἔκκριτα μαθηταὶ τοῦ ὄπειρος προώριστο νὰ ἐλκυσῃ πρὸς ἔσωτο τὸ τρίτον τῶν κατοίκων τῆς Γῆς. Ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἀνάτορα δῆλον πλέον ὡς διάδοχος, ἢ βασιλόπαις, ἀλλ' ὡς ἀπόστολος, προσδιλύτες δὲ τὴν βασιλικὴν ὀλυγόγενιαν, καὶ ἡ σύνγρος του κατέστη μία τῶν ἐνθερμοτέρων διαδόσεων. Ἡτοῦ 36 ἐτῶν ὅτε ἤρετο διάδοσις, καὶ τὰ προδόντια τῶν ἑδρών οὐδανόθεν τὸ ζητηθεὶς φῶς, ἔξι οὖν καὶ ἀπελλήνη Βούνδας δὲστι. Φωτισθεῖς, ἐπειδόμηντος εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ εναγγελίου του, καὶ διόπειροντας ἔκκριτα μαθηταὶ τοῦ ὄπειρος προώριστο νὰ ἐλκυσῃ πρὸς ἔσωτο τὸ τρίτον τῶν κατοίκων τῆς Γῆς. Ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἀνάτορα δῆλον πλέον ὡς διάδοχος, ἢ βασιλόπαις, ἀλλ' ὡς ἀπόστολος, προσδιλύτες δὲ τὴν βασιλικὴν ὀλυγόγενιαν, καὶ ἡ σύνγρος του κατέστη μία τῶν ἐνθερμοτέρων διαδόσεων. Ἡτοῦ 36 ἐτῶν ὅτε ἤρετο διάδοσις, καὶ τὰ προδόντια τῶν ἑδρών οὐδανόθεν τὸ ζητηθεὶς φῶς, ἔξι οὖν καὶ ἀπελλήνη Βούνδας δὲστι. Φωτισθεῖς, ἐπειδόμηντος εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ εναγγελίου του, καὶ διόπειροντας ἔκκριτα μαθηταὶ τοῦ ὄπειρος προώριστο νὰ ἐλκυσῃ πρὸς ἔσωτο τὸ τρίτον τῶν κατοίκων τῆς Γῆς. Ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἀνάτορα δῆλον πλέον ὡς διάδοχος, ἢ βασιλόπαις, ἀλλ' ὡς ἀπόστολος, προσδιλύτες δὲ τὴν βασιλικὴν ὀλυγόγενιαν, καὶ ἡ σύνγρος του κατέστη μία τῶν ἐνθερμοτέρων διαδόσεων. Ἡτοῦ 36 ἐτῶν ὅτε ἤρετο διάδοσις, κ

Θρώπων. Πρό μας γενεᾶς ἐν Εύρωπῃ δὲ Βουδισμὸς ἦτο σχεδὸν ἀγνωστος καίτερο ἀκμάζων ἀπὸ 24 αἰώνων ἐπὶ γεωγραφικῆς ἐκτάσεως εὐθύνεσθαις η πᾶσα ἄλλη θρησκεία.

Τό μέγα χαρακτηριστικόν τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Βούδα είνε τὸ αἰσθῆμα τῆς συμπαθείας. Ἀναγράφεται ὅτι ἐπισκεψήεις ποτε, μετὰ τὸ θυσιάσων, ὅμιλον βραχιάνων ιερέων ἑτοίμων νὰ θυσιάσωσι ἡδα ἐπὶ τοῦ θυμῷ ἐψιθύρισε, «βασιλεὺ ἔλεος» καὶ αὐθωρεὶ τὰ θύματα ἀπελυθῆσαν, τόσην δύναμιν είχεν ἡ ἄπλη παρούσια του. Τότε ζητήσας τὴν ἀδειαν νὰ ὁμιληῇ εἶπεν: «Ολα τὰ πλάσματα ποθύσι τὴν ζωὴν των σφόδρα, καὶ σφόδρα προσπαθοῦσι νὰ τὸν θυμαριστῶσι, τὴν ἀγαπήτην των, τὴν θαυμασίαν ζωὴν των. Καὶ τὸ εὐτελέστατον πλάσμα ἀγαπᾷ τὴν ζωὴν του, τὴν ἀγαπᾶ διακαῶς. Μή φονεύσῃς πλάσμα δὲρε ἐμπιστεύεται τὴν ζωὴν του εἰς τὰς χεῖράς σου». Μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βούδα συνεκροτήθη ἡ πόστη μεγάλη Σύνοδος τοῦ Βουδδισμοῦ ἐν Πάτρᾳ, ἐκ πεντακοσίων μαθητῶν. Δευτέρα μεγάλη Σύνοδος συνεκροτήθη τῷ 440 π. Χ. ἵνα κανονίσῃ τὰ τῆς λατρείας. Ἄλλ' ὁ Βουδδισμὸς δὲν ἦρξατο ἐξαιτίου μενος εἰμὴ ἀφοῦ ἡ σπάσθη αὐτὸν ὁ Ἀσόκας, βασιλεὺς τῆς Βεγάρους ἐν ἔτει 257 π. Χ. «Ἐγενόμη δὲ ἐπάντιμα αὐτῷ τὸ πλεονεκτόν τοῦ

Ο δεκάλογος τοῦ Ἰατροῦ "Ἀμειλτον

Την Ιστορία διένεκα της συνεγένεζεως ήν δύσκε πρόδιος αὐτὸν ό μέγας "Αλέξανδρος ὁ κατακτητής τῆς Ἰνδίας. "Ἐν Πάτρῃ δὲ ὁ "Ασόκας συνεργόθεσε τὴν τρόιτην καὶ σπουδαιότερην Συνόδον καθ' ἥν χιλίοι σοφοί ἐκαγόνισαν· τὰ δόγματα τοῦ Βουδισμοῦ. Βασιλικά ἔδικτα ἀμέσως ἐδημοσιεύθησαν καθ' ὅλον τὸ κράτος ἐπισφραγίζοντα τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου, καὶ πολλά ἔξ αὐτῶν σώζονται αὐτοῦ γεγλυμάνθησαν ἐπὶ στηλῶν καὶ βράχων ἀνά τὴν Χερσόνησον. "Οὐ Ασόκας ἦτο γαρ-
κτήριο πολὺ υπέρτερος τῶν συνήθων βασιλέων. "Ητο πλήρης ἐνθουσιασμὸν ὑπέρ τῆς ἀνθρωπίνης εἰρήνης καὶ συγαδελφώσεως, ὑπέρ τῆς ισότητος καὶ τῆς ἐλευθερίας. Μετὰ θαυμαστῆς δραστηριότητος καὶ εὐστοχίας συνέστησεν ἀμέσως ὑποργεῖον τῆς Θρησκείας καὶ τοῦ Δικαίου, καὶ διέταξε τὸ ἱπουργὸν ἀνεψιοβολῆται νά ἐπιδοθῇ ὅλος εἰς τὸ ἔργον τῆς κηρύξεως τῆς νέας θρησκείας εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης καὶ νά διορίσῃ καταλλήλους ἀνδρας ἐπιφορτισμένους νά συνενωσι τοὺς ἵεραποστόλους μεριμνῶντες ἀποκλειστικῶς περὶ τῆς ἀνέσεως καὶ εὐζωίας τῶν προσηλυτιζομένων, περὶ δρῦξεως φρεάτων καὶ φυτεύσεως δένδρων εἰς πάσας τὰς ἐδους ἢς διέρχονται. Προσέστι ὀργάνωσαν σύστημα λατρικῆς περιθάλψεως ὅχι μόνον δι' ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ διὰ ζώων. Εμφαντικὸν παραγόντα μάντον ἦτο ἡγεμονία ἀνέσεως προσηλυτι-

ΔΕΛΤΙΟΝ ΒΙΟΜΗΣ, ΚΑΙ ΕΜΠΟΡ. ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Ἡ χρῆσις τοῦ αἰθέρος ἐν τῇ ηπειρωτικῇ, ἐξ ἐκθέ-
σεως τοῦ βοτανικοῦ καθηγητοῦ Ιωαχάνσεν

„Εκαστος γνωρίζει ότι τὰ δένδρα καὶ οἱ θάμνοι κατὰ τὴν διάφορειαν τοῦ θέρους σχηματίζουσιν «δόφθαλμούς» πρωτορισμένους ν' ἀποτελέσωσι νέους κλάδους καὶ βλάστας, ἐὰν ὑπάρχουσιν οἱ ἀπαιτούμενοι ὄροι. Ἀλκιβίᾳς λοιπὸν περὶ τῶν ὅρων τούτων πρόκειται. Διότι ὡς γνωστὸν οἱ δόφθαλμοὶ οὗτοι δὲν βλαστάνουσι κατὰ τὸ αὐτὸν θέρος καθ' ὃ ἐσχηματίσθησαν, ἀλλὰ μόλις κατὰ τὸ ἔρχομενον ἔσῃ. Τὸ φαινόμενον τοῦτο προφανῶς εἰνε συντελεστικάτατον διὰ τὸν τοῦ φυτοῦ, καθόσον οἱ γεαροὶ βλαστοὶ ἥθελον ἄλλως καταστραφῆ ἐκ τοῦ Πύχους καὶ ἐκ τῆς ἐλεύθερως ὕδα-

τος. Οι δροι ὅμως οι ἐμποδίζοντες τὴν ἀμεσον βλάστησιν τῶν ὄφθαλμῶν εἶνε διάφοροι. Υπάρχει διάκρισις μεταξὺ ἔξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν αἰτιῶν τῆς χειμερινῆς ἀνάπτασίσ τῶν κορδῶν, καὶ τὴν μὲν ἐξ ἔξωτερικῶν ἐπιδράσεων, π. κ. χαυπηλῆς θερμοκρασίας, ἐλλείψεως φωτός καὶ ὑδατος, προερχομένην ἀνάταυσιν τῶν φυτῶν καλούσιν ἀναγκαστικήν ἀδράνειαν, ἐνῷ ἔνεκα ὠρισμένων λόγου κάμνουσι διάκρισιν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἐσωτερικῶν αἰτιῶν τῆς ἀνάπτασίσ χαρακτηρίζοντες αὐτὴν ὃς κυρίων ἀνάπτασιν.

ἀπωτάτης ἐποχῆς ιδιαιτέρων νευροπαθητικὴν κατάστασιν, ἡς ἀποτέλεσμα ἦτο ἡ τάσις αὐτοῦ πρὸς ἄφρη οργμένας κοσμογονικὰς καὶ θεολογικὰς θεωρίας καὶ ἢ αἰδιαφορίας αὐτοῦ πρὸς πολιτικά, κοινωνικά καὶ οἰκονομικά συμφέροντα γάριν βαθύτερον ἰδεῖν καὶ πεποιθήσεων. Τάς τάσεις ταύτας μετέδωσαν οἱ πρῶτοι Ἰουδαῖοι καὶ εἰς τοὺς μετ' αὐτῶν ἀναμιχθέντας λαούς καὶ δι' ὧν τὸ συνήθιστον Ἰουδαῖον γένος καλούμενον διέλεν τις καθαρόν, ἀλλὰ πολὺ ἀνάμικτον, ὃς δειπνούσιν αἱ ἀνθρώποι γιατὶ καὶ ἐθνολογικαὶ πεποιθήσεις κατέστησεν.

Τοιαύτας περιόδους ἀδρανείας διέρχονται οὐ μόνον οἱ ὄφθαλμοι τῶν κορμῶν καὶ τῶν ψάμμων, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἔλλα φυτά. λ. χ. γεωμητρία, ἀτινα μόδις κατὰ τὸ μετα τὸν θερισμὸν αὐτῶν ἐπόμενον ἔαρ εἶνε εἰς δέσιν νάν βλαστήσωι, ἐπίσης πολλοὶ βλάσται σπερμάτων, μυκήτων, βακτηρίων καὶ φυκῶν

Γνωστὸν ἐν τούτοις τυγχάνει εἰς τοὺς κηπουρούς διτὶ δένδρον, ἔκ τοῦ ὅποιον κατὰ τὸν Ιουνίον ἀφαιροῦσι τὰ φύλλα του, ἔξαναγκάζεται εἰς τὴν βλάστησιν τῶν διὰ τὸ ἐπόμενον προώρισμένων βλαστῶν, οἱ δόποιοι σώζονται οὐτω ἀπὸ τοῦ ἐκ πείνης θανάτου, διότι εἰς τὰ φύλλα παρασκευάζει τὸ φυτόν, ὡς γνωστόν, λίαν οὐσιώδες μέρος τῆς τροφῆς του.¹ Οταν ὅμως τὰ φύλλα κόπτονται δὲλιγάς ἐβδομάδας βραδύτερον, τότε τὸ δένδρον δὲν είνε πλέον εἰς θέσιν νὰ παραγάγῃ βλαστούς Διότι ή ἐποχὴ αὕτη είνε ἡδη ὁ χρόνος τῆς κυριας ἀδρανειας τῶν καλύκων, καθ' ὃν δὲν ἔχουν πλέον ἐπιφρόνη ἐπὶ τῆς βλαστήσεως αὐτῶν οἱ ἔξωτεροι οἱ δροι, οἵος είνε ἡ ἀφαιρεσις τῶν φύλλων.

Ο Ιωχάνσεν ἤδη ενδεικνύει τον πρώτο τόμο της συγγραφής του με τίτλο Ο Ιωάννης τον Λογαριθμός της Αποστολής, όπου αναφέρεται στην προστασία του Ιωάννη του Λογαριθμού για την επίτελη επίλυση της από την οποία προκαλείται η διαβούληση της ιδέας της Αποστολής.

Ο Ιωχάνσεν κατειργάσθη π. χ. κλώνων πασχαλίας μὲν αἰδέρα κατά τὸν ἔξις τρόπον. Τοὺς ἐτοποθέτησε κατὰ τὸν Σεπτέμβριον ἐπὶ δύο περίπου ὡμέρας ἐντὸς χώρου πλήρους ἀτμῶν αἰθέρος, καὶ κατόπιν πάλιν εἰς τὸ δωμάτιον ἦλεις τὸ θερμοκύπιον τὸ ἀποτέλεσμα δὲ ἦτο ὅτι οἱ κλῶνοι οὗτοι ἥνθισαν τρεῖς ἑως ἔξι ἑβδομάδας πρὸ τῶν μὴ αἰθερισθέντων κλώνων.

Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἐγένετο μεγάλης σπουδαιότητος διὰ τὴν κηπουρικήν ὁ αἰθῆρος χρησιμοποιεῖται πρὸ ἑτῶν ήδη διὰ τὰς πασχαλίας ἐν Κοπεγχάγῃ καὶ εἰς τὰ μεγάλα ἀνδροκομεῖα τῆς Φεργαμαγίας, καὶ μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. Λί συσκευαί τὰς δύοις περιγράφει ὁ συγγραφεὺς ἐν τῇ ἐκδήσει του εἰνε τό σον ἄπλαι, ὡστε νὰ δύναται ἔκαστος νὰ τὰς κατασκευάσῃ μόνος του. Ο μόνος δρός εἰνε νὰ μὴ πλησιάσῃ τις μὲ φῶς εἰς τὸ κιβώτιον του αἰθέρος, καθότι οὗτος εἰνε λίαν ενδαγάλεκτος.

ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΥΡΟΛ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

‘Η παραφροσύνη παρὰ τοῖς Ιουδαίοις. Αἱ φρενολογικαὶ ἐπὶ τῶν Ιουδαίων μελέται δεικνύουσι λίαν διαδεδομένας παρὰ αὐτοῖς πάσας τὰς μορφάς τοῦ νευρικοῦ ἔκφυλισμοῦ καὶ δῆ τῆς παραφροσύνης καὶ τῆς γενικῆς παραλύσεως, ἴδιαιτέρως δὲ παρὰ ταῖς γυναιξὶ τῆς βαρείας ὑστερίας (Hysteria Gravis). Οἱ λόγοι τούτου εἰνέ κατὰ τὸν καθηγητὴν Benedict πολλοὶ. ’Ἐν πρώτοις τὸ Ιουδαϊκὸν γένος ἔφερεν ἀπὸ τῆς λισμοῦ, νὰ ἔξοισθον μερικαὶ λέξεις καὶ φράσεις καὶ τύποι ποὺ δὲν λέγονται τίτοτε, νὰ τεθούν δὲ εἰς κοντὴν χρήσιν τόσα καὶ τοσα σημειώναι φράσεις καὶ λέξεις ταῖς ποτίαις θὰ ἀντλήσωμεν ἀπὸ τὴν γύρῳ μαζὶ ζωήρην. ’Ἄς ἐντεροισθῶν ἀντὸι οἱ κύριοι ἔκεινο ποὺ τόσσα ὠραῖα λέγει εἰς τὸν κ. Κρουμβάχερ ὁ κ. Κατακούζης ζηνός, ποὺ δὲν τὸ ἔφαρμόζει ὅμως, ὅτι αἱ λέξεις ἔδωρ, οἶνος, ἄρτος, οἰκία εἰναι συνώνυμα τοῦ νερού.

κρασί, ψωμί, σπέτι και δις ἀποφασίσουν νά τάς μεταγειούσσωνται και αντάς, ποῦ ἐγκλείουν ὅλην τὴν σημερινήν ψυχὴν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ—λαοῦ, ὅχι ὄχλου. — Εἶναι τὸ μόνον μέσον αὐτὸ διὰ νά γίνῃ και νά μὴ λέγεται μόνον τὸ «πάντα ρεῖ» τοῦ Ἡρακλείου, ποῦ ἀναφέρει δικαίως, διότι «πάντα ρεῖ» σημαίνει ἔμπρος. Καὶ ἔμπρος σημαίνει: ζωή, παρόν, μέλλον, αἰσθῆμα, πάθος, τὰ δύονα δὲν ἀποδίδει ἡ ἀρχαιολογία διπλῶς ἐλεγε διφλος και συνεργάτης μας. Χόρδοσφ, οὔτε δυστυχός αἱ αἰγυπτιακαὶ μούμαι. Ἐτσι μόνον διὰ πλησιάσωμεν πρὸς τὴν ζωήν, πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐπομένως, και δια τὸ μέλλον. Ἀδιαφορούμεν ποιὸν δρόμον θά τραβήξῃ ἡ γλώσσα· δὲν διὰ πλησιάσῃ καθαρεύουσα τὴν δημοτικήν ἡ δημοτική θά πλησιάσῃ τὴν καθαρεύουσαν. Ἰσως και αἱ δύο. Μᾶς ἐνδιαφέρει δια τὸ γράφοντες—ὅπως διμιούντες—δρεῖλομεν νά ημεθα ἀληθίνοι. Ἀς μάς δύνομάζῃ ἐν τῷ μεταξὺ δικαίως. Τόσον τὸ καλλιτερον δι αὐτὸν δὲν μίαν ἡμέραν τοῦ στηθῆ ἀνδριάς δύως θέλει δικαίως. Θά ημεθα πρῶτοι, ἀν προφθάσωμεν, ποῦ διὰ δώσωμεν τὸν διβολόν μας.

ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΩΛΩΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν «Παναθηναίων».
— ἀδείᾳ τοῦ 'Υπουργείου —

Ἐκ προηγουμένων εἰσφορῶν.... Δρ.	4.175.20
Πάλλης και Κοτζιάς	10.—
Γ. Περπινᾶς.....	1.—
Π. Γεωργιάδης.....	2.—
Σ. Καρασταμάτη	5.—
Καταστ. Αν. Κωνσταντινίδη.....	10.—
I. Κασδόνης.....	5.—
	4.208.20

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Ο κ. Κωστῆς Παλαμᾶς ἀνέγνωσε πρὸ δημορῶν εἰς στενὸν κύκλον φίλων τὸ πεντάπτυχον δρᾶμα τοῦ «Ἡ Τρισέγγενη». Ή ἐντύπωσις τοῦ ἔργου τοῦ ποιητοῦ ὑπῆρξε διφίστη.

Τὴν 20)2 Ἀπριλίου συνέρχεται ἐν Ρώμῃ διεθνὲς συνέδριον τῆς Ιστορίας.

Αἱ «Ἀθῆναι» προκηρύττουν πρωτότυπον διαγωνισμὸν ποιήματος τῆς ζῆς Μαρτίου. «Ολα τὰ ἀξια δημοσιεύσεως ποιήματα θὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὰς «Ἀθῆναι». Πάσι ἀναγνώστης — ἐδῶ ἔγκειται ἡ πρωτοτυπία — τῶν «Ἀθηνῶν» θὰ στείλῃ τὴν κρίσιν του. Καὶ τὸ ποίμα τὸ δύοιν θὰ τύχῃ μεγαλειτέρου ἀριθμοῦ φήμων, θὰ βραβευθῇ λαμβάνοντος τοῦ ποιητοῦ 100 δραχμάς.

Η Α. Μ. δι Βασιλεὺς ἀπένειμεν εἰς τὸν ἔξοχον Γάλλον ἥθοσιόν Κοκλέν τὸν χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος.

Εἰς τὸ Μόντε Κάρλο ἐφορτάσθη πρὸ δημορῶν ἡ ἐκπατονταετηρίς τοῦ Γάλλου συνέθετον Ἐκτιρός Μπερλίζ. Τὴν ίδιαν ἡμέραν ἔγιναν ἐν Μόντε Κάρλο και τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς τοῦ μεγάλου συνέτου.

Ἐγινε τελευταῖος ἡ ἀγαπομόδῃ τῶν δοτῶν τοῦ

Ἀλεξάνδρου Υψηλάντου ἐκ τοῦ νεκροταφείου τοῦ Ἀγίου Μάρκου τῆς Βιέννης εἰς τὸ οἰκογενειακὸν μνῆμα τῶν Υψηλάντων ἐν Ραπόλτε - κίρχεν τῆς Κάτω Αὐστρίας

Οἱ Βέλγοι καλλιτέχναι ἐπηλεγόραφησαν διτι ἀπεφάσισαν νά λάβον μέρος εἰς τὴν Διεθνῆ Ἐκδεσιν τῶν Ἀθηνῶν.

Ο κ. Ἀγγελος Βλάχος ἀνέλαβε κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Θρείου τὴν διδασκαλίαν τῆς δραματικῆς ἀναγνώσεως και τῆς ιστορίας τοῦ δράματος ἐν τῇ νεοστάτῳ Δραματικῇ Σχολῇ.

Ο ίταλος ἥθοποιὸς Νοβέλλη, δι τελευταίως ἐνθουσιάσας τὸ παρισινὸν κονίν, πρόκειται γά δάσοψ τέσσαρας παραστάσεις ἐν Ἀθήναις. Ο Νοβέλλη ἔρχεται περὶ τὰ τέλη Μαρτίου.

Τὸ ἀγγλικὸν περιοδικὸν «Studio» παρουσιάζει εἰς τοὺς ἀναγνώστας τον τὸν νεώτατον γλύπτην Wells, πρὸ διλίγων μόλις μηδῶν καταλείψαντα τὰ θρανία τοῦ σχολείου και ἐπισύροντα τὴν προσοχὴν ἐν Λονδίνῳ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑΣ ὑπὸ Ἐδ Θόμψωνος κατὰ μεταφρασιν Σπυρίδωνος Λάμπτου Τεῦχος δεύτερον — Βιβλιοθήκη Μαρασλῆ 1914. — Εν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΕΥΡΥΠΙΔΟΥ ΔΡΑΜΑΤΑ ἐξ ἐρμηνείας και ἀναγνώσεως Δ. Ν. Βεοναρδάκη Τόμος τρίτος Ιφιγένεια ἢ ἐν Αὐλίδι, Ιφιγένεια ἢ ἐν Ταύροις, Ηλέκτρα, Αλκηστίς, — Ζωγράφειος βιβλιοθήκη τόμος ἔνατος, — Εν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΓΕΙΤΟΝΙΣΣΑΙ κατὰ τὸ γαλλικὸν τῆς Kas T. Combe Σύλλογος πρὸ διάδοσιν ὀφελίμων βιβλίων — Βασιλικὴ Τυπογραφία Ραφτάνη - Παπαγεωργίου σχ. 16ον σελ. 91, δρ. 0.40.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΤΟΥ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ. Τεύχος 11ον περιέχον διπλοῦν πίνακα τῶν Πατρῶν και ἀρθρα ὑπὸ τοῦ «Ἑλεκτρικοῦ Μονάδεων» μέχρι τοῦ «Πέτρος Ήπιτης». Ἔκαστον τεῦχος τιμᾶται λ. 80. Επδόται Μπέκ και Μπάρτ, πλατεία Συντάγματος).

ΡΗΤΟΡΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ ὑπὸ Γεωργίου Μιστριώτου. Εν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ἐκδοθεῖσα μετὰ σχολῶν ὑπὸ Γεωργίου Μιστριώτου. Εν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ τῶν ἀοιδίμων, ιεραρχῶν Καισαρείας Ιωάννου και Προκοπίου Παρθενίου κτλ. Λόγος Μαργαρίτου Εὐναγγελίδου καθ. τοῦ Πανεπ. Εν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ τοῦ ἐν Ἀθήναις Κυπριακοῦ Συλλόγου δ «Ζήνων». Εν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

AU MUSÉE D'ACROPOLE D'ATHÈNES par H. Lechat chez Fontemoing frs. 8.

ÉTUDE ET CRITIQUE SUR L'ART ITALIEN par Bernhard Berenson, 2e série, (Londres, George Bell.)